

კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებების საერთაშორისო კვლევითი ცენტრი
INTERNATIONAL CENTER ON CONFLICT AND NEGOTIATION

კონფლიქტის ტრანსფორმაცია მუვიდობიანი გზით

როგორ მოვაგვაროთ კონფლიქტები
გამოშვება IV

თბილისი
2001

კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებების საერთაშორისო
კვლევითი ცენტრი

როგორ მოვაგვაროთ კონფლიქტები
გამოშვება IV

კონფლიქტის ტრანსფორმაცია
მშვიდობიანი გზით
(ტრანსცენდის მეთოდი)

თბილისი
2001

იოჰან გალტუნგის წიგნი “კონფლიქტის ტრანსფორმაცია მშვიდობიანი გზით (ტრანსცენდის მეთოდი)” – კონფლიქტის თემას ეხება, და ამავე დროს, დამხმარე სახელმძღვანელოა იმ ადამიანებისათვის, ვინც მუშაობს კონფლიქტის თეორიასა და პრაქტიკაში, ატარებს ტრენინგებს მშვიდობის მშენებლობასა და კონფლიქტის ტრანსფორმაციის სფეროში.

კონფლიქტი ის თემაა, რომელზეც ოდითგანვე ბევრს ფიქრობდნენ და წერდნენ. ეს ის პროცესია, რომელიც ერთის მხრივ, საფუძვლად ედება სისხლისმღვრელ შეტაკებებს, ომებს, სიძულვილს, ხოლო მეორეს მხრივ, განაპირობებს კაცობრიობის განვითარებასა და პროგრესს. მის მიმართ არავინაა გულგრილი. ჩვენ ვფიქრობთ, ვმონაწილეობთ, და ყოველდღიურად ვცდილობთ გამოვნახოთ გამოსავალი შექმნილი პრობლემური სიტუაციებიდან.

როდესაც იწყებ მუშაობას კონფლიქტების მოგვარების მიმართულებით, ხედავ, თუ რაოდენ რთულია იგი. შექმნილია უამრავი თეორიული მოდელი, არსებობს მრავალი კონკრეტული რჩევა და ხერხი. ცნობილია მნიშვნელოვანი პრაქტიკული შედეგები. მიუხედავად ამისა, ძიების პროცესი გრძელდება. ვცდილობთ გადავლახოთ დაპირისპირებები, გამოვნახოთ გზები, რომელებიც კონფლიქტში ჩადებულ უზარმაზარ ენერჯიას განვითარების რესურსად აქცევს.

თეორიული მოდელები - კონფლიქტის მოგვარება, გადაწყვეტა, მართვა; ინტერესებზე დაფუძნებული მოლაპარაკების პროცესი; ურთიერთმოძებნიანი გადაწყვეტილების ძიება; მესამე, მიუკერძოებელი მხარის მონაწილეობა და ა.შ. – ეს არის პროცესები, რომლთაც უნდა მიგვიყვანონ კონკრეტულ კონსტრუქტიულ შედეგებამდე. მაგრამ დგება მომენტი, როდესაც ვხვდებით, რომ ყოველივე ეს აუცილებელია, მაგრამ არასაკმარისი.

და აი, კიდევ ერთი, უაღრესად საინტერესო თეორიული მოდელი, პრაქტიკაზე დაფუძნებული და მოქმედი. **კონფლიქტის ტრანსფორმაცია, ტრანსცენდენცია და კრეატიულობა:** ახალი იდეები; ჯერ არნახული შესაძლებლობების დანახვა და ამოქმედება; სირთულე, რომელშიც დევს რესურსი; ვზა, რომელიც ეფუძნება სამყაროში უკვე არსებულსა და ჩვეულს, მაგრამ ამავე დროს ახალ, სულ სხვა განზომილებაში გადავყავართ; პრობლემის “გასაღები”, რომელიც ყველაზე რთულ წერტილში უნდა ვეძიოთ; შედეგი, რომელიც მოულოდნელია და აღნიშვნის ღირსი. ვფიქრობ, ამ წიგნის გაცნობა იმის საშუალებას მოგვცემს, რომ ახლებურად გავიაზროთ პრობლემები და მათი გადაწყვეტის გზები.

ჩვენის აზრით, ეს წიგნი საინტერესო იქნება ყველა იმ ადამიანისათვის, ვინც კონფლიქტების მოგვარების სფეროში მუშაობს, სტუდენტებისათვის, და აგრეთვე მათთვის, ვინც კონფლიქტების თეორიითა და პრაქტიკით არის დაინტერესებული.

ჩვენი ცენტრის მთელი კოლექტივისაგან უღრმეს მადლობას ვუხდით ჩვენს დიდ მეგობარს, დოქტორ იოჰან გალტუნგს მისი ნაშრომის ქართულად თარგმანის უფლებისათვის.

და ბოლოს, უღრმესი მადლობა მინდა გადავუხადო კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებების საერთაშორისო კვლევითი ცენტრის დირექტორს, ბატონ ვიორგი ხუციშვილს, რუსუდან მშვიდობაძეს, ნინო ციხისთავს და ცენტრის ყველა იმ თანამშრომელს, ვინც დიდი დახმარება გამიწია ამ წიგნის გამოქვეყნებაში. აგრეთვე, დიდ მადლობას ვუხდით ქალბატონ რუსუდან ასათიანს, წიგნის ტექნიკური რედაქტირებისათვის.

თინათინ ასათიანი

**კონფლიქტის ტრანსფორმაცია მშვიდობიანი გზით
(ტრანსცენდის მეთოდი)**

შინაარსი	5
მითითებები ტრენერისათვის	7
ტრანსცენდის მეთოდი ერთი შეხედვით	10
კომენტარები “კონფლიქტის თეორიისა და პრაქტიკისათვის: პერსპექტივა”	13
შესავალი: კრეატიულობა, ტრანსცენდენცია, კონფლიქტის ტრანსფორმაცია	16
ორმოცდაათი ნაწილი: კომენტარები, სადისკუსიო თემები, სავარჯიშოები	22
1. კონფლიქტის მუშაკები: სახიფათო პროფესია	22
2. კონფლიქტის მუშაკები: პერსონალური პროფილი (საკუთარ თავთან მიმართებაში)	23
3. კონფლიქტის მუშაკები: სოციალური პროფილი (საზოგადოებასთან მიმართებაში)	24
4. კონფლიქტის მუშაკები: დამოკიდებულება სხვებთან, მოკონ ფლიქტე მხარეებთან	25
5. კონფლიქტის მუშაკები: რა ვქნათ ობიექტურობასთან დაკავშირებით?	25
6. დიალოგი: კონფლიქტის მუშაკის სამუშაო იარაღი	26
7. დიალოგი: ცალკე, თუ ყველა მხარესთან ერთად მაგიდის გარშემო?	27
8. დიალოგი: რეფლექსია გარემოს მოწყობასთან დაკავშირებით	28
9. დიალოგი: ღრმა სოციალური პერსპექტივა	29
10. დიალოგი: გრძელვადიანი პერსპექტივა	30
11. კონფლიქტის თეორია: ატიტუდი-ქცევა-დაპირისპირების სამკუთხედი	31
12. კონფლიქტის თეორია: მხარეები და მიზნები - ელემენტარული/კომპლექსური	32
13. კონფლიქტის თეორია: ძირეული მოთხოვნები, ძირეული უფლებები, ძირეული კონფლიქტები	32
14. კონფლიქტის თეორია: განრიდება, კომპრომისი, ტრანსცენდენცია	33
15. კონფლიქტის თეორია: ძალადობის/კრეატიულობის მდე-განმავლობაში-შემდეგ	34
16. კონფლიქტის პრაქტიკა: ემპათია-არაძალადობა-კრეატიულობის სამკუთხედი	35
17. კონფლიქტის პრაქტიკა: ემპათია ატიტუდების შესარბილებლად	36
18. კონფლიქტის პრაქტიკა: არაძალადობა ქცევის შესარბილებლად	36
19. კონფლიქტის პრაქტიკა: კრეატიულობა დაპირისპირების შესარბილებლად	37
20. კონფლიქტის პრაქტიკა: კრეატიულობის ფესვების შესახებ	38

21.	ძალადობის თეორია: პირდაპირი-სტრუქტურული-კულტურული	39
22.	ძალადობის თეორია: პირდაპირი, ხილული და უხილავი ეფექტები	40
23.	ძალადობის თეორია: სტრუქტურული - ცუდი სტრუქტურები თანდათანობით გვაწუხებენ . . .	41
24.	ძალადობის თეორია: კულტურული - ცუდი კულტურები ამართლებენ ძალადობას	42
25.	ძალადობის თეორია: დიაგნოზი-პროგნოზი-ძალადობის სამკუთხედი	43
26.	ძალადობის თეორია: დიაგნოზი - პირდაპირი ძალადობის ფესვები	44
27.	ძალადობის პრაქტიკა: პირდაპირი - ცუდი მოქმედი პირები, კრიმინალები და ბანდიტები . . .	45
28.	ძალადობის პრაქტიკა: სტრუქტურული; ☐ ☐ ☐ ☐ სინდრომი - პენეტრაცია/შელწევა, სეგმენტაცია, ფრაგმენტაცია, მარგინალიზაცია	46
29.	ძალადობის პრაქტიკა: კულტურული - ☐ ☐ ☐ და ☐ ☐ ☐ სინდრომები	46
30.	ძალადობის პრაქტიკა: პროგნოზი - ადრეული გაფრთხილება, ადრეული ქმედება	47
31.	ტრანსფორმაცია: ალტერნატივა არ არსებობს	48
32.	ტრანსფორმაცია: ემპათია ატიტუდების შესაცვლელად	49
33.	ტრანსფორმაცია: არაძალადობა ქცევის შესაცვლელად	50
34.	ტრანსფორმაცია: კრეატიულობა დაპირისპირების შესაცვლელად	51
35.	ტრანსფორმაცია: ერთი კონფლიქტის შეცვლა მეორით	52
36.	სამშვიდობო დიალოგი: ძირითადი დინება - ვერტიკალური მიდგომა	53
37.	სამშვიდობო დიალოგი: ალტერნატივა - ჰორიზონტალური მიდგომა	54
38.	სამშვიდობო დიალოგი: სოციო-ანალიზი	55
39.	სამშვიდობო დიალოგი: კონფლიქტის შედეგები თუ კონფლიქტის პროცესი	56
40.	სამშვიდობო დიალოგი: სტრესისა და დაძაბულობის დაძლევა	57
41.	კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ძალაუფლება და სოციალური დანაშაულის-რიგის კონფლიქტები . . .	58
42.	კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ძალაუფლება და მსოფლიო დანაშაულის-რიგის კონფლიქტები . . .	59
43.	კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ინტერ-პერსონალური კონფლიქტები	59
44.	კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ინტერ-პერსონალური კონფლიქტები	60
45.	კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ტრანსცენდური კონფლიქტის ზოგიერთი განაცხადი.	61
46.	მშვიდობის ტრანსფორმაცია: სამშვიდობო განათლება - ადამიანები, როგორც პარტნიორები . . .	62
47.	სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: სამშვიდობო ჟურნალისტიკა - მედია, როგორც პარტნიორი	63
48.	მშვიდობის ტრანსფორმაცია: რეკონსტრუქცია ძალადობის შემდეგ	64
49.	სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: შერიგება ძალადობის შემდეგ	65
50.	სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: გადავაქციოთ ტრანსფორმაცია შექცევად პროცესად	66
	დიალოგი ავტორსა/ ☐ და ემპათიის ადვოკატს/ ☐ ☐ შორის	67

მითითებები ტრენერისათვის - ტრენინგის მიმდინარეობის ცხრილი

ტრენერი და მონაწილე შესაძლოა ერთი და იგივე პიროვნება იყოს იმ თვალსაზრისით, რომ იგი ჩართულია თვით-ტრენინგის პროცესში.

- (1) საწყის წერტილად გამოდგება მიმდინარეობის ცხრილის შექმნა, რომელიც სტრუქტურირებულ სახეს აძლევს სარჩევს. გამოიყენეთ ორივე (ცხრილიც და სარჩევიც); როგორც თვალსაჩინოება, სთხოვეთ მონაწილეებს, რომ მათ ისრებით გააკეთონ აღნიშვნები სარჩევში. ძირითადი მითითება იმაში მდგომარეობს, რომ განვასხვავოთ “პრობლემა” - კონფლიქტი და ძალადობა, როგორც ძირეული ტრასა, მის ზემოთ არსებული ტრასისაგან, ანუ იმისაგან თუ “რა ვაკეთოთ ამასთან დაკავშირებით” - დიალოგი, სამშვიდობო დიალოგი, ტრანსფორმაცია - რაც მთავრდება კონფლიქტისა და სამშვიდობო ტრანსფორმაციით.
- (2) ერთგვერდიანი ვერსია, ტრანსცენდის მეთოდი ერთი შეხედვით, მაგალითები რეალური ცხოვრებიდან. ეს არის მაგალითების მაგალითი, სავარჯიშო, რომლის გამოყენებაც მოხდა 1997 წლის სახელმძღვანელოს საწყის ვარიანტში. მასში აღწერილია: ლიმაში მომხდარი მძევლების კრიზისის მაგალითი, რომელიც 1997 წლის 22 აპრილს (126 დღის შემდეგ) დასრულდა ერთის გარდა ყველა მძევლის განთავისუფლებითა და ორი კომანდოსის განცვიფრების მიუხედავად, ყველა ტუპაკ ამარუს დახოცვით. მთავარი მომენტი ამ სავარჯიშოსთან დაკავშირებით მდგომარეობს იმაში, რომ შევიძუშაოთ ალტერნატიული ხედვა იმისა, თუ რა შეიძლებოდა, რომ განხორციელებულიყო, რადგან შედეგით ცოტა თუ ვინმეა კმაყოფილი. ეს მაგალითი ემსახურება იმას, რომ თვალსაჩინოდ დაგვანახვოს მანძილი (დისტანცია) ზოგიერთ მიმდინარე ამბავსა და უფრო სასურველ პროცესებსა თუ შედეგებს შორის.
- (3) კონფლიქტის თეორია და პრაქტიკა: ეს არის ძირითადი დოკუმენტი შესავლისათვის. გამოიყენეთ თვალსაჩინოება I-III ფაზის დიაგრამისათვის, დააკავშირეთ ყოველი ფაზა შესატყვის დავალბასთან.
- (4) კრეატიულობა, ტრანსცენდენცია და კონფლიქტის ტრანსფორმაცია შეიძლება განიხილოთ ტრენინგის განმავლობაში ნებისმიერ ადგილას, მაგრამ განსაკუთრებით 19, 20, 34 და 45 ნაწილებში.
- (5) ტრენერების სახელმძღვანელო შეიცავს კომენტარებს და სავარჯიშოებს მონაწილეების სახელმძღვანელოსათვის, რომელიც შეიცავს 50 ნაწილს.
- (6) სასიამოვნო შეტყობინება - არსებობს სახელმძღვანელოს მოკლე 15 ნაწილიანი ვერსია: 1, 5, 6, 7, 11, 12, 15, 16, 22, 38, 46-50 ნაწილები. იგი გვაცნობს კონფლიქტის მუშაკებსა და

დიალოგებს (2 ნაწილი თვითოეულზე), კონფლიქტის თეორიასა (3 ნაწილი) და პრაქტიკას (1 ნაწილი); შემდეგ მოდის ძალადობის თეორია (1 ნაწილი), სამშვიდობო დიალოგები (1 ნაწილი) და მთავრდება მშვიდობის ტრანსფორმაციით (5 ნაწილი). შესაძლოა თქვენ სცადოთ ჯერ ეს ვერსია და შემდეგ დაამატოთ დანარჩენი.

(7) ტრანსცენდის მეთოდის ტრენინგისათვის საჭირო დრო:

- გრძელი ვერსიისათვის: დღეში ორი სესია ერთი კვირის განმავლობაში; ყოველი სესია ფარავს ერთ ბლოკს, გაშლილია შესავალი მასალა.
- მოკლე ვერსიისათვის: ოთხი სესია ორი დღის განმავლობაში; ერთი შესავალი მასალისათვის, შემდეგ ხუთი ნაწილი ყოველი სესიისათვის.
- მინი ვერსია შედგება ორი სესიისაგან: “ტრანსცენდის მეთოდი ერთი შეხედვით (თანმხლები მაგალითით)”; და შინაარსი მიმდინარეობის ცხრილით.
- მიკრო ვერსიისათვის საკმარისია ერთი სესია: “ტრანსცენდის მეთოდი ერთი შეხედვით (თანმხლები მაგალითით)” - იმის იმედით, რომ დანარჩენს მონაწილეები წაიკითხავენ.

ორი ამბავი: აქლემების, რიცხვებისა და სხვათა შესახებ - ნებისმიერ დროს!

კონფლიქტის ტრანსფორმაცია მშვიდობიანი გზით (ტრანსცენდის მეთოდი)

მიმდინარეობის ცხრილი

სახელმძღვანელო ტრენინგის მონაწილეობის შედეგად 50 ნაწილისაგან და დაყოფილია ათ ბლოკად. ყოველ ბლოკში შედის 5 ნაწილი. მთლიანი ჩამონათვალი მოტანილია შინაარსის სვეტში.

I.	კონფლიქტის მუშაკები	(5 ნაწილი, 1-5)
II.	დიალოგი	(5 ნაწილი, 6-10)
III.	კონფლიქტის თეორია	(5 ნაწილი, 11-15)
IV.	კონფლიქტის პრაქტიკა	(5 ნაწილი, 16-20)

V.	ძალადობის თეორია	(5 ნაწილი, 21-25)
VI.	ძალადობის პრაქტიკა	(5 ნაწილი, 26-30)
VII.	ტრანსფორმაცია	(5 ნაწილი, 31-35)
VIII.	სამშვიდობო დიალოგი	(5 ნაწილი, 36-40)
IX.	კონფლიქტის ტრანსფორმაცია	(5 ნაწილი, 41-45)
X.	სამშვიდობო ტრანსფორმაცია	(5 ნაწილი, 46-50)

- I. თავდაპირველად ვეცნობით კონფლიქტის მუშაკებს, მათ პერსონალურ და სოციალურ პროფილებს; ნაკვლეგია ურთიერთობა მოკონფლიქტე მხარეებთან.
- II. შემდეგ მოდის კონფლიქტის მუშაკების უმთავრესი სამუშაო იარაღის აღწერა - დიალოგი, როგორც საუბარი, ბრენსტორმინგი, მნიშვნელოვნად განსხვავებული დებატებისაგან.
- III. აღწერილია კონფლიქტი, განხილულია კონფლიქტის თეორიისათვის ისეთი ძირეული ცნებები, როგორცაა ატიტუდი, ქცევა და დაპირისპირება.
- IV. ეს ნაწილები ეხება კონფლიქტის მუშაკს და დაკავშირებულია კონფლიქტის პრაქტიკის ისეთ ცნებებთან, როგორებიცაა ემპათია, არაძალადობა და კრეატიულობა.
- V. იმდენად, რამდენადაც შემოდის ძალადობა, ნაკვლეგია ძალადობის თეორიის ძირითადი ცნებები, ისეთი როგორცაა პირდაპირი, სტრუქტურული და კულტურული ძალადობა.
- VI. ეს ნაწილი ეხება კონფლიქტის მუშაკს ძალადობის პრაქტიკის პროცესში დიაგნოზის, პროგნოზისა და აღრეული გაფრთხილების მიმართულებით.
- VII. ცენტრალური თეზისი იმაში მდგომარეობს, რომ იმისათვის, რომ თავიდან ავირიდოთ ძალადობა და განვაკითხოთ კონფლიქტის კრეატიული პოტენციალი უნდა მოხდეს ტრანსფორმაცია, რომლის მნიშვნელობაც მოკვლეულია ამ ნაწილში.
- VIII. მეტი გარკვეულობისათვის კონფლიქტის მუშაკი ანვითარებს ფოკუსირებულ სამშვიდობო დიალოგს სოციო-ანალიზის ჩართვით.
- IX. მთელი ტრენინგის მიზანია, კონფლიქტის ტრანსფორმაცია, რომელიც ნაკვლეგია გლობალურ, სოციალურ და ინტერ-ინტრა პერსონალურ დონეებზე.
- X. იმისათვის, რომ სამშვიდობო ტრანსფორმაცია განხორციელდეს კონფლიქტის კონტექსტში უნდა ამოქმედდეს ისეთი განზომილებები, როგორებიცაა განათლება და ჟურნალისტიკა.

ამ სახელმძღვანელოში მოძრაობა ორ ტრასაზე (სიბრტყეზე) მიმდინარეობს. ერთში წარმოდგენილია - კონფლიქტის მუშაკი, დიალოგი (როგორც სამუშაო იარაღი) და ტრანსფორმაციის საქმე; მეორე ტრასა ორიენტირებულია კონფლიქტისა და ძალადობის თეორიასა და პრაქტიკაზე.

მატარებელიც იყოს. აქედან გამომდინარეობს შექცევადობის მოთხოვნილება - კეთება იმისა, რაც შეიძლება გაუკეთებელი დარჩეს.

ძირითადი წანამძღვარი 5 : ისლამის თანახმად

სიძლიერე მომდინარეობს იქიდან, რომ ყველა ემორჩილება საერთო მიზანს. ეს მოიცავს კონკრეტულ პასუხისმგებლობას ყველას კარგად ყოფნაზე.

ძირითადი წანამძღვარი 6 : იუდაიზმის თანახმად

სიმართლე ძვეს არა სიტყვიერ ფორმულაში, არამედ დიალოგში, რომელიც ფორმულამდე მიდის. ამ დიალოგს არც დასაწყისი აქვს და არც დასასრული.

ძირითადი წანამძღვარი 7 : ყველა ზემოთ მოტანილი წანამძღვრის თანახმად, და განსაკუთრებით კი ბუდიზმიდან და ინდუიზმიდან გამომდინარე, სიცოცხლე წმინდათაწმინდაა.

მსოფლიო რელიგიების ეს უმნიშვნელოვანესი მოსაზრებები მიგვანიშნებს იმაზე, რომ საჭიროა:

1. შევქმნათ კონფლიქტის ფორმირების რუქა: მოეხაზოთ ყველა მხარე, ყველა მიზანი, ყველა საკითხი
2. არ გამოგვრჩეს რომელიმე მხარე კონფლიქტში მისი მნიშვნელოვანი ინტერესით
3. ვაწარმოთ ემპათიური დიალოგები თვითოეულ მხარესთან ცალ-ცალკე
4. ყოველ კონფლიქტის მუშაკს შეუძლია კონფლიქტში ჩართულ ერთ მხარეზე სპეციალიზაცია
5. დავადგინოთ ამ დიალოგების დროს მხარეებისათვის მისაღები მიზნები
6. შემოვიტანოთ დავიწყებული მიზნები, რომელთაც შესაძლოა გახსნან ახალი პერსპექტივა
7. მივიღეთ იმ გადაწყვეტილება (ურთიერთმკვეთ) მიზნებამდე, რომელიც მისაღები იქნება ყველა მხარისათვის
8. მივიღეთ მოკლე, გასაგებ ფორმულირებამდე
9. დავეხმაროთ ყველა მხარეს დავალებების განსაზღვრაში მიზნის გათვალისწინებით, რათა კონფლიქტი გადატანილ იქნას სადღაც ახალ ადგილას იქიდან, სადაც ის არის
10. შევამოწმოთ, თუ როგორ დაეხმარება მხარეებს ამ მიზნის გარკვევა საკუთარი მიზნების გაგებაში
11. დავეხმაროთ მხარეებს, რათა ისინი დასხდნენ მაგიდასთან თვით-გამყარების მიზნით
12. განვერიდოთ კონფლიქტს, გადავიდეთ შემდეგზე, რომელიც გვიხმობს

ტრანსცენდის მეთოდი ერთი შეხედვით: მაგალითი

მძევლების კრიზისი ლიმაში - კონფლიქტის ტრანსფორმაციის შესაძლო ვარიანტი
ლიმაში იაპონიის საელჩოს დაკავება მოხდა 1996 წლის 17 დეკემბერს. კონფლიქტში ჩართული იყო სულ ცოტა ექვსი მხარე და აღმოჩნდა, რომ მათი ძირითადი მიზნები შემდეგში მდგომარეობდა:

(1) ტუპაკ ამარუს რეკოლუციური მოძრაობა, □□ □□□

- □□□□□ 450-მდე პატიმრის განთავისუფლება (საბოლოოდ დავიდა 30-მდე)
- შეიარაღებული ბრძოლის გაგრძელება, “ჯუნგლებიდან”

(2) დარჩენილი 72 ტყვე (დანარჩენები გაათავისუფლეს)

- განთავისუფლება იარაღის გამოყენების გარეშე

(3) პერუს მთავრობა (პრეზიდენტი ფუჯიმორი)

- დათმობაზე არ წავიდეს ტერორიზმთან, არ გაათავისუფლოს პატიმრები
- ტყვეების განთავისუფლება უიარაღოდ

(4) □□□□ პატიმრები

- განთავისუფლებულ იქნან
- გააგრძელონ ბრძოლა

(5) აშშ მთავრობა

- ეს პერუს მთავრობა, ფაქტიურად არავინ, ტერორიზმთან დათმობაზე მიდის
- ტყვეების განთავისუფლება უიარაღოდ

(6) იაპონიის მთავრობა

- ტყვეების განთავისუფლება უიარაღოდ
- იაპონიის ექსტრა-ტერიტორიული უფლებების პატივისცემა, არავითარი ძალადობა

ამის გარდა, არის კიდევ “პერუს საზოგადოება”, რომელიც სიღარიბის დაძლევის გზების ძიებაშია და, ასევე, “მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრი”, რომელიც ეთანხმება ყოველივე ზემოთქმულს. გადამფარავი მიზანი შესაძლოა სიღარიბის დაძლევის/შემცირების ხელშემწყობი იყოს და თუ ყველა მხარე ცოტაოდენ დათმობაზე წავა შესაძლოა მათ თავისი ადგილიც იპოვნონ:

(1) ხდება ტუპაკ ამარუს □□□□ განიარაღდება. ის უერთდება პოლიტიკურ პროცესს დემოკრატიულ საზოგადოებაში, მისთვის მისაწვდომია მედია და არჩევნები.

(2) ტყვეები თავისუფლდებიან, ეძებენ გზებს რათა შეიტანონ წვლილი სიღარიბის დაძლევაში.

- გადაწყვეტა, კონკრეტული ძირეული კონფლიქტის გადაჭრა
- რეკონსტრუქცია, მიყენებული ზარალის აღდგენა
- შერიგება, წარსულიდან მომავალი მეტა-კონფლიქტების გადაჭრა

სავარჯიშო. გადახედეთ შერიგების ათ შესაძლებლობას III ფაზაში. ჩაატარეთ ტვინის შტურმი მსგავსი ჩამონათვალის შესაქმნელად I და II ფაზებში. სამი □□ ამა თუ იმ სახით უნდა იყოს წარმოდგენილი სამივე ფაზაში. შექმენით კონკრეტული სამოქმედო პროგრამა.

იგივე გამოდგება მშვიდობის შენარჩუნებისათვის: კარგი სამხედროები უნდა მოვიდეს მანამ, სანამ ძალადობა ამოხეთქავს და არ უნდა განერიდონ ადგილს ცეცხლის შეწყვეტისთანავე - კარგი პოლიცია ასევე, გვიცავს როგორც ძალადობისაგან, ასევე მისი განახლებისაგან. ძალადობის შემდგომი პერიოდი უფრო მნიშვნელოვანია, ჩვეულებრივ სიტუაცია უარესდება:

- ძალადობა წარმოქმნის უფრო მეტ ილუზიებს დიდებისა და შურისძიების მიმართულებით; უარესდება კულტურა
- ძალადობა წარმოქმნის მეტ რეპრესიასა და ექსპლოატაციას ომის ძალისხმევის გასამყარებლად და მეტ პოლარიზებას; უარესდება სტრუქტურა
- ძალადობა ამცირებს ძალადობის ზღურბლს და მშვიდობიან მოქმედ პირებს მოძალადეებად აქცევს; უარესდება მოქმედი პირები.

“ფორთოხლის მაგალითი” შეიძლება გამოვიყენოთ სავარჯიშოდ ტრენინგის დასაწყისშივე. იგულისხმება, რომ სახელმძღვანელო უნდა გადაიშალოს სავარჯიშომდე და არა შემდეგ (რადგან იქ პასუხებია). სავარჯიშოს განხორციელების ერთ-ერთი გზა გამოიცადა ინგლისში, სადაც შედგა ნაციონალური კონფერენცია სკოლებში გავრცელებულ ხულიგნობასთან დაკავშირებით. მასში მონაწილეობდნენ მშობლები, ბავშვები და მასწავლებლები. აქ იყო ოცი მოხალისე, რომლებიც დასხდნენ წყვილებად გრძელ მაგიდასთან ერთმანეთის პირისპირ. ერთ ბოლოში წყვილებში ისხდნენ სულ პატარა ბავშვები და მეორე ბოლოში - ყველაზე ასაკოვანი მშობლები. დისკუსია წყვილებში წარიმართა.

“ერთი ფორთოხალია და ორი პიროვნება. რას მოიმოქმედებთ?” სიტყვა კონფლიქტი არ იყო ნახსენები მანამ, სანამ არ გაირკვა, რომ რაღაც ამგვარი არსებობს, რადგან შესაძლოა, ამას მოჰყოლოდა უარყოფა (მაგალითად, ერთმა ბავშვმა თქვა: “ჩვენ უბრალოდ დავტოვებდით ფორთოხალს და წავიდოდით”). ყველაზე პატარა ბავშვებთან განსაკუთრებული ძალისხმევა არ დაგვჭირვებია მათ უკეთესი წარმოსახვის უნარი გამოავლინეს ვიდრე მოზრდილებმა.

როდესაც მათ შესთავაზებდნენ “მოიპოვე!” ისინი უნდა დამსხდარიყვნენ კუთხეში და ბოლოს, მიიღებდნენ ფორთოხალს “უფრო კრეატიული, ნაკლებად დესტრუქტიული აზროვნებისათვის”. სხვა

ფორთოხლები გამოყენებულ იქნა პრიზებად განსაკუთრებით შემოქმედებითი წინადადებებისათვის. ბოლოს შეიქმნა და ნაჩვენები იყო სქემა შედეგების 16 ვარიანტით. მოხდა მათი შედარება და გავარჯიშება შედეგების ტიპების თვალსაზრისით. ფოკუსირება მოხდა შემოქმედებითი წარმოსახვის უნარზე კონფლიქტში: “მოიპოვეს” იქით მეტი რამის წარმოსახვა მოხდა, ნაკლებად ძალადობის მაგვარი. ძალადობა დანახულ იქნა როგორც ნეგატიური მიზეზების შედეგი: გაუნათლებლობა კონფლიქტის მიმართულებით, კრეატიულობის ნაკლებობა. ამგვარად, მიდგომა ძირითადად ფოკუსირებული იყო კრეატიულობის მიმართულებით. ფორთოხლის მაგალითი წარმოაჩენს კიდევ ერთ მომენტს: ის, რასაც შეიძლება ერთმა პიროვნებამ მართო მიაღწიოს, ლიმიტირებულია. რამდენიმე ადამიანს ერთად გაცილებით მეტის მიღწევა შეუძლია, თუ ისინი ნამდვილად იწყებენ დიალოგსა და ტვინის შტურმს. დიაგრამა ოთხი ან ხუთი ტიპის შედეგით შეიძლება გამოგვადგეს ყველა ტიპის კონფლიქტის შედეგების განსაზღვრისათვის. მაგრამ იგი დაკვივებით უნდა გამოვიყენოთ, რადგან ორგანიზაციის მნიშვნელობა და საქმე გვაქვს კონფლიქტთან ორ (□□ და □□) მხარეს შორის, რომელთაც შეუთავსებადი მიზნები (□1 და □2) გააჩნიათ.

რეალურ ცხოვრებაში კონფლიქტები გაცილებით უფრო კომპლექსურია, მაგრამ “პრევალირება”, “განრიდება”, “კომპრომისი” და “ტრანსცენდენცია” არასდროს არაა მნიშვნელობას მოკლებული. ფორთოხლის მაგალითში დავალება სწორედ ამ სიტყვების რეალური მნიშვნელობის დადგენაში მდგომარეობს.

შემდეგი დიაგრამა ემყარება იმავე ოთხსა, თუ ხუთ შედეგს, მაგრამ უკავშირდება უკვე არა შედეგს, არამედ პროცესს. მიაქციეთ ყურადღება სიტყვას “აქვს ტენდენცია” - აქ იგულისხმება კავშირი და არა რკინის კანონი.

ზოგიერთი მონაწილე შესაძლოა გაოცებული დარჩეს იმით, რომ განსჯა “კანონის ძალით” იგივე კატეგორიაა, რაც განსჯა “ადამიანის ძალით” - ორივე ძალადობა. მაგრამ ლოგიკა იგივეა: მოგება-წაგების იდეა, ან უფრო ძირეული იდეა “მართლად ყოფნისა”. “სიმართლე” რაღაც მატერიალურად იქცევა, რაღაც ისეთად, როგორც “უფლების ქონა” და შესაძლოა მან გზა გადაუღობოს უფრო პროდუქტიულ შედეგებს, მაგალითად, ცოლ-ქმარს შორის კონფლიქტების მოგვარების შემთხვევაში. ამ სახელმძღვანელოს მიდგომა მიმართულია ტრანსცენდენციაზე და დიალოგის გამოყენებაზე დასმული მიზნის მისაღწევად. მაგრამ ეს არ ნიშნავს სხვა შედეგების და მიდგომების სრულ უარყოფას. მათ შორის, ექსტრემალურ შემთხვევებში დასაშვებია ძალადობის მინიმალური გამოყენებაც კი მას შემდეგ, რაც სხვა მეთოდები ნაცადია და სიტუაცია ნამდვილად ძნელად შესაგუებელია.

ტრანსცენდენტულობა ნიშნავს სიტუაციის გადახედვას, რათა ის, რაც შეუთავსებლად, ბლოკირებულად გამოიყურებოდა, გაიხსნას და გამოიკვეთოს ახალი სურათი. ამ ბლოკირების, ჩაკეტილობის გასაღები კრეატიულობაშია. სწორედ ამ გზით ხერხდება კონფლიქტის ტრანსფორმაცია.

შესავალი:

კრეატიულობა, ტრანსცენდენცია, კონფლიქტის ტრანსფორმაცია

1. არსებობს კი ფორმულა კრეატიულობისათვის?

ალბათ, არა. მაგრამ ჯერ შენიშვნა ზოგიერთ კომენტარზე, რომელიც ხშირად გვესმის კრეატიულობის კონტექსტში:

“ეს ხომ ისეთი მარტივია, რატომ აქამდე არ გვიფიქრია ამის შესახებ?!”

“ეს ისაა, რაზეც ჩვენ ვლაპარაკობდით და ასე ცოტას ვაკეთებდით, თითქოს არ შეგვეძლო თვალი გაგვეხილა და რეალობა დაგვენახა.”

“ეს თითქოს ახალი რეალობაა, რომელიც ჩვენ თვალწინ გადაიშალა!”

“ამ ახალი აზროვნების შუქზე, ის რაც ჩვეულებრივია და რის კეთებასაც მიჩვეულნი ვართ ხდება მხოლოდ განსაკუთრებული შემთხვევა იმ დაფარული პერიფერიული კუნჭულისა, რომელიც გაიხსნა.”

“ღმერთმა თქვა, დაე იყოს ნიუტონი და განათდა” (პაპი).

“ეს ისეთი სახიფათოა. ვართ კი მზად ასეთი სიახლისათვის?”

ეს ისე გამოიყურება, თითქოს ძველი და შეთანხმებული ისევ იქ უნდა იყოს, როგორც უკვე ნაცნობი განსაკუთრებული შემთხვევა (“ეს ისაა, სადაც ვიყავით”); მაგრამ ახლა, ახალ შუქზე დანახული, იგი ახლებურად ანათებს. სხვა შემთხვევაში ეს არის “სიგიჟე” და არა “კრეატიულობა”. როდესაც კოლუმბმა კვერცხის დადგმა მოახერხა იმით, რომ დადგმისას ჩაამტვრია კვერცხის ბოლო, ეს ისევ ის კვერცხი იყო. იმ შენიშვნასთან დაკავშირებით, რომ “ყველა შეძლებდა ამის გაკეთებას, თუკი ეს ასეთი მარტივია”, მისი პასუხი იყო, “მაგრამ ეს მე ვაკეთებ”.

ამ ამბავში ძველი დამალულია ახალში. ჩამტვრეული კვერცხის სფერული ბოლო სულ უფრო და უფრო შეიძლება შემცირდეს და რაღაც ზღვრამდე კვერცხი შეიძლება გაჩერდეს. რაღაც მომენტში ნათელი ხდება, რომ ძველი ვეღარ ეგუება პრობლემას, ანუ ისევე მცირედად ეგუება, როგორც ეკლიდეს გეომეტრია ეინშტეინის პრობლემებს. ეინშტეინი იძულებული იყო ეკვლია ოთხგანზომილებიანი რაიმიანის და ლობაჩევსკის გეომეტრია (ეკვლიდესთან, როგორც განსაკუთრებულ შემთხვევასთან, ერთად). რაღაც თანმიმდევრულობა ძველსა და ახალ აზრებსა და ქმედებებს შორის სასარგებლოა.

და ასე შემდეგ, და ასე შემდეგ. მოდით გადავხტეთ დასკვნაზე და შემოგთავაზებთ “კრეატიულობის ფორმულას”, როგორც ჰიპოთეზას:

კრეატიულობა აზროვნებაში, მეტყველებაში, ქმედებაში ემყარება:

- (1) ფენომენის, როგორც ბლოკირებულის, დახურულის იდენტიფიცირებას.
- (2) ამ ფენომენის კონტექსტში:
 - იმ პარამეტრის იდენტიფიცირებას, რომელიც უცვლელია, და აქედან გამომდინარე, უბრალოდ არ არის გააზრებული.
 - ამ პარამეტრის შეცვლის იდენტიფიცირებას აზროვნების ექსპერიმენტის სახით.
 - იმ ჰიპოთეზების იდენტიფიცირებას, რომლებიც მოხსნიან ბლოკირებას და გახსნიან ამ ფენომენს.
- (3) ამ ჰიპოთეზების შემოწმებას რეალურ სამყაროში.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, კრეატიულობა არის მეცნიერული პროცესი. ამ დროს ხდება დახშული სივრცის გარღვევა. იმ ვირთხის მსგავსად, რომელიც ცდილობს მონახოს გამოსასვლელი ლაბირინთებიდან და ბოლოს პოულობს კიდეც მას (სულ მცირე გადაწყვეტა); ან აღმოაჩენს, რომ სივრცე გადაუხურავია და ამოხტება (დიადი გადაწყვეტა). ესაა პროცესი რთული, მრავალი ვარიანტის შემცველი სამყაროს ანალიზის შედეგად ორი ვარიანტის იქით ისეთი მესამე (მეოთხე, მეხუთე) ვარიანტის დანახვისა, რომელიც მანამდე არ იყო წარმოდგენილი. ასეთ შემთხვევაში, ჯილდო შემძვრელია - მოსაბეზრებელი მონაცემები სიმღერას იწყებენ და ეს სრულიად ახალი მუსიკაა.

ორი ძლიერ განსხვავებული მაგალითი იაპონიიდან, და ორივე მუსიკას უკავშირდება. პირველია, კარა-ოკის (ცარიელი ორკესტრი) შემთხვევა. არის სცენა და არის ხალხით სავსე დარბაზი - აუდიტორია, “მსმენელები”. სცენაზე არის მიკროფონი და გამამღიერებელი. რაც შეეხება სივრცეში განლაგებას, არსებული შეთანხმების თანახმად მომღერალი სცენაზეა, ხოლო აუდიტორია - დარბაზში. კარა-ოკი გადაადგილებს ადამიანებს სცენასა და დარბაზს შორის. ამით ყველას აქცევს მომღერლად და ასევე ყველას - მსმენელად. პროფესიონალი მომღერლების მსგავსად მოყვარულებიც ირჩევენ პროგრამას, რომლის შესრულებაც მათ სურთ. პროფესიონალებისაგან განსხვავებით, მათ ზეპირად არ იციან ტექსტი და ჰყავთ მოკარნახე, რომელიც დიდი სიზუსტით მიჰყვება მუსიკას. სივრცული შეთანხმება არ ირღვევა, მომღერლები დარბაზში არიან, ხოლო მსმენელები - სცენაზე, მაგრამ არა სტაციონარულად. ანუ, ხდება როტაცია დარბაზსა და სცენას შორის.

მეორე, უფრო ახალ მაგალითში, მოცეკვავეები აღჭურვილი არიან სენსორებით, რომლებიც მიმაგრებული აქვთ სხეულის სხვადასხვა ნაწილებზე, კერძოდ, ფეხებსა და მკლავებზე. მათი მოძრაობა წარმოქმნის მუსიკას, ტონსა და რიტმს. რაც უფრო განსაკუთრებულია მათი ცეკვა, მით უფრო მიმზიდველია მუსიკა იმის მსგავსად, როგორც შეიძლება შეიქმნას მიმზიდველი ცეკვა განსაკუთრებული მუსიკის შემთხვევაში. მკლავებისა და ფეხების შესატყვისი სწრაფი მოძრაობით, მათი რხევითა და ტანის

მუშაობით იქმნება საკმაოდ რთული მუსიკა. აქ არსებობს უამრავი შესაძლებლობა. მუსიკა და ცეკვა ადგილებს ცვლიან, იცვლება მიმდევრობა დროში. თუ ადრე მუსიკა წარმართავდა ცეკვას, ახლა ცეკვა წარმართავს მუსიკას. მოძრაობა ითარგმნება ცეკვად, რაშიც ახალი არაფერია, ოღონდ ახლა უკვე ეს არის მთელი სხეულის მოძრაობა და არა მხოლოდ თითების, ფილტვების/ტუჩების/ენის. რაღა თქმა უნდა, კრეატიულობის ასეთი აქტის განხორციელების აუცილებელ და საკმარის პირობას განვითარებული ტექნიკური შესაძლებლობები, ელექტრონიკა წარმოადგენს.

საინტერესოა შვეიცარიელი მესაათის რეაქცია იაპონელების მიმართ, რომლებმაც საათისა და კომპიუტერის კომბინირება მოახდინეს მაჯის საათში: “საათი საათია და კომპიუტერი - კომპიუტერი”. იაპონელმა მწარმოებლებმა დასძლიეს ეს ფიზიკური სეპარატიზმი და დიდი წარმატებითაც.

მაშ ასე, კრეატიულობას არ შემოაქვს არავითარი ახალი ელემენტი. იგი სხვადასხვა ელემენტებს ახლებურად ათავსებს ერთად სივრცესა და დროში. სადავო ხდება სწორედ ის სივრცული და დროითი შეთანხმებები, რომლებიც მიღებულია და წახალისებული. სწორედ ამიტომ, ალბათ, უფრო ადვილია კრეატიულობა იმ კულტურებში, სადაც, მაგალითად, სივრცული მიმდევრობა სრულიად განსაზღვრულია: რამდენი რამეა სადავო! ესაა კულტურა, რომელიც ყოფს სამყაროს ცენტრად და პერიფერიად და უშვებს მიზეზ-შედეგობრივ კავშირს, როგორც დინებას ცენტრიდან პერიფერიისაკენ და არა პირიქით (მაგალითად, სცენიდან დარბაზისაკენ); ან კიდევ, სწორხაზობრივი, ნათელი შეხედულება დროზე, ანუ ჯერ რა მოდის და მერე რა მოჰყვება (როგორც მუსიკისა და სხეულის მოძრაობის შემთხვევაში). ესეც იწვევს კრეატიულ დავას. მაგრამ, თუკი ასეთ უნიფიცირებულ-სწორხაზობრივ იდეებს მკაცრად ვიცავთ, რაც ხდება დასავლეთის კულტურებში, ამავდროულად უნდა ველოდეთ მნიშვნელოვან წინააღმდეგობასაც. ამგვარად, თუ მიზეზი = ცენტრი = ღმერთი და ეფექტი = პერიფერია = ბუნება+ადამიანი ეს უკანასკნელი კი არის ის, რაც ბოლოს იქმნება ღმერთის წარმოსახვაში, მაშინ ისეთი იდეები, როგორიცაა დემოკრატია, სეკიულარიზმი და ევოლუცია, გაიგივებულია რევოლუციურობასთან. პირველი სამართლიანად ანიჭებს ხალხს / პერიფერიას კუთვნილ ძალაუფლებას და ეს ჰგავს ქვეყანას დედაქალაქის გარეშე, მეორე კი ღმერთს პერიფერიულად აქცევს და მივყავართ აზრამდე, რომ იგი ადამიანის მიერ და მის წარმოსახვაში არის შექმნილი. მესამე შესაძლებლობა იმაში მდგომარეობს, რომ ადამიანი იყო ბუნების ემანაცია კონკურენციის გზით. მსგავსადვე ადამ სმიტი ასაბუთებს, რომ სწორედ ამ პროცესის საშუალებით მიიღება მთელი მსოფლიოდან საუკეთესო.

2. კრეატიულობიდან ტრანსცენდენციისაკენ

“ტრანსცენდენციაში” ჩვენ ვგულისხმობთ ახალი ტიპის რეალობის შექმნას. ის, რაც პოტენციურად ყოველთვის არსებობდა ჩვენ გარშემო, ემპირიულ რეალობად იქცევა. კონფლიქტის თეორიასა და

პრაქტიკაში ასეთი მაგალითი შესაძლებელია იყოს ორი ან მეტი სახელმწიფოს კონდომინიუმის იდეა. ესაა სახელმწიფოები, რომელთა მფლობელობაშია ტერიტორია და ისინი აწარმოებენ, ან არ აწარმოებენ, ერთმანეთთან დავას. მახსენდება ანდორის მაგალითი, ასევე, ანტარქტიკის, შპიცბერგენის და ალანდის გარკვეული ასპექტები და ძველი შეთანხმებები ნიუ ჰებრიდისა და კამერუნისათვის და სხვა. კონფლიქტი ორ სახელმწიფოს შორის სადავო ტერიტორიის თაობაზე შესაძლოა დასრულდეს გამარჯვებით შეიარაღებულ ბრძოლასა ან სასახლის კარის ინტრიგებში; კომპრომისით, რომელიც ტერიტორიას გადაანაწილებს მათ შორის; განრიდებით ორივეს მხრიდან, როდესაც ტერიტორია ვიღაცა სხვას რჩება (მაგალითად, მას ვინც იქ ბინადრობს); ან, შესაძლებელია, ტერიტორია ორივეს მფლობელობაში დარჩეს. მხოლოდ უკანასკნელი ვარიანტის შემთხვევაშია ნათელი ემპირიული რეალობის ტრანსცენდენცია. დანარჩენი ვარიანტები ემორჩილება ფორმულას - ყოველი კვადრატული კილომეტრი ეკუთვნის ერთ და მხოლოდ ერთ სახელმწიფოს.

კიდევ ერთი მაგალითი: ევროპული ქვეყნები იმართებოდნენ ეკლესიის, არისტოკრატისა და ბიურგერების მიერ, ანუ სიტყვით, მახვილითა და ფულით. მეფეები/იმპერატორები არისტოკრატები იყვნენ. ისინი ტახტიდან გადმოაგდეს და შემკვიდრე სისტემამ, დემოკრატამ, არისტოკრატის ფიზიკური დუელები შეცვალა სიტყვიერი დუელებით (საარჩევნო კომპანიებით). რაც დრო გავიდა, არჩევნებში მონაწილე ადამიანების არეალი მნიშვნელოვნად გაფართოვდა. უდავოდ, პოტენციური პოლიტიკური რეალობა ემპირიულ რეალობად იქცა - მოხდა ძველის ტრანსცენდენცია. ეს იყო ძალიან კრეატიული, ყოველ შემთხვევაში, თავის დროზე. ამგვარად, ჯერ კიდევ იყო ძველი, ანუ ის, ვინც მართავდა და ის, ვინც იმართებოდა; და მახვილიც იყო, ძალოვანებისა და იმათ ხელში, ვინც მათ უპირისპირდებოდა.

3. ტრანსცენდენციიდან ტრანსფორმაციისაკენ

ტრანსცენდენცია წარმოგვიდგენს ახალ რეალობას, ახალ ლანდშაფტს. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია არის კონფლიქტის ტრანსპლანტაცია ამ ახალ რეალობაში. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია უნდა ნიშნავდეს მოკონფლიქტე მხარეების მიზნების ტრანსცენდენციას, რაიმე ახალი მიზნების განსაზღვრას, კონფლიქტის იმ “საწოლიდან” წამოყენებას, რომელიც მხარეებმა მოუმზადეს მას. ამისათვის საჭიროა დისკუსია, რათა მხარეები დარწმუნდნენ, რომ შეუთავსებლობა, რომელიც გადაულახავად გამოიყურება, შეიძლება უფრო იმედისმომცემ კონტექსტში აღმოჩნდეს. ამისათვის კონფლიქტის ტრანსფორმაცია უნდა მოხდეს, აგრეთვე, იმ აზრით, რომ დაემატოს ის მხარეები და მიზნები, რომლებზეც მონაწილეებს მანამდე არ უფიქრიათ. ყველაზე დიდი შეცდომაა პროცესის გამარტივება რომელიმე მხარის უგულვებელყოფის გზით. ეს მხარეები (უგულვებელყოფილი) აუცილებლად დაგანახებენ და გაგრძნობინებენ თავის არსებობას (მაგალითად, “ექსტრემისტები” ისრაელ/პალესტინის სამშვიდობო პროცესში). ასევე

შეცდომაა მათი უგულებელყოფა, ვინც ზომიერ პოზიციაზეა, ასევე შეცდომაა (მაგალითად, ჩრდილოეთ ირლანდიის სამშვიდობო პროცესი). გზა კონფლიქტის ნაყოფიერი ტრანსფორმაციისაკენ გადის კომპლექსურ მიდგომაზე, სადაც მხარეებისა და მიზნების დაჯგუფების შესაძლებლობა არსებობს; თანაც, საჭიროა ხორციელდებოდეს მუდმივი დაცვა, რათა არ მოხდეს კონფლიქტის დეფორმაცია. ლიმაში განვითარებული მძევლების კრიზისის შემთხვევაში საპროექტო წინადადება მდგომარეობდა იმაში, რომ კონფლიქტი დაენახათ არა იმდენად, როგორც საკუთრებაში უკანონო, ძალადობრივი შეჭრისა და მძევლების აყვანის ფაქტი, არამედ უფრო როგორც სიღარიბის დაძლევის პრობლემის რეალიზაციის ერთ-ერთი ფორმა პერუში; ანუ, მოხდა მეტა-კონფლიქტიდან ძირეულ კონფლიქტზე გადართვა კონფლიქტის დეფინიციის ტრანსცენდენციის გზით. იმისათვის, რომ მოხდეს კონფლიქტის ტრანსფორმაცია, იგი უნდა ამოიწუროს. შემდეგ, კონფლიქტის გადასაწყვეტი ვარიანტების შეთავაზება მოხდა ტრანსფორმირებული კონფლიქტისათვის, მხარეებს დაუნაწილდათ დავალებები. მოწმდებოდა, რომ ეს წინადადებები თავდაპირველად განსაზღვრული კონფლიქტის გადაწყვეტადაც ყოფილიყო გამოსადევი. თუ ეს ასე არ არის, მაშინ ხდება დეფორმაცია და არა ტრანსფორმაცია და ნამდვილი კონფლიქტი ისევ შემოგვიტევს.

თუ მივიჩნევთ, რომ კონფლიქტი შეიძლება იყოს როგორც დესტრუქციის, ასევე შემოქმედების წყარო, მაშინ ერთ-ერთი მიდგომა კონფლიქტის ტრანსფორმაციისათვის არის ისეთი ქმედება, როდესაც დომინირებს კრეატიული ასპექტები. ეს უფრო მეტია, ვიდრე კონფლიქტის დროს ძალადობის თავიდან არიდება. ეს არის კონფლიქტის შეტრიალება განვითარებისაკენ. იგულისხმება როგორც კონფლიქტში ჩართული ინდივიდუალური მხარეების განვითარება, ასევე, კოლექტიური მონაწილეების სოციალური განვითარება და მსოფლიო განვითარება. ის, ვინც კონფლიქტთან შეხებაშია, უნდა მიისწრაფოდეს ისეთი მეტამიზნებისაკენ, როგორცაა მაგალითად, უკეთესი იუგოსლავია, მშვიდობა და განვითარება შუა აღმოსავლეთში, სიღარიბის დაძლევა პერუში და ა.შ.

აქ წარმოდგენილი პოზიცია იმაში მდგომარეობს, რომ ამგვარ ძალისხმევას მნიშვნელობა არა აქვს, თუ არ არსებობს ღრმა გაგება იმ კულტურისა და სტრუქტურის, მონაწილეებისა და საკუთრივ კონფლიქტის გააზრებით, სადაც წარმოიშვა კონფლიქტი. კონფლიქტის პრაქტიკის ფესვები თეორიაში ძვეს, ხოლო თეორია ამოსულია კონფლიქტის პრაქტიკიდან. ადამიანები არა მხოლოდ ემფატიურები და არაძალადობრივები უნდა იყვნენ, არამედ კრეატიულებიც (ამ პირობებიდან მხოლოდ ერთის არსებობა ვერაფერს გახდება). მოდით, ასეთ ადამიანებს კონფლიქტის მუშაკები ვუწოდოთ. მათი ძირითადი იარაღია, არა მხოლოდ მხარეებს შორის დიალოგის ფასილიტაცია, არამედ დიალოგი თავად კონფლიქტის მხარეებთან. იმისათვის რომ იმოქმედონ, ამ მუშაკებს სჭირდებათ გარკვეული საფუძველი - თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა, კერძოდ კი იმის ცოდნა, თუ რა შეუძლია *ემპათიას*, *არაძალადობას* და *კრეატიულობას*.

ისინი, აგრეთვე, უნდა იცნობდნენ ძალადობის ტიპებს, ხედავდნენ არა მხოლოდ პირდაპირ ძალადობას, რომელიც ჩანს მეტა-კონფლიქტში, არამედ სტრუქტურულ და კულტურულ ძალადობასაც - ცუდ სტრუქტურებსა და კულტურებს, რომლებიც საფუძვლად უდევს კონფლიქტს; ცუდ “საწოლს”, საიდანაც კონფლიქტია წამოსაყენებელი; კონფლიქტის ტრანსფორმაციას მშვიდობად უფრო ღრმა დიალოგის გზით. ყოველივე ამის შედეგი, იქნება ტრანსფორმირებული კონფლიქტი, რომლის მოვლა შეიძლება არაძალადობრივად და კრეატიულად.

ავიღოთ კორეის ნახევარკუნძულის მაგალითი. ამ კონფლიქტის გაღვივებაში არანორმალური ენერჯიაა ჩადებული, რომელიც შეიძლება რეალიზებულ იქნეს კიდევ ერთი ომის სახით, უწყესრიგობით საზოგადოებების შიგნით (და არა მხოლოდ ჩრდილოეთში). ყოველივე ეს იმოქმედებს მთელ აღმოსავლეთ აზიაზე და იმის იქითაც. შეიძლება თუ არა, რომ ეს ენერჯია ჩაიდოს უფრო პოზიტიურ საქმეებში? აი, მიდგომის მაგალითი: ორ კორეას შორის სარკინიგზო კავშირის გახსნა, რაც შეთავაზებულია აზია/პესიფიკის გაერთიანებული ერების სოციალური და ეკონომიკური კომისიის მიერ. არსებული საზღვარი, აგრეთვე საზღვარია ღარიბსა (ვიეტნამი, ჩინეთი, ჩრდილო კორეა) და მდიდარ (ტაივანი, იაპონია, სამხრეთ კორეა) ნაწილს შორის, რაც ერთ დღეს შესაძლოა გახდეს აღმოსავლეთ აზიის საერთო ბაზარი/ეკონომიკა.

თემი/თემი/კავშირი, ევროკავშირის საფეხურების შესაბამისად. სასიკეთო ძვრები უნდა მიმდინარეობდეს ორივე მიმართულებით. სიმდიდრე უნდა შეიქმნას, გამოსავალი ორივე კორეისათვის მნიშვნელოვანი უნდა იყოს და ერთადერთი, რაც საჭიროა, ეს არის თანამშრომლობა იმ მიმართულებით, რომ დაიწყოს ტრანსპორტის მოძრაობა.

ანალიტიკურად რომ მივუდგეთ, ტრანსფორმაციას რამოდენიმე ასპექტი გააჩნია:

- დაწყებულია მსჯელობა, საუბარი ეკონომიკურ თანამშრომლობასა და საერთო კულტურაზე, სანაცვლოდ სამხედრო და პოლიტიკურ სტრუქტურებზე საუბრისა;
- ფორმულირებულია ახალი გადაწყვეტილებები მიზანი, რომელშიც ჩართულია არა მხოლოდ ორი კორეა, არამედ მათი ოთხი მეზობელი აღმოსავლეთ-აზიაში;
- ხორციელდება ძალისხმევა, რათა მოვხსნათ კონფლიქტი იქიდან, სადაც იგი წარმოიშვა და გადავსვათ უფრო რთულ, მაგრამ არა უიმედო ეკონომიკური თანამშრომლობის პრობლემებში;
- არ არის აუცილებელი რაიმე საფუძვლიანი ცვლილება ურთიერთობაში ორ კორეას შორის, რაც ეფუძნება ურთიერთ სიყვარულს ან ნდობას ერთმანეთის მიმართ; მნიშვნელოვანია მხოლოდ ის, რასაც ისინი საკუთარი თავისათვის მოგებად მიიჩნევენ;
- არ არსებობს არავითარი პარეტო ოპტიმუმი ვინმე უარესთან, ექვსივე მხარე გაიუმჯობესებს მდგომარეობას;
- გეგმა შებრუნებადია, მაგრამ უნდა იყოს უსაზღვრო ინტერესი მხარეებს შორის, რათა უზრუნველყოფილ

იქნეს გაგრძელების მოტივაცია;

- ამ ახალი სექტინგის ფარგლებში, ამ “საწოლში”, შესაძლებელია ყველა სხვა წინადადებების განხილვა; ან შესაძლებელია, ისინი უბრალოდ აორთქლდნენ.

კონფლიქტის ტრანსფორმაციასთან დაკავშირებული ეს იდეები განვითარებულია დაინტერესებული მხარეების დიალოგების საფუძველზე. არ ღირს მოსინჯვა?

ორმოცდაათი ნაწილი: კომენტარები, სადისკუსიო საკითხები, სავარჯიშოები

1. კონფლიქტის მუშაკები: ხიფათიანი პროფესია

ალბათ, განსაკუთრებულად უნდა აღინიშნოს ის, თუ რა არ არის კონფლიქტთან დაკავშირებული სამუშაო.

- ეს არ არის მხოლოდ სიტუაციის ანალიზი;
- ეს არ არის მხოლოდ თავიდან არიდება, რაც გამოიყურება, როგორც წინასწარმეტყველება;
- ეს არ არის მხოლოდ ზეპირი გამოსვლები, ლექციები, სტატიები, წიგნები;
- ეს არ არის იგივე, რაც ღირებულებების წინ წამოწევა დემონსტრაციების დროს, ან პოლიტიკური მოღვაწეობა სამშვიდობო ღირებულებებისათვის.

კონფლიქტთან დაკავშირებული სამუშაო ნიშნავს კონფლიქტში შესვლას და მხარეებთან ფოკუსირებულ დიალოგს. ამ დიალოგის მიზანია, მოცემული კონფლიქტის ერთობლივი ტრანსფორმირება ისე, რომ მხარეებს თავად შეეძლოთ მისი დაძლევა არაძალადობრივად და კრეატიულად.

რა უფლება აქვთ იმ ადამიანებს, ვინც არ არის კონფლიქტის უშუალო მომქმედი პირი ან მსხვერპლი, ამ კონფლიქტში ჩარევისა? აქ მოცემულია ხუთი პასუხი.

სავარჯიშო: ამ შეკითხვაზე პასუხებთან დაკავშირებით ჩაატარეთ დისკუსია მონაწილეებთან. ეთანხმებით? თუ არა, რა შეიძლება, ან უნდა გაკეთდეს? სხვა რა პასუხები შეიძლება მეტად გამოდგეს?

სრულიად ცხადია, რომ ჩვენს სამყაროში, რომელიც განრიდებისა და დემოკრატიზაციის პროცესში იმყოფება, კონფლიქტები ყველას ეხება და არა მხოლოდ იმათ, ვინც ჩართულია მათში თავისი პოლიტიკური თუ პროფესიული საქმიანობიდან გამომდინარე. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აქ ერთგვარი გამოწვევაა სამუშაო ძალის ძველებური დანაწილების საწინააღმდეგო, სადაც მიჩნეულია, რომ კონფლიქტები

რადაცნაირად ეხება მხოლოდ სახელმწიფო სტრუქტურების მუშაკებსა და დიპლომატებს. ტერმინი კონფლიქტის მუშაკი, სწორედ ამ გამოწვევის გამომხატველია.

სავარჯიშო: რამდენად კომფორტულად გრძნობთ თავს შემდეგ ტერმინთან დაკავშირებით - კონფლიქტის, ან სამშვიდობო, მუშაკი? არის იდეები უკეთეს ტერმინთან დაკავშირებით?

მსჯელობა ტერმინებისა და პრობლემების ირგვლივ თან ახლავს სახელმძღვანელოს ყოველ ნაწილს. მათ ირგვლივ დისკუსია შესაძლებელია და აუცილებელიც. როგორ უყურებთ იმ აზრს, რომ გლობალიზაცია გულისხმობს კონფლიქტის საქმეში საერთო მონაწილეობას? და აგრეთვე იმას, რომ დემოკრატიზაცია გულისხმობს კონფლიქტებში აქტიური მონაწილეობის არა მხოლოდ უფლებას, არამედ მოვალეობასაც.

2. კონფლიქტის მუშაკები: (მიმართება საკუთარ თავთან)

ყურადღება მივაქციოთ იმ აზრს, რომ კონფლიქტის მუშაკი არ უნდა იყოს აუცილებლად ადგილობრივი ვითარების, ვთქვათ კულტურისა ან სტრუქტურის, სპეციალისტი. ამისათვის არსებობს ორი მიზეზი:

- ძალიან ცოტაა ისეთი ადამიანები ადგილობრივების გარდა (აქ იგულისხმება ასევე ადამიანები ამავე ქვეყნის სხვა ნაწილებიდან და ისინი, ვინც სხვა არაფერი იცის, მაგრამ უბრალოდ “სფეროს სპეციალისტია”), რომელიც კონცენტრირებულია კონტექსტზე;
- თქვენ აპირებთ, რომ შეხვიდეთ დიალოგში, რაც ნიშნავს აზრთა გაცვლა-გამოცვლას მხარეებს შორის. თანაბარი გაცვლისათვის ძალიან კარგი საფუძველია ის, რომ თქვენ შემოგაქვთ ზოგადი ცოდნა, თქვენს ადგილობრივ პარტნიორებს კი - ადგილობრივი, სპეციფიური. ეს დიალოგისათვის კარგი საფუძველია, რადგან გათანაბრებთ. თქვენ ეკითხებით, თუ როგორ იმუშავენ ესა თუ ის ზოგადი მოსაზრება, ისინი კი გაწვდიან კონკრეტულ მიზეზებს იმის თაობაზე, თუ რატომ გამოდგება ან არ გამოდგება ეს მოსაზრება. თუკი საქმის კურსში იქნებით, როგორც ზოგადი, ისე ადგილობრივი ცოდნის თვალსაზრისით, თქვენ შეიქნებით უძლეველი გარედან მოსული მხარე!

მაგრამ ამ შემთხვევაში შეიძლება გაჩნდეს პრობლემა. ცოტა ხანში თქვენ ვეღარ იქნებით ადგილობრივი პრობლემებში “გულუბრყვილო”, “უცოდველი” ადამიანი, არამედ უფრო მეტის მცოდნე შეიქნებით კონფლიქტის შესახებ, ვიდრე ნებისმიერი სხვა, ადგილობრივების ჩათვლითაც კი. დიალოგში თქვენი პარტნიორები თქვენი ინფორმატორები გამხდარან. თქვენ კვლავ შეგიძლიათ შეკითხვების დასმა, მაგრამ ეს შეკითხვები ნაკლებად კრიტიკული აღმოჩნდება. გარდა ამისა, შესაძლოა ადგილობრივებმა დაგისვან შეკითხვები ადგილობრივი სიტუაციის შესახებ. პრობლემის თქვენეული გადაწყვეტა, ამიერიდან უხეშად გაიჟღერებს. ეს კი ნიშნავს, რომ თქვენი დრო ამოწურულია, უმჯობესია გადაადგილდეთ რომელიმე

სხვა კონფლიქტისაკენ. შესაძლოა თქვენ მოგვიანებით დაბრუნდეთ, თუკი სიტუაციაში რაიმე სიახლე გაჩნდება, რაც თქვენც გაგაახლებთ. ისევე როგორც დიპლომატები, კონფლიქტის მუშაკებიც უნდა მოძრაობდნენ, რადგან თქვენი მიზანი სულაც არ არის პროფესიონალი რეგიონის საკითხების ირგვლივ. *სავარჯიშო: მოსამზადებელი სამუშაოს სახით - რომელი მხარე გაქვთ გასაძლიერებელი, ძირითადად რის დეფიციტს განიცდით? განიხილეთ ეს ვინმესთან, ვინც კარგად გიცნობთ და სურს თქვენი დახმარება, და არა დამარცხება.*

3. კონფლიქტის მუშაკები: **[(საზოგადოებასთან მიმართება)]**

შემდეგი მომენტები არც ძალიან სერიოზულად მიიღოთ და არც არასერიოზულად. საქმე ის გახლავთ, რომ ყველაზე ბაზისურ, სერიოზულ კონფლიქტებს მსოფლიოში “მართავენ” სწორედ რომ თქვენი საპირისპირო მანსათებლების მქონე ადამიანები: საშუალო ასაკის/უფროსი, თეთრკანიანი, მაღალი კლასის (სტატუსის, შემოსავლის ან განათლების) მამაკაცები, ხშირად (არაცნობიერადაც) რელიგიაში ან იდეოლოგიაში ფესვგადგმულები, დაკავშირებულნი უმთავრესად უფრო სახელმწიფო, რეგიონალურ ან მსოფლიო დონეებთან, ვიდრე ლოკალურთან, ან არასამთავრობოსთან. ხელისუფლებები შეკრულები არიან თამაშის წესებით, და ხშირად იმ როლებით, რომელსაც თამაშობენ. ზოგჯერ, ისინი სახიფათოდ მოქმედებენ - ზედმეტ ან ნაკლებ ძალას ავლენენ. არასამთავრობო ორგანიზაციები უფრო ფლექსიბილური არიან. მათ მთელ მსოფლიოში, განსხვავებული პოლიტიკური შეფერილობის ქვეყნებში, მოძრაობის შესაძლებლობა და უნარი აქვთ. მათ უფრო სწრაფად შეუძლიათ კოალიციების შექმნა, ვიდრე სამთავრობოებს. შეუძლიათ კონფლიქტის საზღვრების გადალახვა და ცივილური საზოგადოების მშენებლობა. ამან ბევრ მთავრობას უბიძგა იქით, რომ ემუშავათ არასამთავრობოების საშუალებით და ქცეულიყვნენ ორაზროვან -ებად - სამთავრობო არასამთავრობო ორგანიზაციებად, რომელთაც მიუხედავად ყველაფრისა, შეუძლიათ იყვნენ უფრო ფლექსიბილური და წარმოადგინონ მთავრობა ადამიანური სახით. ეს განსაკუთრებით მაშინ ხდება შესაძლებელი, როდესაც მათში ჩართულნი არიან ქალები.

სავარჯიშო: როგორ ფიქრობთ, ქალების მიმართ ეს ატიტუდი პატრონაჟია? ხომ არ არის ეს დისკრიმინაციული მამაკაცების მიმართ? რას იტყვით სხვა განზომილებებზე - თაობები, რასა, კლასები, ერები, ქვეყანა? და რა იქნება, თუ მოხდა სოციალური პროფილის უგულებელყოფა და მხოლოდ პიროვნებაზე ფოკუსირება?

4. კონფლიქტის მუშაკები: ურთიერთობა სხვებთან, კონფლიქტში ჩართულ მხარეებთან

ამ მიმართებაში საგულისხმოა ის სტანდარტული ატიტუდები, რაც ყველა ჩვენთაგანს გააჩნია კონფლიქტში ჩართული მხარეების მიმართ არსებობს. ჩვენ ვხედავთ მხარეებს და ჩვენ ვხედავთ მათ მიზნებს. საზოგადოდ, ჩვენ ვახდენთ იდენტიფიცირებას ერთ-ერთ მათგანთან (ან მხარეების ნაკრებთან) მეტად, ვიდრე სხვებთან; ზოგადად, ერთ მიზანთან მეტად, ვიდრე სხვებთან. ფორმულა ჩვეულებრივ მარტივია: ჩვენ იდენტიფიცირებას ვახდენთ იმ მხარეებთან, ვინც ჩვენი მსგავსია (ასაკის, სქესის, კლასის, ეროვნების, ქვეყნის/რეგიონის თვალსაზრისით) და იმ მიზნებთან (რელიგია, იდეოლოგია), რომლებიც თანხვდება ჩვენსას. ამგვარი იდენტიფიკაციიდან ერთი ნაბიჯია იქამდე, რომ ჩვენ ვისურვოთ სწორედ მათი გამარჯვება.

მოკლედ, ჩვენ ვყოფთ კონფლიქტის ფორმირებას ორ ნაწილად, რადგან ეს ადვილი საქმეა, და ასევე ვიქცევით მიზნებთან მიმართებაში. ერთადერთი პრობლემა შეიძლება იყოს ის, რომ მხარეს (მხარეებს), რომელიც ჩვენ მოგვწონს, აქვს მიზნები, რომელიც ჩვენთვის არაა მოსაწონი, ან პირიქით. მაგრამ ჩვენი გონება ჩვეულებრივ გვიცავს ასეთი დილემაებისაგან და ჩვენ მზად გვაქვს რაღაც ამდაგვარი ფორმულა: “ის ამას ამბობს, მაგრამ უფრო ღრმად რომ ჩაუკვირდეთ, სინამდვილეში ის გულისხმობს . . .”

კონფლიქტის მუშაკს მოეთხოვება, რომ ყველაფერი ეს გვერდზე გადადოს, რათა ჰქონდეს უფრო სიმეტრიული დამოკიდებულება მხარეებისა და მიზნების მიმართ, მშვიდად მოუსმინოს დიალოგებს, ზონდირებას და პროტესტსაც კი და არაფერი არ დაიცვას, ან უარყოს. უფრო მეტიც, მისგან მოელიან იმის დანახვას, თუ რა ხდება კონფლიქტში. მნიშვნელოვანია, თუ რას მოიმოქმედებს ის.

სავარჯიშო: რა ხდება ამ დროს ექიმის შემთხვევაში?

წარმოიდგინეთ ექიმი, რომელიც მკურნალობისას ერთ პაციენტს უპირატესობას ანიჭებს, ხოლო მეორეს უარს ეუბნება დახმარებაზე. მან ხომ დახმარება უნდა გაუწიოს ყველას - ასაკის, სქესის, ეროვნების, რასის მიუხედავად. იგი ვერ იტყვის მაგ., “ეს ისაა, რაც მათ დაიმსახურეს”, ან “ისინი კიდევ უფრო მეტად უნდა დაიტანჯონ, რადგან ჯერ არ მომწიფებულან მკურნალობისათვის”.

5. კონფლიქტის მუშაკები: რა ვუყოთ ობიექტურობას?

იმ თვალსაზრისს, რომელსაც ახლა შევხებით, შემდგომშიც დავუბრუნდებით. არსებობს გარკვეული სკეპტიციზმი “მედიატორის” ცნებასთან დაკავშირებით. იგი შესაძლოა ნიშნავდეს რაღაც შუალედური პოზიციის დაკავებას, კომპრომისს (რაც არის უკანდახევის და, რაც მთავარია, ტრანსცენდენტის უარყოფა), რომელიც ჩვეულებრივ სასურველ შედეგად იქცევა ხოლმე. მედიატორი, აგრეთვე, შეიძლება

ნიშნავდეს აქეთ-იქით სიარულს მხარეებს შორის, რომლებიც ერთ მაგიდასთან იმყოფებიან, ან არც იმყოფებიან. სავსებით შესაძლებელია, რომ კონფლიქტის ტრანსფორმაციის გასაღები ერთი მხარეის ხელში იყოს მოქცეული, როგორც ეს მოხდა, მაგალითად, როდესაც შეერთებული შტატების თეთრმა მოსახლეობამ გააუქმა მონობა, ან როდესაც აღმოსავლეთის ბლოკი, ცივი ომის დროს აორთქლებისას, აფეთქდა. ის, რაც მოხდა, არ იყო მედიატორისმიერ მიღწეული კომპრომისი: არ ყოფილა მოლაპარაკებები, შეთანხმება; ერთი როლი ან მხარე უბრალოდ გაუჩინარდა.

მეორე თვალსაზრისია ობიექტურობა, როგორც გარკვეულობა. ეს არის თავის დაზღვევა იმისგან, რომ იყო მანიპულატორი. კონფლიქტის მუშაკმა უნდა დაადგინოს ძირეული ღირებულებები, როგორც მაგალითად, ბაზისური მოთხოვნილებების და უფლებების პატივისცემა, “ძალადობის თავიდან აცილება”, “კრეატიულობის გამოვლენა” და “ემპათიაზე” დაფუძნებული “დიალოგი”.

ერთ-ერთი ათვლის წერტილი, რომელიც უმნიშვნელოვანესია კონფლიქტზე მუშაობისათვის (და, აგრეთვე, განვითარებაზე მუშაობისათვის) არის ბაზისური მოთხოვნილებები. მოკლე ჩამონათვალი:

ბაზისური მოთხოვნილება:	გადარჩენა	კარგად ყოფნა	თავისუფლება	იდენტურობა
ანტონიმი:	სიკვდილი	სიღარიბე	რეპრესია	გაუცხოება

არაა საჭირო ყოველივე ამის რანჟირება, რომელიმე მოთხოვნილებისათვის პრიორიტეტის მინიჭება. ყველა ეს მოთხოვნილება ბაზისური, უდავო და ძირეულია. კონფლიქტის მუშაკი არ შეცდება, თუ იზრუნებს ოთხივე მოთხოვნილების დაცვაზე, კონფლიქტში ჩართული ყოველი მხარისათვის. ეს ნიშნავს განსაკუთრებულ ყურადღებას მხარეების მოთხოვნილებების მიმართ, რათა მოხდეს ტრანსცენდენცია მათ სასარგებლოდ ისე, რომ არ შეიქმნას დანარჩენების მოთხოვნილებათა დეფიციტი.

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ, რომ თქვენ იყავით კონფლიქტის მუშაკი მონობის პერიოდში. რა იქნებოდა მაშინ ობიექტურობა? “მესამე მხარის” როლში ყოფნა? ნეიტრალურობა? კომპრომისი? ტრანსცენდენცია? რას შესთავაზებდით?

6. დიალოგი: კონფლიქტის მუშაკის სამუშაო იარაღი

დიალოგის მნიშვნელოვანი ნაწილია სხეულის ენა და ეს, თავის მხრივ, დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ არიან მონაწილეები განლაგებულნი. სკამები უნდა იყოს იმდენად კომფორტული, რომ ყველა თავისუფლად გრძნობდეს თავს. მონაწილე არ უნდა იყოს გაჭიმული, თითქოს რაღაც დაძაბულობის მოლოდინში, მზადყოფნაში გასაქცევად ან საბრძოლველად. პირისპირ განლაგებული სკამები იწვევს პოზიცია-ოპოზიციის შთაბეჭდილებას, ამიტომ უმჯობესია მათი განლაგება მეტ-ნაკლებად პარალელური

იყოს და თანაც შესაძლებელი იყოს თვალის კონტაქტი. ასეთ შემთხვევაში შეხვედრის მონაწილეებს გაუჩნდებათ განცდა, რომ ისინი ერთად გაჰყურებენ რაიმე, დისტანციაზე მყოფ მიზანს.

რაც შეეხება სიტყვიერ ქმედებას - თუ გვსურს, რომ ეს იყოს დიალოგი არც ერთმა მხარემ არ უნდა წარმოადგინოს თავისი იდეები რაიმე სახის დასკვნების სახით, იქნება ეს მისი საკუთარი, თუ მოსალოდნელი სხვებისაგან. გახსოვდეთ, რომ დიალოგი არ არის ორის საუბარი, იგი ღიაა ნებისმიერი რაოდენობის მონაწილეებისათვის, რომელთაც აქვთ იმის საშუალება, რომ კომფორტულად დასხდნენ და ჩაერთონ საუბარში; უმჯობესია, რომ მათი რაოდენობა არ აღემატებოდეს შვიდს. აქ შეიძლება საერთოდ არ იყოს დასკვნები: პროცესი უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე შედეგი. დასტური იმისა, რომ ჭეშმარიტი დიალოგი შედგა, არის განცდა, რომ ეს საუბარი ბევრის მომცემა იყო. შეეცადეთ დაასრულოთ შეხვედრა დასაბუთებული ოპტიმიზმით.

არა-დიალოგის ნიმუშად, იხილეთ პლატონის რომელიმე დიალოგი. ნუ წაიკითხავთ მთელ იმ სიბრძნეს, რაც იფრქვევა სოკრატეს ბაგეთაგან, არამედ წაიკითხეთ მხოლოდ ის, თუ რას ამბობს “მეორე”:

- დიან, სოკრატე.
- მართალია, სოკრატე.
- ახლა გავიგე, სოკრატე.

და ა.შ. პრობლემა იმაშია, რომ ბევრი ადამიანისათვის სოკრატეს დიალოგი მოდელია, იმის გაუაზრებლად, თუ რას ნიშნავს ეს. რომ ეს არის - შენი მოსაზრების გადაცემის მოხერხებული/ჭკვიანური გზა, სადაც დებატებში დიალოგის ფორმის გამოყენება ხდება.

სავარჯიშო: შეეცადეთ წყვილებში აწარმოთ დიალოგი დებატების გარეშე. მონახეთ ისეთი საკითხი, სადაც არც ერთ თქვენგანს მყარი პოზიცია არ გააჩნია, შემდეგ შეეცადეთ გადაინაცვლოთ უფრო სადავო საკითხისაკენ. კიდევ ერთხელ სცადეთ გადაინაცვლება და შემდეგ კიდევ ერთხელ. არც ისეთი ადვილია?

7. დიალოგი: განცალკევებული, თუ ყველა მხარის მონაწილეობით მაგიდის გარშემო?

თუ შეიძლება მონიშნეთ (ყურადღება მიაქციეთ), რომ საზოგადოდ, არ არსებობს რაიმე უარყოფითი დამოკიდებულება მაგიდებთან დაკავშირებით, გარდა უარყოფითი დამოკიდებულებისა “მაგიდომანიის” მიმართ, რაც გულისხმობს მაგიდასთან მხარეების ნაადრევ დასმას. შესაძლოა, მხარეები ჯერ არ იყვნენ მზად. მაგალითად, ოჯახის ფსიქოთერაპევტებს კარგად აქვთ გააზრებული ის მიზეზი, რის გამოც ისინი თავდაპირველად ოჯახის წევრებთან ცალ-ცალკე საუბრობენ. მაგიდამ შეიძლება შექმნას ილუზია, რომ რაღაცა ხდება, რაც არ შეესაბამება რეალობას. ანუ, სინამდვილეში ხორციელდება არა ერთობლივი

საუბარი, არამედ პარალელური მონოლოგები.

მეორეს მხრივ, მაგიდა საჯარო ადგილია, რომელსაც გარკვეული უპირატესობა გააჩნია - იმას, რაც ხდება ყველა ხედავს და ყველას ესმის. იმისათვის, რომ მონაწილეები გაშორდნენ ამ სიტუაციას, ისინი ორმხრივი საუბრისათვის კორიდორებში, ან სადმე სხვა მყუდრო ადგილებში განცალკევდებიან ხოლმე. ამ დროს არგუმენტი ისაა, რომ გამოცდილ კონფლიქტის მუშაკთან შეხვედრა არანაკლებ პროდუქტიული იქნება. მაგიდის ირგვლივ მოკალათებულ მომუშავე მხარეებს შეიძლება ხელმძღვანელობდეს ერთი თავმჯდომარე, რომლისთვისაც შესაფერი სახელი იქნებოდა “კონფლიქტის მენეჯერი” (ალბათ სწორედ ესაა უმთავრესი მიზეზი სამაგიდო ვარიანტისათვის). შესაძლოა, ბევრი მხარის არსებობამ კონფლიქტში მოითხოვოს იმდენივე კონფლიქტის მუშაკის არსებობა, რომელთაგან თვითოეული სპეციალიზირდება ერთ მოკონფლიქტე მხარეზე ემპათიის დონის შესაბამისად. ერთი უპირატესობა შეიძლება ჰქონდეს დიალოგის ინიცირებას ყველა მხარეს შორის ერთდროულად და არა ერთი მეორის შემდეგ, რამაც შესაძლოა გარკვეული ეჭვები აღძრას მათში. კიდევ ერთი უპირატესობაა მხარეებზე სპეციალიზაციის შესაძლებლობა. ცხადია, რომ კონფლიქტის მუშაკებმა უნდა იმოქმედონ, როგორც ერთმა გუნდმა, გაუზიარონ ერთმანეთს თავიანთი შფოთვა. შესაძლოა, მათ მოუხდეთ შეხება ძირეული კონფლიქტის დაძაბულობასთან, მხოლოდ უფრო დაბალ დონეზე; როგორც ეს იყო, როდესაც ტუპაკ ამარუსთან მოლაპარაკებაში ჩართულ კასტროს დიალოგი ჰქონდა პაპთან, რომელიც ამავე დროს ესაუბრებოდა პერუს მთავრობას.

სავარჯიშო: შეეცადეთ დადგათ როლური თამაში სწორედ ამ ოთხი როლით. შეეცადეთ შექმნათ პატარა სკენი და გაითამაშოთ კიდევ.

8. რეფლექსია გარემოსთან დაკავშირებით

სასტუმროები, განსაკუთრებით, თუ იქ სხვა სტუმრებიც არიან, რეკომენდირებული არ არის; ამას შეიძლება ახასიათებდეს ბევრი თავისებურება, რომელიც გაფანტავს ყურადღებას. არსებობს არგუმენტები მყუდრო ადგილების სასარგებლოდ; კარგია, რელიგიური დანიშნულების მონასტრებიც კი, რომლებიც აღძრავენ პატივისცემის გრძნობას. ტრანსფორმაციის ამ ფაზაში უნდა მოვერიდოთ ნებისმიერ რამეს, რაც გვანხენებს მოლაპარაკებების მაგიდას. ძალიან ლამაზ კონტექსტსაც უნდა ავარიდოთ თავი. ეს შეიძლება სულიერად ამაღელვებელი იყოს და შექმნას განცდა, რომ რაღაცის მიღწევა მოხერხდა, მაგრამ ეს გრძნობა, შესაძლოა, უფრო კონტექსტით იყოს გამოწვეული, ვიდრე იმ ტექსტით, რომელიც შეიქმნა, და, აქედან გამომდინარე, მალევე გაქრეს.

ბრენსტორმინგისა და სემინარის ანალოგიის გამოყენებისას, განსაკუთრებით, როდესაც არის რამოდენიმე მხარე და კონფლიქტის მუშაკი, სასარგებლოა გარკვეული მარტივი ტექნიკური საშუალებების გამოყენება:

შავ/თეთრი დაფები, ან ქაღალდი კედლებზე, ბევრი ცარცი, მარკერები არა მხოლოდ წამყვანისათვის, არამედ ყველა მონაწილის ხელში, წარმოქმნილ იდეებს ყველასათვის თვალსაჩინოს გახდის. გახსოვდეთ, რომ მონაწილეების შესაძლებლობები (იმ მხრივ, თუ რამდენი იდეაა მისთვის მისაწვდომი) დროის ერთეულში შეზღუდულია. იდეებს შორის მიმართებები შესაძლოა წარმოდგენილი იყოს მათი დაჯგუფების, ნუმერაციის, ისრებით აღნიშვნისა და სხვა საშუალებებით. თუ იდეები დაიწერება ბარათებზე, შესაძლოა პოლიტიკოსებმა და კონფლიქტის მუშაკებმა, მაგალითად, ერთად ჩაიმუხლონ იატაკზე და დააჯგუფონ ბარათები. ან, მაგიდაც გამოიყენონ.

სავარჯიშო 1: შექმენით, დახატეთ კარგი გარემო კარგი დიალოგისათვის - მარტივი, არა ძვირი, მაგრამ მიმზიდველი.

სავარჯიშო 2: აწარმოეთ დიალოგები ასეთი დიზაინის შესახებ, რათა შექმნათ უფრო უკეთესი დიზაინი და გამოიყენეთ დაფა/ფლიპჩარტი და ბარათები იდეების მოსაწესრიგებლად. უმჯობესია წინასწარ გაიაზროთ ყველაფერი; როდესაც კონფლიქტი ძალიან გამძაფრდება, შესაძლოა ცოტა დრო გქონდეთ.

9. დიალოგი: ჩაღრმავებული სოციალური პერსპექტივა

კონფლიქტისადმი შეთანხმებული მიდგომა ემყარება ზედაპირულ სოციალურ პერსპექტივას რაც განაპირობებს მხოლოდ სათავეში მყოფი ელიტის ჩართვას. ამის მაგალითია იუგოსლავია, რომელიც დაიბრუნდა (ოჰაიო) განიხილებოდა სამი პიროვნებიდან გამომდინარე (ბოსნიის, ხორვატიისა და სერბიის პრეზიდენტები), და აშშ-ს დიპლომატიის მიერ იმართებოდა. ჩაღრმავებული სოციალური პერსპექტივა არა მხოლოდ სახელმწიფო მოხელეებსა და ეროვნულ ლიდერებს, არამედ სამოქალაქო საზოგადოების ბევრ ჯგუფს შემოიყვანდა. ამრიგად, იუგოსლავიის შემთხვევაში ის პიროვნებები, რომლებიც შერჩეულ იქნა მაგიდასთან დასაჯდომად იყვნენ ე.წ. “ომის-ლორდები”. მოხდა იუგოსლავიის ყველა ნაწილის “მშვიდობის-ლედის” და საზოგადოდ ხალხის უგულვებელყოფა, რომელთაც ქვეყნის ბევრ ადგილას (სოფლებში, კაფეებში, რესტორნებში) გამართული ჰქონდათ თავიანთი საკუთარი დიალოგები. ის იდეები, რომელიც შემუშავდა ამ ადგილებში ჩაუწერელი და გაუზიარებელი დარჩა. ეს ნიშნავს ადამიანის ენერჯის არანორმალურ დანახარჯს და ფოკუსირებას მხოლოდ სათავეში მდგომი ერთი მუჭა პოლიტიკოსების, შესაძლოა, არც ისე კარგ იდეებზე.

სავარჯიშო: როგორ შეიძლება, რომ ასობით, ათასობით დიალოგი ინფორმაციულად დასანახი და გასაგონი გახადოთ? როგორ მოახდენდით იდეების ელექტრონული დინების ორგანიზებას, უკან საზოგადოებისაკენ?

აი, რამოდენიმე შემოთავაზება დისკუსიისათვის:

- კონფლიქტის მუშაკების მიერ დიალოგების ამოქმედება/სტიმულირება, წარმოქმნილი იდეების სისტემატური ჩაწერა;
- სტანდარტული ფორმატის, როგორც მაგალითად, იდეა/მსჯელობა/პრობლემები წინ წამოწევა;
- დიალოგის მსუბუქი წარმართვა, რათა ეს სამივე იქნას დამუშავებული;
- ყველა იდეის ერთად, ერთ რაიმე ცენტრალურ თვალსაზრისთან მოგროვება;
- მრავალი იდეის საერთო ფორმულირებით არსებითი იდენტიფიკაცია/გაერთიანება (მაგრამ შეინახეთ ორიგინალები!);
- ზოგიერთი, შესაძლოა არც ისე კარგია, იდეის შემონახვა სამომავლოდ;
- ყველა დანარჩენის გამოქვეყნება, დაჯილდოება, დიადი ეროვნული იდეების საცავის შექმნასთან დაკავშირებული ზეიმები.

10. დიალოგი: ხანგრძლივ დროზე გათვლილი პერსპექტივა

ორი არგუმენტია იმისათვის, რომ დროის პერსპექტივა გაიზარდოს. მართალია, ელიტა ძლიერ ჩქარობს, რადგან პოლიტიკური, სამხედრო, ეკონომიკური მოთხოვნების პრესის ქვეშ იმყოფება; და ხალხიც ჩქარობს, რადგან მათი ფიზიკური გადარჩენის საფრთხე აშკარაა, მიუხედავად ამისა, მათი დაინტერესება გრძელვადიანი გადაწყვეტილებებით მეტია. ძალადობრივი კონფლიქტები ხალხისათვის საზოგადოდ ნაკლებად მომგებიანია, რადგან ელიტას შეუძლია ამ ძალადობის კონვერტაცია პოლიტიკური პრესტიჟის, სამხედრო პოპულარობის, ან ეკონომიკური მოგების მიმართულებით. ხალხი, რომელსაც უწევს ქალების, ახალგაზრდებისა და მოხუცების ინტერესების გათვალისწინება, მათზე ზრუნვა, უპირატესობას არაძალადობრივ შედეგებს ანიჭებს. ეს კი დროს საჭიროებს. ქმედების დაწყება ახლავე, მხოლოდ იმისათვის, რომ დაელოდო, სანამ კონფლიქტი არ “მომწიფდება” - საშუალო ასაკისა და ხანდაზმული მამაკაცების პერსპექტივაა.

მეორეს მხრივ, კონფლიქტები კომპლექსურია, მუშაობაში გათვალისწინებულია ბევრი ფაქტორი, რაც ნათელი ხდება კონფლიქტისა და ძალადობის, თეორიისა და პრაქტიკის გააზრებისთანავე. კარგი მუშაობა დროს მოითხოვს. თუკი ნაკლები დრო დაიხარჯება, ეს ნიშნავს, რომ ნამუშევარი არ იქნება სუფთა. უფრო მეტიც, დრო საჭიროა იმისათვის, რომ მოხდეს უფრო ღრმა ტრანსფორმაცია, გამოვლინდეს შემოქმედებითობა. და, რაც უფრო კრეატიულია ახალი იდეა, მით მეტი დრო სჭირდებათ ადამიანებს იმისათვის, რომ მოირგონ იგი და გამოიყენონ. მოკლედ, კონფლიქტზე მუშაობის თვისობრივი მხარე დროის რაოდენობრიობას მოითხოვს. ფასი, რომელიც კრეატიულობაში უნდა გადავიხადოთ - დროა, რადგან ადამიანებს სჭირდებათ დრო რათა ამოქმედონ ეს უნარი, გამოიმუშაონ იდეები. კიდევ უფრო მეტ დროს მოითხოვს ამ იდეების დანერგვა.

გვაქვს კი ეს დრო? თუკი ძალადობა დაწყებულია, დროის ფაქტორის ნაკლებობას განვიცდით, რადგან ძალადობა ტანჯვასთანაა დაკავშირებული. აქ რალა თქმა უნდა, არსებობს არგუმენტი - ნუ მოვუცდით ძალადობის ამოფრქვევას, გზა გადავუჭრათ, ფოკუსირება მოვახდინოთ მეტა-კონფლიქტზე.

სავარჯიშო: მონახეთ კონფლიქტის მაგალითი დღევანდელ მსოფლიოში, სადაც, თქვენი აზრით, კონფლიქტის სამუშაო დაუყოვნებლივ უნდა დაწყებულიყო, რათა, მომხდარიყო კონფლიქტის II ფაზაში (ძალადობა) გადასვლის თავიდან აცილება.

11. კონფლიქტის თეორია: ატიტუდი-ქცევა-დაპირისპირების

□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□ სამკუთხედი

□□□-სამკუთხედი შეიძლება გვემსახუროს როგორც სქემა, რომელიც ყოველთვის შეგვახსენებს, რომ კონფლიქტი ამ სამი ფაქტორის ჯამია, ანუ, რომ კონფლიქტი = □□□□. ხშირად, ამის გაუთვალისწინებლობას ცუდ შედეგებამდე მივყავართ.

მხოლოდ და მხოლოდ ატიტუდებზე ფოკუსირებას მივყავართ იმ მოსაზრებამდე, რომ პრობლემები წარმოიქმნება მხოლოდ სიძულვილით აღსავსე, დამახინჯებული გონებიდან, რომელსაც უჭირს გარდაქმნა რელიგიურ/იდეოლოგიური, ან ფსიქოთერაპიული და/ან მშვიდობისა და კონფლიქტების დარგში განათლების თვალსაზრისებით. ამ დროს არაა გათვალისწინებული ის, რომ ყველაზე ნორმალურად მოაზროვნე გონებასაც კი შეუძლია მოკლას, ან იყოს ტოლერანტული მკვლელობის მიმართ, იმ შემთხვევაში თუ მაფრუსტრირებული დაპირისპირებები გაუთავებლად გრძელდება. ქრისტიანობამ მონები შეიძლება ნაკლებად კაცთმოძულე გახადოს, მაგრამ ამ მიზეზით მონობა არ ისპობა. ეს არის ლიბერალური შეცდომა, მხოლოდ მცდელობა სწორი გონების აღზრდისა.

მხოლოდ ქცევაზე ფოკუსირებაც ძალიან ხშირია, რადგან სწორედ მასში ვლინდება ძალადობა. მორჩილმა ადამიანებმა ძალადობა, წუხილი შეიძლება მიმალონ: “შეხვეტონ ხალიჩის ქვეშ” და გარკვეულწილად ნაკლებად დასანახი გახადონ, მაგრამ ეს არ შეამცირებს დაპირისპირების ძალას. ეს იქნება კონსერვატიული შეცდომა, რომლის დროსაც აქცენტი მხოლოდ დისციპლინირებულ ქცევაზე კეთდება.

ფოკუსირება მხოლოდ დაპირისპირებაზე, რომელიც ეფუძნება სოციალურ კონსტრუირებას, ზრდის სიძულვილისა და ძალადობის რისკს. მით უმეტეს, თუ დაპირისპირებასთან მიდგომა ძალადობრივია. ეს არის მარქსისტული შეცდომა. სამუშაო ძალასა და კაპიტალს შორის არსებული დაპირისპირების დაძლევის მცდელობა ატიტუდებისა და ქცევის გაუთვალისწინებლად, ბოლოს და ბოლოს, იწვევს სოციალური მშენებლობის ნაყოფის განადგურებას, როგორც ეს საბჭოთა კავშირის შემთხვევაში მოხდა.

სავარჯიშო: განიხილეთ მშვიდობის შენარჩუნების (□□□□□□□□□□ - უფრო ქცევითი, მშვიდობის

□□□□

დამყარებისა () უფრო ატიტუდების და მშვიდობის მშენებლობის () -
უფრო დაპირისპირებებზე მიმართული კონცეფციები ამ პერსპექტივაში. როგორ შეიძლება თავიდან
ავიცილოთ ეს სამი უზუსტობა ამ სამი აქტივობის კომბინირებით?

12. კონფლიქტის თეორია: მხარეები და მიზნები - ელემენტარული/კომპლექსური

კონფლიქტის ფორმირების რუკის შესაქმნელად კარგია დაწყება ასეთი შეკითხვით: “ვინ იგებს
კონფლიქტის შედეგად?” არ დაგავიწყდეთ, რომ საჭიროა აიხედოთ მაღლა და ჩაიხედოთ დაბლა,
სიღრმეებში, გადმოხედოთ ფაქტებს მთის მწვერვალიდან, და ოკეანის სივრცეებიდან; მაქსიმალურად
მიუახლოვდეთ ფაქტებს წარსულშიც და მომავალშიც. არ დაგაბნოთ იმან, თუ სად (რა არენაზე)
გათამაშდა კონფლიქტი, არც იმან, რომ იგი ძალადობრივია; ან პირიქით არ არის ძალადობრივი.
კონფლიქტის მნიშვნელოვანი ფესვები შეიძლება ნებისმიერ ადგილას იყოს.

ამას მოსდევს შემდეგი შეკითხვა: “რა სახის მოგება აქვთ მათ?” არ დაგავიწყდეთ, რომ შესწავლა არა
მხოლოდ პოლიტიკურ და სამხედრო, არამედ ეკონომიკურ(ეკოლოგიურის ჩათვლით), კულტურულ,
სოციალურ, პიროვნულ(ამბიციები), და სხვა მიზნებსაც.

კონფლიქტის ადეკვატური მეფინგი მნიშვნელოვანი პოლიტიკური სავარჯიშოა. ამავე დროს, არსებითია
კონფლიქტის ფორმირების მეფინგიც.

13. კონფლიქტის თეორია: ბაზისური მოთხოვნილებები, ბაზისური უფლებები, ბაზისური კონფლიქტები

ძირეული მოთხოვნილებების განსაზღვრა ემსახურება იმას, რომ გავიგოთ, თუ რატომ არის ზოგიერთი
კონფლიქტი ასეთი მძიმე, ასეთი გახანგრძლივებული და რთულად მოსაგვარებელი. პასუხი მარტივია:
იმიტომ, რომ ისინი ბაზისურია ძირეული მიზნების (ღირებულებების, ინტერესების) თვალსაზრისით.
მაგრამ რა არის ბაზისური ღირებულება? განსაზღვრება, სავარაუდოდ, ასეთი იქნება - ეს ისაა, რის
გარეშეც მოქმედი პირი ვერ იცოცხლებს. ასეთი ღირებულებები ინდივიდის დონეზე ცნობილია როგორც
ადამიანის ბაზისური მოთხოვნილებები. შესაძლებელია მათი დაყოფა ოთხ კლასად და ეს მნიშვნელოვანია
ყველა კულტურისათვის. კოლექტიურ დონეზე ბაზისური მიზნები განიხილება როგორც ბაზისური
ინტერესები. არის კიდევ ერთი, ძლიერ კანონიერი ძირეული ინტერესი - კოლექტიური ინტერესი იმის
თაობაზე, რომ დაკმაყოფილებული იყოს მისი ინდივიდუალური წევრების ბაზისური მოთხოვნილებები.
ანუ, შესაძლებელია ქვეყანა განსაზღვრავდეს მოსახლეობისათვის საჭირო საკვებს, როგორც ბაზისურ

(ნაციონალურ) ინტერესს. მაგრამ, შესაძლებელია, მსგავსადვე განისაზღვროს ქვეყნის ძლევა მოსილებაც, რაც დამაკმაყოფილებელი იქნება მხოლოდ იმათთვის, ვისი იდენტიფიცირებაც მოხდება ძლევა მოსილი ქვეყნის მოქალაქე და ბრწყინვალე ერის წარმომადგენლად.

სწორედ ახლა კარგი იქნებოდა წყლის მაგალითი: წყლის მოთხოვნილება ადამიანის ერთ-ერთი ძირეული მოთხოვნილებაა, აქედან გამომდინარე, სახელმწიფოს და ერის ბაზისურ ინტერესს წარმოადგენს. არაბული ქვეყნები დამოკიდებულნი არიან ოთხი მდინარის წყალზე (ნილოსი, იორდანი, ეფრათი და ტიგროსი), რომლებსაც აკონტროლებენ არა-არაბული ქვეყნები: ეთიოპია, ისრაელი, თურქეთი. შეიქმნა ძლიერ პრობლემატური სიტუაცია, როდესაც “ონკანი” დაპირისპირებული მხარეების ხელში აღმოჩნდა.

სავარჯიშო: რა სახის გამოსავალი წარმოგიდგენიათ იმ კონფლიქტებისათვის, რომლებიც წარმოიქმნება ისეთი ბაზისური მოთხოვნილებების/ინტერესების გარშემო, როგორცაა, მაგალითად, წყალი.

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ, რომ ჰაერი ხდება ისეთივე პრობლემატური, როგორც წყალი. რას შესთავაზებდით, როგორც გამოსავალს?

14. კონფლიქტის თეორია: განრიდება, კომპრომისი და ტრანსცენდენცია

ტერმინი “შედეგები” კონფლიქტისათვის ნეიტრალური ტერმინია, მაგრამ არსებობს განსხვავებული “შედეგები”, რომელთა აღწერა გარკვეულ გრადაციას გულისხმობს.

ძირშია (1) და (2): ერთი მხარე იმარჯვებს ძალადობის ან არაძალადობის გზით, და მეორეს არაფერი რჩება. სუსტი შედეგი.

შემდეგ მოდის (3) და (4): განრიდება და კომპრომისი, რადგან მათ არსებითად, არაფერი ახალი არ შემოაქვთ. განრიდება ნიშნავს “ცოტა მოცდას” (რაც შესაძლოა სამუდამოდაც გაგრძელდეს); და კომპრომისი კი არსებითად, ნიშნავს რაღაცის გაყოფას, იმ შემთხვევაში და იქიდან გამომდინარე, თუ ეს რაღაცა უნაშთოდ იყოფა.

თავშია (5): ტრანსცენდენცია, რაც ნიშნავს რაღაც ახლის შემოტანას, რომელიც არ ემთხვევა კონფლიქტში ჩართული მხარეების მიზნებს. იდეალურ ვარიანტში ეს “რაღაც ახალი” ისე ცვლის სიტუაციას, რომ მხარეები სინამდვილეში იღებენ იმაზე მეტს, ვიდრე მათ სურდათ; ან, იღებენ რაიმეს, რაც ნაკლებად საინტერესოს ხდის ბრძოლის საგანს.

ვთქვათ, მათ სურდათ მიწის ნაწილი და ყველაფერი დასრულდა კონდომიუმით: აღმოჩნდა, რომ მათ არა აქვთ სასურველი მონოპოლია მიწაზე, მაგრამ იგი მათთვის სრულიად ხელმისაწვდომია; დამატებით მათ მიიღეს მშვიდობა, ომის ხიფათი აღარ არსებობს და წინაა იმედის მომცემი ეკონომიკური თანამშრომლობა. მართალია, მათ სახელმწიფოში დომინირება სურდათ, და ამ მხრივ ნაკლოვანებას გრძნობენ, რადგან გაუნაწილეს ძალაუფლება ყველა ეროვნებას; მაგრამ, ამასთანავე, მოიპოვეს შინაგანი

მშვიდობა, გაიხსნა ახალი შესაძლებლობები იმ ურთიერთობების გამო, რომელიც ამ სხვა ეროვნებებს აქვთ თავისი ერის წარმომადგენლებთან სხვა ქვეყნების დიასპორებში.

მათ სურდათ, თავიანთი სიმართლე დაემტკიცებინათ დებატებში და აღმოჩნდნენ შესანიშნავ დიალოგში, ერთობლივი ძიების პროცესში, რაც ყველა მხარისათვის გონების განმავითარებელია. და ა.შ. და ა.შ.

სავარჯიშო: განსაზღვრეთ კონფლიქტი. უძჯობესია, რომ თქვენ მას იცნობდეთ პირველწყაროდან. რა შეესატყვისება ზემოთხსენებულ ხუთ შედეგს? თუ შეგიძლიათ წარმოიდგინოთ ტრანსცენდის ერთზე მეტი გზა?

15. კონფლიქტის თეორია: ძალადობის/კრეატიულობის მდე-განმავლობაში-შემდეგ

მოდით განვიხილოთ ტერმინი “სიმწიფე”. პოლიტიკოსები ხშირედ ამბობენ “დრო მომწიფდა/არ მომწიფებულა”, რაც იმას ნიშნავს, რომ რაიმე სახის ჩარევის (მაგალითად, მედიაციის შეთავაზებას, მოლაპარაკებებს, მშვიდობის შესანარჩუნებელი ღონისძიებები, ან შერიგების პროცესის დაწყება) “დრო დადგა/ჯერ არ დამდგარა”.

რალა თქმა უნდა, ამ მდე-განმავლობაში-შემდეგს გარკვეული რეალური საფუძველი აქვს: ეს ოთხი ტიპის სამშვიდობო ქმედება გარკვეულ პირობებში უფრო ადვილია, სხვა პირობებში კი უფრო რთული. არსებობს ცდუნება იმისა, რომ მოვიცადოთ, სანამ პირობები არ განისაზღვრება, როგორც უფრო შესაფერი.

მაგრამ, რას ნიშნავს ეს პრაქტიკულად? იმას, ხომ არა, რომ უნდა მოვიცადოთ, სანამ პოტენციური მედიატორებისათვის ნაკლებად მოსაწონი მხარე უფრო იმედისმომცემი გახდება? ხომ არ ნიშნავს ეს მოცდას, რათა მოხდეს იმდენი ძალადობა, რომ მხარეებმა მოინდომონ ყოველივე ამის დასრულება ნებისმიერი გზით? ხომ არ ნიშნავს ეს, რომ უნდა გავიდეს იმდენად ბევრი დრო, რომ აღარავის ახსოვდეს აგონია, ტანჯვა და შერიგება უფრო ადვილი იქნება? იქნებ ასეთ შემთხვევებში დროის ან კონფლიქტის მომწიფებაზე კი არ უნდა ვილაპარაკოთ, არამედ უფრო პოლიტიკოსებზე, რომლებიც არ შეეფერებიან თავის სამუშაოს და ცდლობენ გაიადვილონ საქმე. რამდენი ადამიანი უნდა მოკვდეს მანამ, სანამ ისინი კონფლიქტს სერიოზულად მიიჩნევენ? და საერთოდ, ვინ არიან ისინი, რომ იმსჯელონ კონფლიქტზე, რომელშიც თავად არ იტანჯებიან? მოკლედ, სიმწიფე არსებობს ნებისმიერ დროს - “აქ და აქუამად”. ნუ გადადებთ.

სავარჯიშო: როგორ გრძნობთ, შეძლებთ რაიმე მაგალითის მოტანას? როგორ დაარწმუნებთ ადამიანებს იმაში, რომ მდგომარეობა საკმაოდ სახიფათოა ნებისმიერ დროს: ძალადობამდე (რადგან კონფლიქტს გადააქვს სოციალური თუ პიროვნულ ენერგია კონსტრუქტიული ქმედებიდან) - ძალადობის დროს

(რადგან ძალადობა ვნებს, ტკივილს აყენებს, აზიანებს, კლავს) - ძალადობის შემდეგ (რადგან ტრავმა ჭამს ადამიანის გულს და ტვინს)?

16. კონფლიქტის პრაქტიკა: ემპათია-არაძალადობა-კრეატიულობა
(□□□□სამკუთხედი)

მოდით განვიხილოთ ტრენინგის საკითხი. პრობლემა იმაში მდგომარეობს, რომ ეს კონკრეტული კომბინაცია - ემპათია-არაძალადობა-კრეატიულობა, ამქვეყნად არსად არ ისწავლება. ჩვეულებრივ, მუშაობა კონფლიქტისა და მშვიდობის მიმართულებით, საუბედუროდ, საზოგადოების გარკვეული დანაწევრების პირობებში მიმდინარეობს უფრო მეტია ალბათობა იმისა, რომ ადამიანები, რომლებიც ემპათიის თვალსაზრისით საუკეთესონი არიან, რელიგიური იყვნენ, ან ფსიქოლოგები; ის ადამიანები, რომლებიც კარგად არიან გარკვეულნი არაძალადობის სფეროში, რაოდენობრივად ცოტანი არიან და დაშორიშორებულნი; ისინი, ვინც კრეატიულია, ალბათ მეტად ხელოვნების, არქიტექტორების, ინჟინრებისა და მეცნიერების წრეებიდან არიან გამოსულნი: ზოგჯერ, პოლიტიკოსებიც არიან კრეატიულნი. ასე რომ, ადამიანები იყოფიან ჯგუფებად და შესაბამისად, განსხვავებულია მათი ტრენინგიც. არც ერთ მათგანს არ გააჩნია სხვა დანარჩენისათვის დამახასიათებელი უნარები.

თუ წავალთ გარკვეულ რისკზე გამართვების თვალსაზრისით და ვისაუბრებთ სექსზე, ქალები სჯობნიან მამაკაცებს ემპათიასა და არაძალადობაში, მამაკაცები კი - კრეატიულობაში. თაობის, რასის და კლასობრივი მიკუთვნებულობის თვალსაზრისით ზემოთ ხსენებული სამკუთხედის განხილვა, ალბათ, არც ღირს, ეს ნაკლებადაა ურთიერთკავშირში. აი, ეროვნება კი - უდავოდ ანგარიშგასაწევია.

ერთი სრულიად ცხადი გადაწყვეტილება, ან ამ გადაწყვეტილებასთან მიახლოება მაინც შემდეგში მდგომარეობს: რომ კონფლიქტის მუშაკების გუნდი ისე შეირჩეს, რომ ისინი ავსებდნენ ერთმანეთს ამ კონკრეტული შესაძლებლობების თვალსაზრისით. სირთულე იმაშია, რომ მათ შეიძლება სულაც არ მოსწონდეთ ერთმანეთი, არ სცემდნენ ერთმანეთს პატივს, ან კარგად ვერ მუშაობდნენ ერთად - ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ენერგია ძირითადად გუნდში არსებული დაძაბულობის გადაჭრას მოხმარდება. ამიტომ უმჯობესია, რომ ყველა მომზადდეს სამივე უნარ-ჩვევის მიმართულებით.

სავარჯიშო: თუკი გუნდი დაკომპლექტებულია □□□□□და□□□□□სპეციალისტებით, შესაძლებელია თუ არა, რომ მათ ერთად იმუშაონ მოკონფლიქტე მხარესთან, თუ უმჯობესია, რომ ისინი ჩაერთონ ერთი მეორის შემდეგ? პარალელურად, თუ სერიულად? (სერიულის მაგალითია: მიდინხართ საავადმყოფოში დიაგნოზისათვის და ვაგ ზავნიან ერთი სპეციალისტიდან მეორესთან - რენდგენზე, სისხლის ანალიზზე, შარდის ანალიზზე და ა.შ.; საპირისპიროდ, სერიულის მაგალითია: ერთი მედლა აკეთებს ყველაფერ ამას.)

17. კონფლიქტის პრაქტიკა: ემპათია ატიტუდების შესამსუბუქებლად

როგორ ხდება ემპათიის განვითარება? ალბათ, ამის საფუძველია ადამიანებისადმი, სრულიად განსხვავებული ადამიანებისადმი, რაც შეიძლება მეტი ინტერესის გამოჩენა, მოგების ნახვა მათგან, ვინც მრავლადაა ჩვენ შორის ესენია - ხელოვანები, მწერლები, პოეტები – ადამიანები, ვისაც არც პოპულარობა აქვთ და არც სახელი. შესაძლებელია, მათ ნებაც დაგვრთონ, მათ პიროვნებაში უფრო ღრმად შევიჭრათ.

ორი პატარა სავარჯიშო, ალბათ, დაგვეხმარებოდა.

ორი მეგობარი ზის აეროპორტში. ფრენა გადაიდო და ისინი უნდა ისხდნენ რამოდენიმე საათის განმავლობაში უსაქმოდ. ერთ-ერთს თავში მოსდის აზრი: “მოდი, მოვეყვით ჩვენი ცხოვრებისეული ისტორიები. მართალია, კარგად ვიცით ერთმანეთის ამბები, მაგრამ რაღაც მაინც დარჩებოდა მოსაყოლი.” და ამის შემდეგ: “მოდი, მიზეზებზეც ვილაპარაკოთ - რა შინაგანი ძალები გამოძრავებდა? რა არის შენი მთავარი მიზნები და ძირეული შიშები?”

თავად გადაწყვიტეთ, რამდენად ღრმად გინდათ, რომ წახვიდეთ. ალბათ, ესაა იყოს შინაგანი განთავისუფლების სავარჯიშო. თქვენ გადახედავთ თქვენს ცხოვრებას (კარგია მანქანის რელაქსირებული მართვისას თან ლანდშაფტის თვალიერება). საფიქრებელია, რომ მეგობარი დაგისვამთ შეკითხვებს დასახუსტებლად: ამასთან დაკავშირებით რატომ გადაწყვიტე ასე და არა სხვანაირად? პასუხმა სავარაუდოდ, მეტი სიციხადე შეიძლება მოიტანოს თქვენთვის საკუთარ თავთან დაკავშირებით. თქვენ, რა თქმა უნდა, მაღლიერი იქნებით თქვენი მეგობრის, რადგან მან ასეთი კარგი სამსახური გაგიწიათ. *სავარჯიშო: ტრენინგზე თქვენ გვერდზე მჯდომთან ერთად გაივარჯიშეთ ისე, როგორც ზემოთ ითქვა, მაგრამ არა უფრო ღრმად, ვიდრე ეს სიტუაციას შეეფერება. შესაძლოა, საინტერესოდ მოგეჩვენოთ საკუთარი თავის მოდელის დახატვა ფურცელზე. იგივე გააკეთებინეთ თქვენს პარტნიორს და შემდეგ შეადარეთ. როდესაც მუშაობთ კონფლიქტზე, უნდა იკითხოთ მიზნების შესახებ კონფლიქტში. და ერთხელ მაინც იყავით მოპასუხე მხარეზე, რათა უკეთ გაიგოთ თუ როგორ დასვით შეკითხვა, და როგორია იყოთ მოპასუხე*

18. კონფლიქტის პრაქტიკა: არაძალადობა ქცევის შესამსუბუქებლად

პრინციპში იგულისხმება, რომ არაძალადობა საჭიროა კონფლიქტის გადასარჩენად, რათა ის არ შევიდეს სახიფათო/ძალადობის ფაზაში. ძალადობაში მონაწილეობაზე უარი ნიშნავს მოძალადის დატოვებას მეორე მხარის ძალადობრივი პასუხის გარეშე. რა თქმა უნდა, ეს ყოველთვის ასე არ ხდება.

მაგრამ, მოდით ვიყოთ კონკრეტულები. წარმოიდგინეთ, რომ თქვენ 1997 წლის იანვარში მიგიყვანეს

ბელგრადის აეროპორტიდან პირდაპირ ბელგრადის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტზე, სადაც მიმდინარეობს არაძალადობრივი კამპანია მილოშევიჩის მთავრობის წინააღმდეგ ადგილობრივი არჩევნების გაყალბების თაობაზე. თქვენ მოკლედ გაგაცნეს ვითარება და რჩევას გთხოვენ. ალფრთოვანებულნი სტუდენტებისა და პროფესორ-მასწავლებლების ამგვარი აქტივობით (ისინი ქმნიან ახალს, რისკის ფასად უპირისპირებენ ამას ყველაფერს არაძალადობის წარმოსახულ ხერხებს) სთავაზობთ მათ შესაძლო რჩევების კომპლექტს:

- 1? ცხადპყავით, რომ თქვენი მიზანია, განხორციელდეს დემოკრატია. ეს ნიშნავს, რომ არჩევნების შედეგები უნდა მიეწოდოს ხალხს, არც მეტი და არც ნაკლები. ნუ განავრცობთ მიზანს.
 - 2? მილოშევიჩს ამ საკითხთან მიმართებაში დემონად ნუ წარმოაჩინთ. თუ თქვენ იცავთ დემოკრატიას, მილოშევიჩს დემოკრატიულად დაუპირისპირდით, ანუ დაუპირისპირდით შემდეგ არჩევნებზე.
 - 3? ნებისმიერი შედარება ჩაუშესკუსთან იგივეა, რაც ის, რომ მილოშევიჩს სიკვდილი უსურვო და ნიშნავს სრულ დეჰუმანიზაციას. ამის ნაცვლად, გამოიწვიეთ ის დიალოგზე, სახლში ნამცხვარი გაუგზავნეთ. მაგრამ, უარი თქვით მასთან ინსტიტუციონალურ თანამშრომლობაზე მანამ, სანამ იგი არ აღადგენს არჩევნებს.
 - 4? სცანით დედაქალაქის პარლამენტი. ის, რომელიც შეიძლება არჩეულიყო.
 - 5? შეეცადეთ, რომ ამ პარლამენტმა სთხოვოს მოქალაქეებს ბელგრადის დასუფთავება და გალამაზება; განახორციელეთ ეს, როგორც კონსტრუქტიული ქმედება. ყოველთვის შეეცადეთ, რომ პროტესტი კომბინირებული იყოს რაიმე კონსტრუქტიულთან.
- სავარჯიშო: აწარმოეთ დისკუსია: აქვს კი ყოველივე ამას აზრი? ძალიან სუსტია? ძალიან მძიმეა? ზედმეტად დიდი მოთხოვნაა არაძალადობრივ ჯგუფზე? იქნებ ისა სჯობს, რომ გავიდეთ ქუჩებში, მოვაწყოთ დემონსტრაციები, ავტეხოთ სტვენა, რომ შეუძლებელი გახდეს ოფიციალური ინფორმაციის მოსმენა?*

19. კონფლიქტის პრაქტიკა: კრეატიულობა დაპირისპირების შესამსუბუქებლად

ერთი ძალიან ცხადი გამოცდილება, რაც ავტორს გააჩნია შემდეგში მდგომარეობს: კონფლიქტში ჩაფლულ ლიდერებს სურთ აღიარება და მსჯელობა თავის ნამოქმედარზე. მაგრამ ამას, ისინი ისედაც აღწევნენ თავის გარშემო მყოფი “იეს-მენების” დახმარებით. გარდა ამისა, მათ მაინცდამაინც არ უნდათ კონფლიქტის დიაგნოზი, ანალიზი ან პროგნოზი, იმის განმარტება, თუ რა მოხდება. ამას ისინი მუდმივად თვითონაც აკეთებენ. არც “ნოუ-მენები” სჭირდებათ, მათი ოპოზიციური დამოკიდებულებით - ანუ ისინი, ვინც გამუდმებით ეუბნება, რომ ყველაფერს არასწორად აკეთებენ.

ის, რაც მათ სურთ და რისი იმედიც აქვთ გარე მხარისაგან, ეს არის კრეატიული იდეა კონფლიქტთან დაკავშირებით - კრეატიული აზრი იმის თაობაზე, თუ როგორ გამოვიდნენ კონფლიქტიდან. გამოვიდნენ არა მხოლოდ “ღირსეულად” ან “შენარჩუნებული სახით”, არამედ შემოქმედებითად, რაც მათ ახალ და უკეთეს სიტუაციაში მოხვედრის გარანტიას მისცემს. შესაძლოა, მათ იმუშაონ დიაგნოზზეც, პროგნოზზეც, ოღონდ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი საბოლოოდ მიიღებენ ჯილდოს. შესაძლოა, მათ თქვენ არ დაგაჯილდოვონ ფრაზით: “რა კარგი აზრია” და ეს ნიშნავს, რომ მათ ამაზე არ უფიქრიათ. შესაძლოა, გიპასუხონ სიჩუმით: იდეა გაჩნდა და კონტრ არგუმენტები აშკარად არ ჩანს. თქვენი საქმეა, რომ დაეხმაროთ ამ არგუმენტების ფორმულირებაში და არა იზეიმოთ გამარჯვება. თქვენი საქმეა იყოს “შეიბი-მენი”.

ეს არ არის ადვილი და ამ წიგნის ძირითადი თეზისი სწორედ ამაში მდგომარეობს. ანუ: დიალოგები კონფლიქტის შიგნით და გარეთ მყოფ მხარეებს შორის საუკეთესო ფორმულაა კრეატიული იდეების წარმოსაჩენად, მაგრამ ამის გარანტია არ არსებობს. ბევრი მათგანის, როგორც სპეციფიური კონფლიქტისათვის შეუფერებლის, უარყოფა თავიდანვე ხდება. და მაინც, ზოგიერთი იდეის წარმოჩენა ხერხდება. იდეისა, რომელიც თითქოს წარმოუდგენელი იყო, მისი აღმოცენების ინდიკატორი შესაძლოა, სწორედ ის სიჩუმე იყოს, რაზეც გვქონდა საუბარი. მუშაობა, რეფლექსია გრძელდება. ამაზე მეტი რა ვინდათ?

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ დიალოგი, რომელიც გეხმარებათ ახალი, კრეატიული იდეის შექმნაში. როგორ გამოთქვამდით ამ იდეას კონფლიქტში მყოფ მხარესთან, რომელიც დათრგუნულია, გაბრაზებულია, მტრულად და უნდობლადაა განწყობილი?

20. კონფლიქტის პრაქტიკა: შემოქმედებითობის ფესვები

ამ ნაწილისათვის ამ სახელმძღვანელოშივე იხილეთ - “კრეატიულობა, ტრანსცენდენცია, კონფლიქტის ტრანსფორმაცია”. მნიშვნელოვანია, თუ როგორ ტრიალებს კრეატიულობა ისეთი ძირეულ განზომილებებში, როგორიცაა სივრცე და დრო (და როგორი დროითი მიმდევრობით). ამას, რაღა თქმა უნდა შეიძლება დაემატოს ვინ? და რა? - ეს მაძიებლისათვის ნაყოფიერი შეკითხვებია. “ამას ჩვენ ყოველთვის ასე ვაკეთებდით, რაიმე ახალი გზა არსებობს?” კარგი, იქნებ არსებობს კიდევ, მაგრამ ზედმეტად ახალი ნუ იქნება, ეს დასაბუთებულია სწორედ ამ თავში: “კრეატიულობა, ტრანსცენდენცია, კონფლიქტის ტრანსფორმაცია”.

უმჯობესია ეს წარმოვიდგინოთ, როგორც შეთანხმებულის გაფართოება, სადაც შეთანხმებული - განსაკუთრებული შემთხვევაა. იდეალურ შემთხვევაში შესაძლებელი უნდა იყოს შეთანხმებულთან დაბრუნება. (ეს კოლუმბის კრიტიკად გამოდგება - შეძლებდა იგი გატეხილი კვერცხის აღდგენას?) ეს არგუმენტი

მნიშვნელოვანია, როცა საქმე ეხება კრეატიულობას სამხედრო სფეროში. უდავოდ, ომის ადამიანები გაცილებით უფრო კრეატიულები არიან, მშვიდობის ადამიანებთან შედარებით. მაგრამ მათი დესტრუქტიული ქმედება შეუქცევადია.

1967 წელს ავტორმა იმ ქვეყნების საგარეო საქმეთა სამინისტროებს ვინც ჩართული იყო ცივ ომში შესთავაზა ევროპის უსაფრთხოების კომისიის შექმნა, ჟენევაში. იდეა ემყარებოდა გაეროს ევროპის უკვე არსებულ ეკონომიკურ კომისიას, ჟენევაში; შეცვლილი იყო მხოლოდ ერთი სიტყვა, და მიწოდებული - მარტივად. ძირითადი იდეა მდგომარეობდა დიალოგში ერთმანეთზე ატომური იარაღის დამინების ნაცვლად. იდეა გაჩნდა.

სავარჯიშო: თქვენ იმყოფებით სამხრეთ პოლუსზე და გთხოვენ, რომ გადაადგილდეთ. ჩრდილოეთით გადაადგილების უფლება არ გაქვთ. თქვენი პასუხი?

სავარჯიშო: გაიხსენეთ მსგავსი კონფლიქტის მაგალითი რეალური ცხოვრებიდან.

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ, რომ მომწყვდეული ხართ კუთხეში და გინდათ იქიდან გამოსვლა. რას აკეთებთ?

სავარჯიშო: გაიხსენეთ მსგავსი მაგალითი რეალური კონფლიქტიდან.

21. ძალადობის თეორია: პირდაპირი-სტრუქტურული-კულტურული (□□□სამკუთხედი)

ახლა ჩვენ უფრო ღრმად შევდივართ მიზეზთა სირთულეებში და მკითხველი ყველგან ძალადობას დაინახავს.

არიან ისეთები, რომლებიც ყურადღებას მხოლოდ პირდაპირ ძალადობაზე ამახვილებენ. და ზოგჯერ, კარგი მიზეზი არსებობს იმისათვის, რომ კმატრის, მეომართა კასტის ძალადობას, უპირატესობა მიენიჭოს. ეს მათი პრიორიტეტია.

მაგრამ კვიშები, ვაჭრები, აშენებენ ლოკალურ, ეროვნულ, რეგიონალურ, გლობალურ ეკონომიკურ სტრუქტურებს. ისინი ზოგიერთებისათვის დოვლათის შექმნას უწყობენ ხელს სხვებს კი სიღარიბეში ამყოფებენ. გარკვეული უნარებით დაჯილდოებულთა უმრავლესობა, მათ შორის ზოგიერთი მოხერხებული გაიძვერა, ყოველთვის იპოვის გამოსავალს, მაგრამ ეს არის პერსპექტივა, რომელიც ადამიანური თანაგრძნობას გამორიცხავს.

მაგალითად, ეკონომისტ ბრამინისათვის, რომელიც კარგად მანიპულირებს სიტყვებითა და სიმბოლოებით, უმუშევრობა კარგია, რადგან ეს დამქირავებლებს მეტი არჩევანის შესაძლებლობას აძლევს (ნეტავ, თუ გამოიყენებდა იგი თავის-თავზე ამ თეორიას?). ან კიდევ, ლიტერატურა, რომელიც ზოტბას ასხამს ძალადობას ეროვნული დამოუკიდებლობის, სახელმწიფოს დაცვის ან კლასობრივი რევოლუციის

მიზნით, არამომხიბლავია.

ეს უდავოდ სრულიად განსხვავებული საკითხებია. პრობლემა იმაშია, რომ ვინც კი არ უნდა იყოს ის, ვისაც სურს ძალადობის შენელების გზას დაადგეს, გადააწყდება სოლიდურ, ცვლილებებისადმი მდგრად სტრუქტურებს, რობლებიც წარმოქმნიან ძალადობას, და სოლიდურ ცვლილებებამდე კულტურებს, რომლებიც ამართლებენ ნებისმიერი სახის ძალადობას.

სავარჯიშო: აიღეთ რაიმე შემთხვევა, მაგალითად, გვატემალა. სტრუქტურა აქ ძლიერ რეპრესიული და ექსპლოატატორულია ადგილობრივი მაიას ტომის მოსახლეობით (54%) ფსკერზე, და ლათინური მოსახლეობით სათავეში; ამას ემატება მაჩიოხში კულტურაში, რომელიც ადიდებს ძალადობას, როგორც ახალგაზრდა ვაჟების ჩამოყალიბების გზას. აქ არის შეთანხმება ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ. ამ სახელმძღვანელოს თეზისის თანახმად, პირდაპირი ძალადობა, შესაძლოა სხვა ფორმით, მაგრამ მაინც განახლება (მაგ. გამძაფრებული კრიმინალის სახით), თუ რაიმე მნიშვნელოვანი არ გაკეთდა სტრუქტურული და კულტურული თვალსაზრისით. თუ ეს თეზისი აზრიანად გეჩვენათ, იმსჯელეთ იმაზე, თუ რა შეიძლება გაკეთდეს სტრუქტურულ და კულტურულ ძალადობასთან დაკავშირებით.

22. ძალადობის თეორია: პირდაპირი - ხილული და უხილავი ეფექტები

მნიშვნელოვანია, რომ თუკი ძალადობის თუნდაც მხოლოდ ერთი, პატარა მხარე გამოაშკარავდა, ვთქვათ, სამხედრო/პოლიტიკურ ოფიციალურ (“ომის კორესპოდენტების”) შეტყობინებაში, მაშინ ომი და საზოგადოდ, ძალადობა ნაკლებად მიუღებელი, უფრო მეტი, მისაღებიც კი ხდება. მთლიანი ანგარიშის წარდგენას შეიძლება ჰქონდეს გამომაფხიზლებელი ეფექტი: ესაა არა მხოლოდ შეიარაღების ღირებულების ჩვენება, არამედ იმ შესაძლებლობების ღირებულებისაც, რომელიც არ იქნა გამოყენებული. მეორე მაგალითი ეხება ეკონომიკური ქმედების გარე ეფექტებს. იმ შემთხვევაში, როდესაც ადამიანები საქმის კურსში არიან გარკვეულ ქმედებებთან დაკავშირებით, სავარაუდოა, რომ უფრო მეტი სიფრთხილით მოეკიდებიან მათ. რა თქმა უნდა, სწორედ ესაა ძირითადი მიზეზი იმისა, თუ რატომ არ იციან ადამიანებმა ამ ქმედებების შესახებ, ანუ იცნობენ მათ მხოლოდ ზედაპირულად.

მაგრამ ყველაზე მნიშვნელოვანი არის არა მხოლოდ ომის წინააღმდეგ მდგრადობის ზრდა მის I ფაზაში, არამედ სიტუაციის ზოგადი გააზრება, რაც გადამოწმების საშუალებას იძლევა. ეს აუცილებელია, ერთის მხრივ, იმისთვის, რომ ვნახოთ, თუ რა ხდება II ფაზაში და ამის თავიდან აცილება ვცადოთ და მეორეს მხრივ, იმისათვის, რომ გვქონდეს რეალისტური შეფასება იმისა, თუ რა უნდა გაკეთდეს III ფაზაში.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ომი ჰგავს ეპიდემიას, პანდემიასაც კი; და აუცილებელია: მის დაწყებამდე – მაქსიმალურად თავიდან ავირილოთ ის; როდესაც ის მიმდინარეობს – მაქსიმალურად შევარბილოთ თერაპიული ეთოდებით; და მას მერე, რაც მოხდა – ვუმკურნალოთ ჭრილობებს, მოვაშუშოთ ისინი. ზოგადად, ეს აღემატება იმას, რაც ადამიანს ძალუძს.

კონფლიქტის ტრანსფორმირება ადრეულ საფეხურზე უძვობესია - უფრო იაფია, უფრო ადვილია. მაგრამ ღირებულია არა მხოლოდ ადრეულ სტადიაში თავიდან არიდება, არამედ ადრეული ქმედებაც. *სავარჯიშო: შეადარეთ ერთმანეთს მეორე მსოფლიო ომი და ცივი ომი, რომელიც არ იქცა “ცხელ ომად”. დაფიქრდით ხილულ და უხილავ ზემოქმედებაზე, რომელსაც შეიძლება მივეყვანეთ უკიდურეს დაპირისპირებამდე, ატომურ ომამდეც კი.*

სავარჯიშო: მოხდა კონფლიქტის ტრანსფორმაცია და ომს გადავურჩით. და უეცრად, 1989 წელი - ცივი ომი აორთქლდა, საბჭოთა კავშირი დაიშალა. თქვენის აზრით, რატომ მოხდა ყოველივე ეს? რა შეიძლება ვისწავლოთ ამ მნიშვნელოვანი ტრანსფორმაციიდან?

23. ძალადობის თეორია:

სტრუქტურული - ცუდი სტრუქტურები თანდათან გვანუხებენ

საზოგადოდ, სტრუქტურები სოლიდურად გამოიყურება. განვიხილოთ იმ ცუდი სტრუქტურების მაგალითი, რომლებმაც დაძლიეს კოლონიალიზმი და მონობა და არ მორიდებოდნენ იმ პრობლემებს, რომელიც შესაძლებელია ამ გამოღვიძებას მოჰყოლოდა. უფრო მეტიც, ძნელია დღეს იმის უარყოფა, რომ რაღაც ემართება მესამე ცუდ სტრუქტურასაც - პატრიარქატს. ხდება ქალების განთავისუფლება შესაბამისი კონკრეტული ქმედებებითა და შესაბამისი კონკრეტული ადამიანების მიერ. აქ ფილოსოფიური პრობლემაცაა. სტრუქტურაში ადამიანები პატარა, ანონიმურ, უმნიშვნელო არსებებად მოჩანან. შესაბამისად, ისინი ნებისმიერ დაკისრებულ პასუხისმგებლობას ადვილად იცილებენ თავიდან.

განვიხილოთ მაგალითი: “მასები” - გარკვეული პოლიტიკური ჟარგონია. თუ დავაკვირდებით, და უფრო ახლოდან შევხედავთ, “მასები” ნაკლებად ანონიმურად გამოიყურება და, შესაძლოა, რომელიმე მხარის ძლიერი ლიდერის მოხაზულობაც კი მიიღოს, რომელსაც რაღაც გადაწყვეტილებაც გამოაქვს, ან “მასების” სახელით რაიმე ქმედების ინიცირებასაც ახდენს.

კიდევ ერთი მაგალითია: “ბაზარი”; ესაა კიდევ ერთი ანონიმური სტრუქტურა. “ბაზარი” აწესებს ფასებს. უფრო ახლოს თუ მივალთ და დავაკვირდებით, იგი ნაკლებად ანონიმური ხდება, იღებს ძლევამოსილი კორპორაციების ხელმძღვანელების (□□□□ს) მოხაზულობას. ისინი აწესებენ ფასებს, მუშახელის ანაზღაურებას, და ა.შ.; და ყველაფერი ეს კეთდება “ბაზრის” სახელით.

მოკლედ, სტრუქტურები იძენენ სახეებს, სახელებს, მისამართებს, მაგრამ არსი არ იცვლება. რეალობა წარმოადგენს ძლიერი მოქმედი პირებისა და ანონიმური ხალხის ნარევს. ჩართეთ ეს ძლიერი ადამიანები დიალოგში, გაზარდეთ პატარა ხალხის ცნობიერების დონე. ყოველი მათგანი პოტენციურად ძლიერია. *სავარჯიშო: აწარმოეთ დისკუსია – რა ხდება, როდესაც კონფლიქტის მუშაკები მოგებას ნახულობენ ისეთი სტრუქტურებიდან, რომლებიც წარმოქმნიან კონფლიქტებს? უნდა იმუშაონ თუ არა მათ საკუთარი თავის წინააღმდეგ? პოულობენ, თუ არა ისინი ინტერესს გახანგრძლივებულ კონფლიქტში?*

24. ძალადობის თეორია: კულტურული; ცუდი კულტურები ამართლებენ ძალადობას

კულტურული ძალადობა უფრო პრობლემატურია, ვიდრე სტრუქტურული, რადგან იგი ყოველ ჩვენთაგანში, და არა მხოლოდ რომელიმე “ცუდ” მოქმედ პირში ბუდობს. სტრუქტურული ძალადობა მომგებიანია სათავეში მდგომთათვის, მაგრამ ჩვენ, უმრავლესობა, სათავეში არა ვართ. ჩვენ კვითხულობთ “ნეო-კოლონიალიზმისა” და “განვითარებადი ქვეყნების ექსპლუატაციის” შესახებ და გვიხარია, რომ არ ვართ სათავეში (რაც, შესაძლოა ილუზიაც იყოს, მაგრამ ეს სხვა საკითხია). სტრუქტურებს განიხილავენ, როგორც რაღაც გარეგანს, მაგრამ კულტურა - შინაგანია. იგი ჩვენს გულებს რელიგიით/იდეოლოგიით, ენით ასაზრდოებს. კულტურა ქმნის ჩვენს იდენტურობას. თუ რაიმე ვერ არის კარგად ამ მიმართულებით, ეს იმას ნიშნავს, რომ ვერც ჩვენ ვიქნებით კარგად. ალბათ, დამეთანხმებიან მამაკაცები, რომელთაც ფემინიზმისაგან მიიღეს გამოწვევა. კულტურული ანალიზი უფრო მტკივნეულია, ვიდრე სტრუქტურული (აქ არ იგულისხმება ის, ვინც სტრუქტურის სათავეში იმყოფება).

მთელ მსოფლიოში ბიჭები იზრდებიან ოჯახის დამცველებად. მიღებულია, რომ ისინი რისკისა და საკუთარი სიცოცხლის ფასად “კაცურად უნდა დაიღუპონ”, არ იტირონ და ამით არ გამოიწვიონ თანაგრძნობა. გოგონები - მზადდებიან იმისათვის, რომ მამაკაცები მათ დაიცავენ. სწორედ მამაკაცები წარმოადგენენ მათი უსაფრთხოების წყაროს.

მოდით გავამახვილოთ ყურადღება იმაზე, რომ არც ერთი მათგანი არ იზრდება მშვიდობის კულტურაში, რომელიც აღსავსე იქნებოდა მრავალი არაძალადობრივი, შემოქმედებითი იდეით კონფლიქტის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით. სწორედ აქ შემოდის ფორთოხლის მაგალითი ორი ასპექტით.

ჯერ ერთი, კონფლიქტების თეორიისა და პრაქტიკის შესავალში გამოვავლინეთ 16 თვისობრივად განსხვავებული შედეგი. კრეატიულობის ერთ-ერთი ასპექტი სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ შეგვეძლოს მრავალი შედეგის წარმოსახვა.

მეორე ასპექტი იმაში მდგომარეობს, რომ გვქონდეს კოფლიქტის თარგმნის უნარი.

ჩრდილოეთ ირლანდიაში ფორთოხლის განაწილება შეიძლება ნიშნავდეს სამ პროტესტანტულ საგრაფოს

პროტესტანტებისათვის და სამ შერეულ საგრაფოს კათოლიკეებისათვის. დანარჩენებს შეუძლიათ დატოვონ ტერიტორია. ჩანს, შეიძლება მივალწიოთ ზოგად შეთანხმებას საკითხში - შედეგი სუსტია. *სავარჯიშო: იპოვეთ თარგმანი ტრანსცენდენტული შედეგებისათვის.*

25. ძალადობის თეორია: დიაგნოზი-პროგნოზი-თერაპიის სამკუთხედი

კონფლიქტზე საუბარი შემდეგნაირად შეიძლება წარმართოთ:

საუბრის გზები	აღწერითი	ნორმატიული
წარსულზე ორიენტირებული	☐ დიაგნოზი	☐ წარს.თერაპია
მომავალზე ორიენტირებული	☐ პროგნოზი	☐ თერაპია

რაც შეეხება სამკუთხედს, აქ ყველაფერი არაჩვეულებრივად ლოგიკურია. მაგრამ ფრთხილად! დიაგნოზი უნდა მოიცავდეს კონფლიქტის ფორმირებასაც. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ეს უნდა იყოს ჩამონათვალი კონფლიქტში ჩართული მხარეებისა, მათი დაინტერესებისა და მათი მიზნებისა. პროგნოზი დიდადაა დამოკიდებული დიაგნოზზე. ამ თემაზე კონსენსუსი არ გამოვა. უმჯობესია, რომ დაადგინოთ წარსულში მომხდარი კონკრეტული შემთხვევები (“როდის წავიდა რაღაც ცუდად?”). ხშირია, როდესაც ამასთან დაკავშირებით მაღალი დონის კონსენსუსი არსებობს, რაც შესაძლებელია საწყის წერტილად იქცეს.

მომდევნო შეკითხვაა: “რა შეიძლებოდა გაკეთებულიყო კრიტიკულ მომენტში?” ამ შეკითხვის მიზანია, შევეცადოთ მოვწყდეთ აზრს, რომ შეუძლებელი იყო ის, რაც მოხდა, თავიდან აგვეცილებინა - რაღაცის გაკეთება შეიძლებოდა და ეს რაღაც მომავალშიც იმუშავებდა. ე.ი. აქ იგულისხმება მოვლენების სათავეში ყოფნა და არა პირიქით.

ტექსტში რეკომენდირებულია ტრასა იქნებ მოვსინჯოთ სწამოდენიმეჯერ გავლაც. წარსულისა და მომავლის გამოკვლევა, აღწერა და რეკომენდაციები იმ რთულ საქმეში ნახტომის შესრულებამდე ყველა დასახელებული მომენტის კომბინირება იქნება. მნიშვნელოვანია სამომავლო რეკომენდაციები რომელიც, აგეთვე, ცნობილია, როგორც თერაპია. ეს კეთდება შიდა და გარე მხარეებს შორის ერთობლივი დიალოგის წარმართვით და არა იმ მომხდარი ფაქტის დაფიქსირებით, რომელსაც წარუდგენენ შიდა მხარეებს.

სავარჯიშო: შეეცადეთ შექმნათ რაიმე სხვა მარშრუტი ოთხჯერად ტაბულაში თავისი დასაბუთებით.

**26. ძალადობის პრაქტიკა:
დიაგნოზი - პირდაპირი ძალადობის ფესვები**

ჩვენ ახლა ძალადობის პრაქტიკისა და კონტრ-პრაქტიკის სიღრმეებში შევდივართ, უფრო მეტი დეტალიზაციით იმის შესახებ, თუ რა უნდა ვეძიოთ. მკითხველი შეამჩნევდა, რომ წიგნი სპირალისებურადაა აწყობილი, ჩვენ ისევ ვეხებით იგივე მომენტებს, მაგრამ “უფრო მაღალ დონეზე”, ვიღებთ უფრო ფართე პერიპერეებს. სახიფათო ნარევი, რომელიც წარმოქმნის ძალადობას ასე გამოიყურება:

უფრო ზოგადი, ხანგრძლივი ცუდი სტრ. ცუდი კულტ.
უფრო სპეციფიური, დროებითი მოქმედი პირები ცუდი კონფლ.

დემოკრატიული სტრუქტურებისა და ადამიანის უფლებათა დამცველი კულტურები შესაძლოა პრობლემატური იყოს, რადგან არადასავლურ ქვეყნებში მცხოვრები ადამიანები, როგორც ჩანს, არაკომფორტულად გრძნობდნენ თავს, მაგრამ ისინიც მნიშვნელოვანწილად გვეხმარებიან. ის მეთოდი, რომელსაც ავტორიტარული რეჟიმები იყენებენ (ალსანიშნავია, რომ მათ შორის ყველა არაა დიქტატორული, არის დემოკრატიებიც - დემოკრატიები მხოლოდ არჩევნების პერიოდში) არის გარკვეული წინათგრძნობა ცუდ მოქმედ პირებთან დაკავშირებით ძალადობამდე, I ფაზაშივე, პრევენციულად, პროაქტიულად, ისე, რომ არ შეეხონ სხვა ფაქტორებს.

გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ეს არ მუშაობს, ხდება მხოლოდ და მხოლოდ ძალადობის გადაღება. ცუდი პირობები ქმნიან ახალ, ცუდ მოქმედ პირებს.

საუბედუროდ, ეს უმეტესწილად მეორდება III ფაზაში, ძალადობის შემდეგაც. ავლენენ რა ცუდ მოთამაშეებს, ხდება მათი დადანაშაულება იმაში, რაც მათ ხშირად დამსახურებულად უკვე მისჯილი აქვთ. მაგრამ ის, რომ ამავდროულად თითქმის არაფერი კეთდება დანარჩენი სამი ფაქტორის მიმართულებით, იწვევს მხოლოდ სიტუაციის რეპროდუქციას.

სავარჯიშო: იდეალურ ვარიანტში ყურადღება ერთდროულად ოთხივე ფაქტორს უნდა მიექცეს. მაგრამ, იმ შემთხვევაში, თუ რესურსების ნაკლებობის გამო მხოლოდ ერთით იწყებთ, საიდან უნდა დაიწყოთ რატომ?

27. ძალადობის პრაქტიკა:

პირდაპირი - ცუდი მოქმედი პირები, კრიმინალები და ბანდიტები

კვლავ დავუბრუნდეთ I ფაზას. როგორია საუკეთესო მიდგომა ცუდი მოქმედი პირების - კრიმინალებისა და ბანდიტების მიმართ? მათ ჯერ არ ჩაუდენიათ კრიმინალი, ანუ მათ ვერც დაიჭერ და ვერც გაასამართლებ, მაგრამ საზოგადოებაში კარგადაა ცნობილი, თუ რას წარმოადგენენ ისინი, ეს მნიშვნელოვანია, თუნდაც ესეთი ინფორმაცია დაზუსტებას მოითხოვდეს. ყოველ შემთხვევაში პოლიციას ეს ინფორმაცია ეცოდინება.

რაც შეეხება ცუდ მოქმედ პირებს, რომლებსაც დღეს “ექსტრემისტებთან”, “ფუნდამენტალისტებთან” აიგივებენ - მნიშვნელოვანია, რომ ისინი ხშირად ყველაზე უფრო ექსპლიციტურად წარმოადგენენ და გამოხატავენ იმას, რასაც ეხება კონფლიქტი. ისინი სძულთ არა იმის გამო, რასაც სჩადიან, არამედ იმის გამო, რასაც ამბობენ, რადგან ითვლება, რომ ის, რასაც ისინი ფიქრობენ კიდევ უფრო ცუდია. მათი მოცილებით კონფლიქტს ვერ მოვიცილებთ. შესაძლოა სხვებიც იგივეს გრძნობენ და ფიქრობენ, მაგრამ გულახდილობა, ან სითამამე არ ჰყოფნით, რომ გამოთქვან. მათთვის ძალადობის განხორციელების საშუალების მიცემა კონფლიქტის პროვოცირების ტოლფასია.

მერწმუნეთ, რომ უდიდესი მნიშვნელობა აქვს სხვა, საპირისპირო მახასიათებლების მქონე მოქალაქეების მობილიზებას, რათა მათ იმუშაონ ცუდ მოქმედ პირებთან მიმართებაში. ეს ნიშნავს ამ ადამიანების გამოწვევას დიალოგში, იმგვარ ქმედებებში მათ ჩართვას, რომელშიც მათ შეუძლიათ მონაწილეობა. იმის ლოდინი, რომ ვინმე გერმანელი კრიმინალი ცოცხლად დაწვავს თურქ ქალს, და მოქმედების დაწყება მხოლოდ ამის შემდეგ, ვერ იქნება ერთადერთი პასუხი. უნდა არსებობდეს მოქალაქეების ორგანიზებული რეაგირების გარკვეული გზები და საშუალებები, რათა ისინი მოვლენების სათავეში მოექცნენ.

ტერორისტები (აქ არ იგულისხმება - სახელმწიფო ტერორისტები) უნდა გადაიქცნენ თავისი მიზნებისათვის არამძალადობრივი გზებით მებრძოლ ადამიანებად, მაგალითად, როგორც ეს მოხდა ჩრდილოეთ ირლანდიაში. ამ პროცესის გზა დიალოგზე გადის - რათა განისაზღვროს მისაღები მიზნები; უარყოფილ იქნას მიუღებელი საშუალებები; გააზრებულ იქნას თვითოეული.

სავარჯიშო: შექმენით დიალოგი: “კონფლიქტის მუშაკი” - “ცუდი მოქმედი პირი”; იმუშავეთ წყვილებში, გაითამაშეთ ის სხვების წინაშე.

28. ძალადობის პრაქტიკა: სტრუქტურული - სინდრომი □□□□
(პენეტრაცია/შელწევა, სეგმენტაცია, ფრაგმენტაცია, მარგინალიზაცია)

კარგი იქნებოდა, გვახსოვდეს, რომ ფეოდალური ეპოქა არც ისე დიდი ხნის წინ არსებობდა და იგი პრევალირებს მსოფლიოს ქვეყნების დიდ უმრავლესობაში დღესაც. ეს კონცეფცია უფრო ღრმაა, ვიდრე მიწის მფლობელობის ან დიდგვაროვნობის მოდელები. ფეოდალიზმის სტრუქტურის ამგვარი სიღრმე, რა თქმა უნდა, “ზემოდან წვრთნის” შედეგია: ადამიანების მცირე ნიშებში მოთავსება, საიდანაც მათ ძალიან მცირედის დანახვა შეუძლიათ; ადამიანების ერთმანეთისაგან იზოლირება; ძალიან ნათლად განსაზღვრა იმისა, თუ ვინ არის ამ ნიშაში, და ვინ – არა; მოკლედ, □□□□ შეს არის ის, რაც პოულობს გამონახატვის ახალ ფორმებს, ახალ სარბიელს.

აქ მნიშვნელოვანია ის, თუ რა მიმართება არსებობს ამ ცნებებსა და დემოკრატიას შორის. რაგვარად შეიძლება დემოკრატიის შენება, თუ არ არსებობენ ადამიანები, თავისუფალნი საკუთარი გადაწყვეტილების მიღებაში? თუ საზოგადოებაში არ არსებობს მოქალაქეებისათვის გამჭვირვალების შესაძლებლობა? თუ არ ხდება უბედურებაში მყოფ ადამიანებთან სოლიდარობის გამოვლენა? თუ საზოგადოებაში არ არსებობს თანაგრძნობის მოთხოვნილება, შესაძლებლობა კონფლიქტების გადაწყვეტაში მათი მონაწილეობისა? უფლებამოსილების გადანაწილება □□□□ სინდრომის დაძლევის გასაღებს წარმოადგენს. აქ უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტი შეიძლება ინტერნეტიც იყოს.

სავარჯიშო: როგორ შეიძლება იმუშაოს შეღწევა, დანაწევრებამ, სეგმენტაციამ, ფრაგმენტაციამ და მარგინალიზაციამ კოლონიალიზმის, მონობის, პატრიარქატის სასარგებლოდ?

გასაღები: მონობის შემთხვევაში პენეტრაცია (შელწევა) აშკარად იყო მცდელობა, რათა შავებს გაემახვილებინათ ყურადღება საკუთარ თავზე, როგორც დაბლა მდგომზე; სეგმენტაცია წარმოადგენდა საზოგადოების ძლიერ ლიმიტირებული ხედვის დაფიქსირებას, რომელიც მათ ექმნებოდათ ქონებიდან და ბამბის პლანტაციებიდან; ფრაგმენტაცია კი გულისხმობდა დაფიქსირებას იმისა, თუ როგორ უშლიდნენ მათ ერთ ძალად გამთლიანებას; მარგინალიზაცია იყო თეთრ/შავად დაყოფა. მძლავრი ფაქტორებია: შეეცადეთ კოლონიალიზმისა და პატრიარქატის შესაბამისი ელემენტების იდენტიფიცირებას! როგორ უნდა იმუშაოთ ასეთ ფაქტორებზე, რათა შემცირდეს სტრუქტურული ძალადობა?

29. ძალადობის პრაქტიკა: კულტურული - □□□□ და □□□□ სინდრომები

წარმოიდგინეთ დომინანტური ეროვნების, დომინანტური ქვეყნის, საზოგადოების მაღალი კლასის წარმომადგენელი მამაკაცი - ოთხჯერადად რჩეული. თავმდაბლობა და იდენტიფიკაცია საზოგადოების შევიწროვებულ ნაწილთან ადვილი ვერ იქნება. მისი ცნობიერება

დაბინდულია □□□და□□ □□ტი პის მიძიე არაცნობიერი ბაგაჟით. ქვეყანა-კლასის დონეზე □□□□□□□□ □□ ჯამი ივრცობა, პათოლოგიად იქცევა, ამის მაგალითებია ნაცისტური გერმანია, ფაშისტური იტალია, მილიტარისტული იაპონია, სტალინისტური საბჭოთა კავშირი და კულტურული რევოლუცია - ჩინეთი. დასახელებული ექვსი პუნქტი შეიძლება მოემსახუროს გარკვეული დაჯგუფებების ფსიქოგრაამების შექმნას.

ამ სახელმძღვანელოში განხილული ყველა პრობლემიდან ეს, შესაძლოა, ყველაზე რთულია, რადგან ჩვენ ყველანი შეხებაში ვართ ამ სინდრომებთან. ჩვენი შესაძლებლობა საკუთარ თავთან შეწინააღმდეგებისა ლიმიტირებულია. გამოვლენილი ანტიდოტი ისეთივე მოკრძალებულია, როგორც ცუდი ხუმრობა (ანეგლოტი).

მიუხედავად ამისა, უნდა აღინიშნოს, რომ შესაძლებელია თავი მშვიდობისათვის მებრძოლ რჩეულებად ვიგრძნოთ ისევე, როგორც კვაკერები, მენონიტები და სხვები, მათ შორის ბუდისტური დაჯგუფებები. დიდება შესაძლოა “მშვიდობის სამეფოთი” გამოიხატოს, რომელიც წარსულითაა ინსპირირებული და სამომავლოდ ხელახლა შექმნილი; ტრავმა კი - იმათი ტანჯვით, ვინც საკუთარი თავი მშვიდობას უძღვნა (მარტინ ლუთერ კინგი, იცხაკ რაბინი).

მაგრამ □□□-სთან დაახლოება უფრო რთულია. ამან შეიძლება მშვიდობიანსა და ძალადობრივს შორის ძლიერ განსხვავებამდე მიგვიყვანოს (სახელმძღვანელო ამას სახიფათოდ უახლოვდება მე-3 ნაწილში!); შეურიგებელი ბრძოლის სამომავლო პერსპექტივით მშვიდობიანში ძალადობრივის და ძალადობრივში - მშვიდობის აღიარების ნაცვლად, და იმის ნაცვლად, რომ დავინახოთ ერთად დაჯდომისა და დიალოგის საჭიროება.

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ, რომ თქვენ გწამთ ძალადობისა. როგორ შეეცდებოდით “მემშვიდობეების” დარწმუნებას? და, პირიქით?

სავარჯიშო: როგორი იქნება □□□-ს ალტერნატივა?

სავარჯიშო: როგორი იქნება □□□-ს ალტერნატივა?

30. ძალადობის პრაქტიკა: ადრეული გამოვლენა, ადრეული ქმედება

რას ვაპირებთ, უნდა ვიჯდეთ და ძალადობას ველოდოთ, თუ ვიმოქმედოთ? ეს არის I ფაზის უჭკნობი პრობლემატიკა. პასუხი აშკარად მეორეა და თუ ასე გადავწყვეტთ საკითხს, მაშინ დგება შემდეგი პრობლემა: რა მიზნით ვმოქმედებთ? იმისათვის, რომ უბრალოდ დავასწროთ შესაძლო ძალადობას, თუ თავასთავად I ფაზის პრობლემების გადაჭრა გვსურს? უმჯობესია, რომ ორივე მომენტი გავითვალისწინოთ. სხვანაირად ვერც I ფაზის პრობლემებს გადავჭრით და ვერც II ფაზის ძალადობას დავასწრებთ; და მაშასადამე, არც კარგად გვიმუშავია.

შემდეგ მოდის ვერდიქტი: პირდაპირი ძალადობა, როგორც სტრუქტურული/კულტურული ძალადობის თავიდან არიდების დაგვიანებული მცდელობა; როგორც ცუდი მუშაობის ეპიტაფია სახელმწიფო მუშაკების, დიპლომატების, პოლიტიკოსების და სხვათა და სხვათა მხრიდან. საუბედუროდ, კონფლიქტთან დაკავშირებულ მუშაობაში დღესდღეობით ჩვენ ორივე ამ ტენდენციას ვაწყდებით:

- უმოქმედობა სტრუქტურულ ძალადობასთან დაკავშირებით მანამ, სანამ არ გამოჩნდება ძალადობის პირველი ნიშნები, რაც შემდგომში სერიოზულ სიმპტომად იქცევა;
- უმოქმედობა ძალადობასთან დაკავშირებით საზოგადოდ; მხარეებისათვის ბრძოლის საშუალების მიცემა მანამ, სანამ დადლილობის პირველი ნიშნები არ აჩვენებს იმას, რომ “მხარეები” მომწიფდნენ მოლაპარაკების მაგიდასთან დასაჯდომად.

ორივე გამოიყურება, როგორც “სავარძელში მჯდომის” პოზიცია, რომელიც შორსაა სიტუაციისაგან, რომელიც უბრალოდ ადამიანური თანაგრძნობიდან გამომდინარე აქ და ამჟამად მოქმედებისაკენ გვიბიძგებს. როგორც უკვე აღინიშნა, ამგვარი პოზიციები იმასთან დაკავშირებით, თუ როდის ვიმოქმედოთ კრიზისის დროს, შეიძლება განიხილებოდეს როგორც მეტად მამაკაცური, ვიდრე ქალური.

რა თქმა უნდა, არსებობს არგუმენტები თვითოეული პოზიციის მხარდასაჭერად; ანუ, მოქმედება გარკვეული პოლიტიკური კონსენსუსის გათვალისწინებით, რაც, თავის მხრივ, შეიცავს გარკვეულ კომპლირებულ ინფორმაციას. პირველი გასროლა განრისხების მომენტში – ფაქტია; სწორედ ამგვარად ხდება პატაკის ჩაბარება, მინიშნება, რომ დროა მხარეები მაგიდას მიუსხდნენ. მაგრამ პირველი გასროლა შესაძლოა იყოს უმნიშვნელო კავშირში იმ უკუღმართ ვითარებასთან, რომელშიც ცხოვრობს ათასობით ადამიანი და, ალბათ, “მაგიდა” არ იქნება შესაფერი ადგილი გადაწყვეტილების გამოსანახად. ორივე შემთხვევაში ამგვარი ქმედება საკმაოდ დაგვიანებულია. ალბათ, ეს კარგი მიზეზია იმისათვის, რათა სამოქალაქო საზოგადოებამ აიღოს ინიციატივა და არ ელოდოს, რომ მთავრობა რაიმეს მოიმოქმედებს. *სავარჯიშო: როგორ ხდება, რომ პირდაპირი ძალადობა თითქოს იგი უფრო სერიოზულად აღიქმება, ვიდრე სხვა ფორმები? რა შეიძლება გაკეთდეს ამასთან დაკავშირებით?*

31. ტრანსფორმაცია: ალტერნატივა არ არსებობს

ახლა ვიწყებთ ტრანსფორმაციული ეტაპის განხილვას, ამ ნაწილში ზოგად ტერმინებში იქნება განხილული სამომავლო ხედვა იმისა, თუ რა უნდა გაკეთდეს. ავიღოთ იუგოსლავიის შემთხვევა.

კონფლიქტი ხორვატებსა და სერბებს შორის მომავალ თაობებზეც იმოქმედებს, მის გაქრობას პირი არ უჩანს - ამას საუკუნე, ან იქნებ ათასწლეულიც კი დასჭირდება. მაგრამ ამ კონფლიქტის მოსავლელად

შესაძლებელია ნაკლებად ძალადობრივი გზების გამოწვევა (მაგ., მოვერიდოთ ტერმინებს “პრიმიტიული” და “არაცივილური”; მე-20 საუკუნის ევროპასთან შედარებები შეურაცყოფაა ე.წ. პრიმიტიული, არაცივილიზებული ადამიანებისათვის).

წარმოიდგინეთ, რომ ხორვატიამ აღიარა თავისი თვითგამორკვევა, რომელიც, აგრეთვე, გულისხმობს ხორვატიაში სერბების თვითგამორკვევასაც, ვთქვათ, კრაინაში. მათ შეიძლება ხმა მისცენ გამოყოფას და, ამასთან, საზღვრების გადასინჯვასაც.

მაგრამ: რატომ უნდა მიიღოს ეს ხორვატიამ კონტრ-შეთავაზების გარეშე? სერბიამ, თავის მხრივ, შეიძლება გაავრცელოს იგივე თვითგამორკვევის შეთავაზება კოსოვოს ალბანელების მიმართ, ისევე და ისევე, მოლაპარაკებისა და საზღვრების გადაწვევის შესაძლებლობით. მაგრამ იმისათვის, რომ დაეხმარონ ხორვატებს, ბოსნია-ჰერცეგოვინის ხორვატებმა, აგრეთვე, უნდა მიიღონ თვითგამორკვევის უფლება ხორვატიის სახელმწიფოსთან ინტეგრაციის შესაძლებლობის ჩათვლით.

აქ გამორჩენილია კვადრანტის მეოთხე მხარე: ალბანელი მუსულმანები, რომლებიც რაღაცას აძლევენ სლავ მუსულმანებს - თავისუფალი გასასვლელი ზღვაზე ალბანეთში, კომბინირებული რაღაც კორიდორის მაგვართან? საჭიროა ცოტაოდენი კეთილი ნება და ამ კვადრანტმა შესაძლოა იმუშაოს, თუმცა ეს ვარიანტიც არ არის უზიფათო. მიუხედავად ამისა, წარმოიდგინეთ, რომ ამან იმუშავა. ალბათ მხოლოდ ასეა შესაძლებელი უამრავი დაბლოკილი პრობლემის განსნა, რაც შეასუსტებს აზრს იმის შესახებ, რომ ძალადობა, ერთადერთი გამოსავალია. მოკლედ, სწორედ ასე შეიძლება მძიმე კონფლიქტებიდან ძირეული ინტერესების გარშემო უფრო მსუბუქ, მცირე დეტალებთან დაკავშირებულ, კონფლიქტებზე გადავრთვა.

სავარჯიშო: განიხილეთ ზემოთ მოტანილი სცენარი, მისი პოზიტიური და ნეგატიური მომენტები. როგორ შეიძლება იგი გაუმჯობესდეს? თქვენი აზრით, ვის შეიძლებოდა ეს გაეკეთებინა?

32. ტრანსფორმაცია: ემპათია - ატიტუდების შესაცვლელად

რა მნიშვნელობა აქვს ემპათიას? უნდა ითქვას, რომ ემპათიის გარეშე ამ რთულ სფეროში ჩვენ დავიკარგებით. კვაკერი ყველაში ღვთიურობას ეძებს, ბუდისტი - დაფარულ ბუდას, რაც, კონფლიქტების ჟარგონზე რომ ვთქვათ, მისაღები მიზნის ძიებაა თვითოეულში.

მაგრამ, უპირველეს ყოვლისა, უნდა მოხდეს მხარეების მიერ ამ მიზნის აღიარება. ეს აღიარება შესაძლოა მიღწეულ იქნას მისი გამოკვეთის გზით: “ნახე, შენ ახლა ისეთი რამ თქვი, რაც ხალხისათვის საზოგადოდ გასაგებია და იქნებ, ეთანხმებიან კიდევ ამას. რატომ არ უნდა განვიხილოთ ეს მოსაზრება შენი პლატფორმის საწყის დონედ.”

ამ მოსაზრებამდე მისასვლელი ერთ-ერთი გზა დაფარულია სიტყვაში – მიზანი, უფრო კონკრეტულად,

მეტად ნეგატიურ მიზნებში (შფოთვა, შიშები), ვიდრე პოზიტიურში. მაგალითად:

რას იტყვი, რისი გეშინიათ იუნიონისტებს?

ჩვენ პროტესტანტები ვართ და გვეშინია, რომ კათოლიკური ირლანდიის უმრავლესობაში ჩავიკარგებით. მაგრამ აქ არის კიდევ შიში ბრიტანეთის მულტი-კულტურალიზმის დაკარგვისა - მონო-კულტურული ირლანდიისა. მე მომწონს ეს მრავალფეროვნება და, რა თქმა უნდა, მეშინია ჩემი ბავშვების გამო. ჩვენ გვეშინია მათზე ძალადობისა.

რას იტყვი, რისი გეშინიათ რესპუბლიკელებს?

ჩვენ კათოლიკეები ვართ და კუთხეში მომწყვდეულად ვგრძნობთ თავს ჩრდილო ირლანდიის პროტესტანტულ უმრავლესობაში. ჩვენ დიდად არ ვართ აღფრთოვანებულნი იმ ტენდენციებით, რომელიც დღესდღეობით ინგლისში არსებობს: ირლანდია უზრუნველყოფს გარკვეულ დაცვას ამის წინააღმდეგ; და, რაც მთავარია, ჩვენ გვეშინია ჩვენი ბავშვების გამო, მათზე ძალადობისა გვეშინია.

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ ადამიანი, რომელთანაც თქვენს ცხოვრებაში ყველაზე მძიმე კონფლიქტი გქონდათ. რა იყო მისი ნამდვილი მიზანი? თქვენი?

შესაძლებელი იყო თუ არა მის ატიტუდებზე მუშაობა არაძალადობრივი შედეგების მისაღწევად? როგორ ფიქრობთ, რას მიიჩნევდა იგი თქვენს ნამდვილ მიზნად, თუ საერთოდ მიიჩნევდა რაიმეს? რამდენად არაძალადობრივი იყო თქვენი ქმედებები, საუბარი, აზრები და გრძნობები? ხომ არ გქონდათ შინაგანი აგრესიული დიალოგები მეორე მხარესთან, თუ ახერხებდით კავშირის დამყარებას ერთმანეთთან? ფიქრობდით თუ არა ამ ადამიანის შიშებზე, თუ მხოლოდ თქვენ საკუთარი გაწუხებდათ?

33. ტრანსფორმაცია: არაძალადობა - ქცევის შესაცვლელად

წარმოიდგინეთ, რომ რაღაც ეტაპზე, ადრეულ 1980-იან წლებში, თქვენ გსურდათ, რომ რაღაც გელონათ ცივი ომის დასასრულებლად. თქვენი დიაგნოზი ორი ძირეული პრობლემის ტერმინებშია წარმოდგენილი: ატომური იარაღის არსებობა დასავლეთსა და აღმოსავლეთში, განსაკუთრებით დასავლეთში, რადგან აღმოსავლეთი უფრო იმიტირებას ახდენს; და ადამიანის უფლებების შემლახველი სტალინიზმის, ან პოსტ-სტალინიზმის არსებობა აღმოსავლეთში.

ინტუიტიურად თქვენ ხვდებით, რომ სტალინიზმი (პოსტ-სტალინიზმი) ფაქტიურად საკმაოდ მოწყვლადია და “კარტის სახლს” წააგავს. ნიშანდობლივი წინსვლა გაკეთდა პოლონეთში, მაგრამ იქ მაინც თითქოს რაღაც გამოუვალი მდგომარეობა იგრძნობა. აღმოსავლეთი გერმანია გულადი სამოქალაქო ქვეყანა გამოდგა. იქ დიდი ინტერესით სწავლობენ დასავლეთ გერმანიის არაძალადობრივი, სამშვიდობო მოძრაობის გამოცდილებას, საშუალო რანგის ამერიკული რაკეტებიც არ ავიწყდებათ. განა უაზრო იქნებოდა, რომ

ცივი ომის ტრანსფორმაცია სწორედ გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის სამოქალაქო დაჯგუფებების არაძალადობრივ ქმედებებში ტერმინებში დაგვეჩინა, ისე, როგორც ეს სინამდვილეში მოხდა? საწინააღმდეგო მოსაზრებები მრავლადაა, განსაკუთრებით მათ შორის, ვისაც სოციალისტური ქვეყნების მონოლითური მოდელის სჯერა, სჯერა მათი უსაზღვრო მზაობისა ძალადობის გამოსაყენებლად და იმისა, რომ ერთადერთ საშუალებად, რომელიც ხალხისათვის მისაწვდომია, რჩება შეწინააღმდეგება, როგორც ეს მოხდა უნგრეთის დაცემისას 1956 წელს. და ეს იყო მეტ-ნაკლებად ძირეული დასავლური ხედვა იმის თაობაზე, თუ როგორ შეიძლება ცივი ომის დასრულება: საბჭოთა კავშირის შევიწროება გამაღებელი შეიარაღების გზით მანამ, სანამ არ მოხდება აჯანყება.

შემოვიდა არაძალადობა და ერთ თვეში კედელი დაინგრა. არგუმენტები ნაკლებად ეხებოდა თაროებზე საქონლის ნაკლებობას. საუბარი უფრო ადამიანის უფლებებისა და დემოკრატიული სოციალიზმის ძიების ტერმინებში მიდიოდა. ან იქნებ სხვა რამე მოხდა? ასეა თუ ისე, კარტის სახლები დაინგრა, და ასევე, ღომინოს ჯაჭვებიც.

სავარჯიშო: შეეცადეთ წარმოიდგინოთ ცივი ომის დასასრულის განსხვავებული ვარიანტები, მათ შორის დაძაბულობისა და შემსუბუქების განხვრდლივებული ციკლები. შეადარეთ იმას, რაც ფაქტიურად მოხდა. არის რაიმე დასკვნები?

34. ტრანსფორმაცია: კრეატიულობა დაპირისპირების შესაცვლელად

ზემოთ მოტანილი იუგოსლავიის მაგალითი ატიტუდებზე ფოკუსირებული დიალოგის საილუსტრაციოდ ნათლად იმეორებს იყო იმისა, რომ აქ ერთვება, აგრეთვე, ქცევა და დაპირისპირება. ნებისმიერ დიალოგს, რომელიც ეხება ქცევას შემოაქვს ატიტუდები და დაპირისპირება. ყველა ეს მომენტი ერთად არსებობს. მაგრამ დაპირისპირების დასაძლევად სწორედ კრეატიულობას ენიჭება უდიდესი მნიშვნელობა.

“არატერიტორიული ფედერალიზმი” და “ფუნქციონალური დამოუკიდებლობა” შესაძლებელი პასუხების მაგალითებია იმ 2,000 ერის პრობლემების გადასაჭრელად, რომლებიც იბრძვიან დამოუკიდებლობისა და ავტონომიისათვის. და ეს ხდება იმ მსოფლიოში, სადაც 200 ქვეყანაა და მხოლოდ 20 ეროვნული სახელმწიფო. საზღვრების შეცვლამ შეიძლება ადამიანების მასების მეტად მტკივნეულ მოძრაობის პროცესამდე, უარეს შემთხვევაში კი, მიუხედავად არსებული პლებისციდისა, ეთნიკურ წმენდამდეც მიგვიყვანოს.

ზემოთხსენებული ორი, შედარებით მსუბუქი, მიდგომა ავტონომიისა და დამოუკიდებლობის უფრო მაღალ დონეს უზრუნველყოფდა, მაგრამ აქ არის ორი ძირითადი პრობლემა:

- ერების გეოგრაფიული დაყოფა ჩაბეჭდილია გონების რუქაში; იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც

კლასობრივი პრობლემები გადაჭრილია არატერიტორიული, დამქირავებელთა კავშირებსა და დაქირავებულთა კავშირებს შორის, მოლაპარაკებების გზით.

- ხალხი შერსადლოა საჭიროდ თვლიდეს ძალადობას, როგორც მშვიდობის საფასურს, რათა მოიპოვონ ავტონომია და დამოუკიდებლობა, შექმნან საფუძველი არა მხოლოდ საკუთარი იდენტურობის, არამედ გადარჩენის, თავისუფლებისა და კეთილდღეობისათვის (ყოველ შემთხვევაში, მათ ასე სწამთ).

კრეატიულობა კარგია, მაგრამ იგი შესაძლოა ეწინააღმდეგებოდეს ატიტუდებსა და ქცევას.

სამი შეთავაზება - კონდომინიუმი, არატერიტორიული ფედერალიზმი და ფუნქციონალური დამოუკიდებლობა, რა თქმა უნდა, შეიძლება მოიაზრებოდეს, როგორც შესაძლო შედეგები. იმ შემთხვევაში, თუ მათ მიიღებენ, მოხდება კონფლიქტის ტრანსფორმაცია. დაპირისპირება მართვადი გახდება და ამის მიზეზი იქნება ახალი მიმართებები, მოლაპარაკებები და ა.შ.

სავარჯიშო: როგორ მოიაზრებდით კონდომინიუმს?

სავარჯიშო: როგორ მოიაზრებდით არა-ტერიტორიულ ავტონომიას?

სავარჯიშო: როგორ მოიაზრებდით ფუნქციონალურ დამოუკიდებლობას?

35. ტრანსფორმაცია: ერთი კონფლიქტის შეცვლა მეორით?

უნდა გვახსოვდეს, თუ რაში მდგომარეობს კონფლიქტის ტრანსფორმაციის მიზანი. ეს არის ისეთი ახალი სიტუაციის შექმნა, რომლის დარეგულირებაც შესაძლებელი იქნება არაძალადობრივად და კრეატიულად, რადგან ამ შემთხვევაში კონფლიქტები უფრო მსუბუქ სახეს იძენენ. თუ კონფლიქტის სიტუაცია ფაქტიურად უარესდება, ტრანსფორმაციას დაღმასვლით უმუშავია და არა აღმა, ნეგატიური ტრანსფორმაცია მომხდარა და არა პოზიტიური. მრავალი ადამიანის აზრით, სწორედ ასე მოხდა ცივი ომის შემდეგ. იყო საკმაოდ დიდი დაძაბულობა და მცირე ძალადობა, ახლა კი ჩვენ ირგვლივ მეტი დაძაბულობა და მეტი ძალადობა. ამგვარი კალკულაციის დროს სასწორზე იდება ცივი ომის უზარმაზარი საფასური. მაგალითად, შეტაკებები მესამე სამყაროში და ატომური ომის, შიშის მომგვრელი, რისკი, რომელიც ჯერ-ჯერობით აცილებულია.

მაგრამ, მოდით, დაუბრუნდეთ შეკითხვას: იყო თუ არა ამ შემთხვევაში ტრანსფორმაცია გამართლებული? იგი, რა თქმა უნდა, არავის დაუგეგმია და ფაქტიურად მსოფლიო მზად არ აღმოჩნდა მისთვის. იყო გულუბრყვილო საუბრები “მშვიდობის დივიდენდებზე” და “ისტორიის დასასრულზეც” იმ ადამიანების მხრიდან, ვინც განსაკუთრებულად იყო მოხიბლული ცივი ომით და რომელთათვისაც ძნელი წარმოსადგენი იყო სხვა კონფლიქტები. მაგრამ ეს ისე გამოიყურება, თითქოს ყველა ეროვნებამ ამოიღო თავისი ძველი გეგმები, რომლებიც ვერ ვითარდებოდნენ ცივი ომის პირობებში; გეგმები ეროვნული თვითგამორკვევით,

მოლაპარაკებისათვის (საბჭოთა კავშირმა მიიღო “საზღვრების პერმანენტულობა”, (კალათა 1); დათმო ადამიანის უფლებები, (კალათა 3); და, აგრეთვე, მიაღწია კომპრომისს ეკონომიკურ თანამშრომლობასთან დაკავშირებით, (კალათა 2).

ასე რომ, ყველა საკითხი – მაგიდაზე, ყველა მხარე – მაგიდასთან, მეგობრული, მხარდამჭერი გარემო და დრო.

სავარჯიშო: აიღეთ უმნიშვნელოვანესი პრობლემა (იუგოსლავია, გალფი) და მოაწყვეთ მრავალმხრივი კონფერენცია “ჰელსინკის სულისკვეთით”. რა დაუდგებოდა წინ ასეთ კონფერენციას?

37. სამშვიდობო დიალოგები: ალტერნატიული/ჰორიზონტალური მიდგომა

გენერალური (□ □ □ □ □ □ □ □ □ □) მიდგომა მოლაპარაკებებთან დაკავშირებით დატვირთულია სხვა მნიშვნელოვანი პრობლემით: მხარეებმა, შესაძლოა, უბრალოდ უარი თქვან შეხედრაზე, ან თუ შეხვდებიან - შეუტიონ ერთმანეთს. ეს იმთავითვე ანიჭებს უპირატესობას დიალოგურ მიდგომას: საწყისი შეკითხვაა - “რატომ ამბობ უარს შეხვედრაზე/დარჩენაზე?” არის შანსი, რომ მასზე სიამოვნებით გიპასუხონ.

თუმცა, როგორც აღმოჩნდა, ეს მიდგომები დამატებითია. არგუმენტი ასეთია: საჭიროა ალტერნატიული, ჰორიზონტალური მიდგომების გააქტიურება. იდეალურ ვარიანტში, როგორც აღინიშნა, ისეთ ადგილას, როგორცაა იუგოსლავია უნდა იყოს ასობით, ათასობით კონფლიქტის მუშაკი, რომლებიც ყველგან გამართავენ სამშვიდობო დიალოგებს. გაეროს ყველა რანგისა თუ დონის მშვიდობისმყოფელი უნდა გაიწვრთნას, რათა შეძლოს ამგვარი საქმიანობა.

ქსელის შედეგს უნდა წარმოადგენდეს იდეების გარკვეული რეზერვუარი, რომელიც ივსება კონფლიქტში ჩართული ადამიანების იდეებით. იმედია, გათვალისწინებული იქნება მთელი რიგი “ნაწილებისა”, მათ შორის სოფლებიდან, არასამთავრობო სექტორიდან, მოქალაქეთა ჯგუფი, იქნებ მთელი პროვინციაც, როგორც ნაწილის ზონა. ამ ნაწილებისგან მთლიანობაში უნდა შედგეს უფრო ფართე სურათი, ალბათ, ლოკალური ნაციონალური/რეგიონალური/გლობალური ინიციატივებისა.

ზედმეტია იმის მტკიცება, რომ აქ შეიძლება წარმოიქმნას წინააღმდეგობა I გზით მოქმედ გარკვეულ ადამიანებს შორის, რომელთაც სურთ, კონფლიქტის მთელი პროცესის მონოპოლიზება იმ მოძველებულ მდგომარეობაზე დაყრდნობით, რომელიც ვითარების ფლობასა და უდაო ძალაუფლებას გულისხმობდა. ამგვარი მენტალიტეტის სარკულ ასახვას აქვს ადგილი II გზით მოქმედ ადამიანებს შორისაც. მაგრამ ბოლო დროის სამუშაო საკმაოდ ეფექტურად ახდენს ამ კონფლიქტის ტრანსცენდენციას “ორ-გზიანი დიპლომატიის მოდელად”, რომელიც ერთდროულად მუშაობს. უფრო მეტიც, ის მეთოდი, სტილი, რომელზეც აქ ვსაუბრობთ შეიძლება გამოყენებულ იქნას იმ ადამიანების მიერაც, ვინც მუშაობს I გზით.

სავარჯიშო: განიხილეთ I და II გზებს შორის თანამშრომლობის მოდელები, საქმის განაწილების ჩათვლით. და რას ფიქრობთ III გზაზე საქმიანი ადამიანებისათვის?

38. სამშვიდობო დიალოგები: სოციო-ანალიზი

ზოგადი მოსაზრებები, რომელიც არსებობს ფსიქოანალიზის თაობაზე, ცრურწმენების ჩათვლით, არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს სოციო-ანალიზის იმავე შუქში დანახვის მცდელობებს. არ არის საჭირო იყო ფროიდიანელი, რომ დაეთანხმო მოსაზრებას ჩვენს ქცევაზე ქვეცნობიერი ძალების მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესახებ; რომ არსებობს ერთი მდგომარეობა, როდესაც შესაძლებელი ხდება ამ ძალების შეცვლა და ესაა მათი გაცნობიერება; რომ ვერბალიზაციაა გაცნობიერების გზა; რომ ვერბალიზაციისათვის გვჭირდება ვინმეს, უფრო გამოცდილისა და დიალოგზე ფოკუსირებულის, დახმარება; რომ გაცნობიერების შემდეგ აღარ ვართ ამ ძალებზე დამოკიდებული და მზად ვართ ჩვენი სიტუაციის, ჩვენი პიროვნების, ჩვენი კონფლიქტების შესაცვლელად.

ყოველივე ზემოთქმული არ ნიშნავს იმას, რომ სოციო-ანალიზი ფსიქოანალიზის კოპირებაა. ისინი განსხვავებული გზით ვითარდებოდნენ და ბევრი რამ ერთმანეთისაგან აქვთ ათვისებული. სოციო-ანალიზს შესაძლოა მეტი ჰქონდეს საერთო ჯგუფურ თერაპიასთან, ქორწინების კონსულტაციასთან და ოჯახურ თერაპიასთან და ყველა ამ მცდელობის (და არა კლასიკური ფსიქოანალიზის) მსგავსად მერყეობდეს ინდივიდუალურ და ჯგუფურ მიდგომებს შორის.

ორივე შემთხვევაში სიტყვათა წყვილი ბლოკირება/განბლოკვა (რაც არა ერთხელ შეგვხვდა ამ სახელმძღვანელოში) უფრო ახლოსაა იმასთან, რის გაკეთებასაც ცდილობს კონფლიქტის მუშაკი, ვიდრე ავადმყოფობა/მკურნალობა. კონფლიქტი უფრო უბედურებას ჰგავს, ვიდრე ავადმყოფობას. პრობლემა იმაშია, როგორ წამოვაცენოთ იგი (კონფლიქტი). გარდა ამისა, ამ უბედურებამ შესაძლოა ისეთი ღრმა ზემოქმედება იქონიოს მხარეებზე, რომ მას სწორედ ფსიქოანალიტიური მეტაფორები უფრო შეესატყვისებოდეს.

სავარჯიშო: შეეცადეთ პრაქტიკაში გამოიყენოთ ამ სახელმძღვანელოში განვითარებული, მოტანილი, კონფლიქტის დაძლევისასთან დაკავშირებული, ზოგიერთი მოსაზრება. ეს შეიძლება იყოს ერთ-ერთი თქვენი (თქვენში აერსებული) კონფლიქტი, ან ვიღაც ახლობელის. გადახედეთ ყველა ნაწილსა და ყოველ მოსაზრებას და შეეცადეთ აქ მოტანილი ზოგადი ფორმულირებები თქვენს საკუთარ კონფლიქტს მორგოთ. ვისთვისაა ეს შედარება მეტის მომცემი თქვენთვის, თუ სახელმძღვანელოსათვის? თუ ორივესთვის?

39. სამშვიდობო დიალოგები: კონფლიქტის შედეგები, თუ კონფლიქტის პროცესი?

კითხვა, რა თქმა უნდა რიტორიკულია – პასუხი ორივე მხრივ ნათელია.

მაგრამ საკმაოდ ხშირად ვერ ღვინდება ერთი არსებითი მომენტი: შენი მდგომარეობა განსაზღვრავს შენს მოქმედებას კონფლიქტში და შენი მოქმედება კონფლიქტში განსაზღვრავს იმას, თუ როგორ იქნები მომავალში. პოზიტიურად ტრანსფორმირებული კონფლიქტი საჩუქარია მსოფლიოსათვის, საზოგადოებისათვის, კონფლიქტში ჩართული შიდა და გარე მხარეებისათვის. ამ შემთხვევაში, “გამოცდილება” ბანალური გამოთქმაა, იგი რაღაც ფასეულ ბარჯს ჰგავს. უფრო მნიშვნელოვანია, სხვების მიმართ თანაგრძნობის, ოპტიმიზმის, კრეატიულობის გამოხატვის უნარი და ეს გაცილებით უფრო მეტია, ვიდრე ვარჯიში მოლაპარაკებების თამაშებში.

“კარგად ჩატარებული სამშვიდობო სამუშაო ქმნის შედეგს და პროცესს ელიტისა და ხალხისათვის; მათ შორის რეკონსტრუქციასა და შერიგებას.” ეს გარკვეული ანგარიშია, რომლისთვისაც მზად უნდა იყო. მაგრამ უარესია იმის მოლოდინი, რომ კონფლიქტის სამუშაო შექმნის:

1. კონფლიქტის შედეგების მისაღებ და მდგრად იმიჯს;
2. კონფლიქტის მისაღებ და მდგრად პროცესს;
3. პროცესს, სადაც ჩართული იქნება, საზოგადოდ, ორივე - ელიტაც და ხალხიც;
4. პროცესს, რომელიც მოიცავს შერიგებასა და რეკონსტრუქციას.

კონფლიქტის მუშაკს იდეალურ ვარიანტში კატალიზატორის ფუნქცია აქვს, მას მოძრაობაში მოჰყავს ყოველივე, რათა პროცესები თვითმდგრადი გახადოს.

იქიდან გამომდინარე, რომ ვერც ერთი კონფლიქტის მუშაკი მართო ვერ შეძლებს კონფლიქტის (რომელიც თავისთავად კომპლექსურ ხასიათს ატარებს) დაძლევას, საჭიროა რამოდენიმე მათგანის ერთობლივი ძალისხმევა როგორც ელიტის, ასევე ხალხის დონეზე. თუ ეს პროცესი თოვლის გუნდასავით აგორდა, როგორც ეს ხდება ხოლმე, როდესაც გამოცდილი კონფლიქტის მუშაკები (მაგალითად, ჩრდილო ირლანდიელი და სამხრეთ აფრიკელი) მუშაობენ, ვითარება მსოფლიოში გაუმჯობესდება.

სავარჯიშო: წარმოიდგინეთ, რომ ევოცენტრული ადამიანი ხართ. როგორ ისურვებდით, რომ წარმოჩენილიყავით, როგორც პიროვნება? რა ტიპის პიროვნებად ისურვებდით, რომ გამხდარიყავით? რამდენად შეესატყვისება ეს კარგ კონფლიქტის მუშაკს?]

40. სამშვიდობო დიალოგები: სტრესისა და დაძაბულობის დაძლევა

მთავარია მივხვდეთ, რომ დადგა მომენტი, როდესაც სტრესი და დაძაბულობა კონტრპროდუქტიული ხდება. არსებობს მოსაზრება, რომ მათ შეუძლიათ სამსახურის გაწევა პოზიტიური მიმართულებითაც. ამ სახელმძღვანელოში დასაბუთებულია, რომ კონფლიქტი ქმნის გარკვეულ, სტრესზე დამყარებულ (ბლოკირებული მიზნების ფრუსტრირება) ენერჯიას და დაძაბულობას (იმ მხარესთან მიმართებაში, რომელიც შემაფერხებლად აღიქმება). პრობლემა იმაშია, თუ როგორ შევძლოთ ამ ენერჯიის გამოყენება კრეატიულად. იგი ჰგავს ბუნებრივ რესურსს, რომელიც ტყუილ-უბრალოდ არ უნდა დაიკარგოს, მაგრამ არც მისი ექსპლოატირება შეიძლება მისი შესაძლებლობების გაუთვალისწინებლად. ერთ-ერთი საკვანძო საკითხია, თუ როგორ ხედავს კონფლიქტის მუშაკი მეორე მხარეს: როდესაც ჩნდება ტენდენცია, ფსიქიატრიული, ან კრიმინალური მიმართულებით გადახრისა, იცვლება ქმედების კურსი.

თუმცა, რისხვის სპონტანურმა ამოფრქვევამ შეიძლება ჰაერიც გაწმინდოს. ერთხელ, ავტორმა უთხრა ორ მაღალჩინოსან კორეელს (ჩრდილო და სამხრეთ კორეიდან) “მოჰკიდე შენს ... კონფლიქტს ხელი და ჯანდაბამდე გზა გქონია!” ამის შემდეგ დიალოგი ძალზე პროდუქტიულად წარიმართა. ეს ალბათ, ერთის მხრივ იმიტომ მოხდა, რომ მათ შეეშინდათ, რომ რაღაცას კარგავდნენ (ადამიანები აღარ დაინტერესდებოდნენ მათი პრობლემებით). მაგრამ ნებისმიერი გაბრაზება კონტროლირებადი უნდა იყოს. ნუ გამოხვალთ წყობიდან! მხარეებმა შესაძლოა შემოვიტონ, მაგრამ თქვენ არასდროს არ უნდა მოიქცეთ ასე.

სავარჯიშო: რა რეაქცია გექნებათ, როდესაც კონფლიქტში ჩართული მხარე გაბრაზებულია თქვენზე და ამბობს, მაგალითად:

- ამ კონფლიქტთან დაკავშირებით საერთოდ არაფერი ვაგეგვება?
- ვინ ოხერი ხარ, თუ იცი, რჩევებს რომ იძლევი?
- ეს რა, კოლონიალიზმის ახალი ფორმაა, ჩვენზე დომინირება გინდათ?
- შენს ქვეყანაში მიხედვე საკუთარ კონფლიქტებს!
- მოაშორე აქედან შენი ... კონფლიქტებზე მუშაობა და ჯანდაბამდე გზა გქონია!

შეგიძლიათ ამის ატანა? ხართ საკმაოდ ძლიერი, რათა შეძლოთ ამგვარ სიტყვიერ უსიამოვნებასთან გამკლავება, კერბალური ძალადობის თავიდან არიდება?

41. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ძალაუფლება და სოციალური ბრალდების რიგის კონფლიქტები

ამ გვერდზე შეიძლება სოციალური მეცნიერება მეტად იყოს წარმოდგენილი, ვიდრე თქვენ ეს გსურთ. მიუხედავად ამისა, თქვენ ნახავთ, რომ ქვემოთ ჩამოყალიბებული რვა ბრალდება, რაღაცნაირად უკავშირდება ყოველგვარ სოციალურ კონფლიქტს. უფრო მეტიც, ეს ჩამონათვალი გამოდგება იმის გადასამოწმებლად, ხომ არ გამოგრჩათ რომელიმე ასპექტი. ავიღოთ იუგოსლავიის მაგალითი. ყველა ხედავს ამ კონფლიქტს ეროვნების, ტერიტორიული მოთხოვნების ტერმინებში, მსოფლიოში კი - უფრო დამოუკიდებელობის დამკვიდრების ტერმინებში.

გენდერზე რაღას იტყვიან, რომელიც განიხილავს კონფლიქტს, როგორც მამაკაცების დაპირისპირებას ქალებთან, რომელიც ქალის სხეულს ბრძოლის ველადგანიხილავს, ხოლო მამაკაცისას - იარაღად? თაობებზე რაღა ვთქვათ, რომელთაც მეტი ღიდების შესაქმნელად და შურის საძიებლად ძალადობა აქვთ მისჯილი?

კლასობრივი თვალსაზრისით? აჯანყება ზემდგომი ტიტონიზმის მიერ შექმნილი “იუგოსლავი“-ის წინააღმდეგ უმთავრესად ბელგრადში, სადაც ფედერაციას მოგება მოჰქონდა, ამას კი მეტ-ნაკლები მნიშვნელობა ჰქონდა ლოკალურად ბოსნია-ჰერცეგოვინისათვის.

და, რაღა ვთქვათ იმ დაღზე, რომელიც დაესვა არა მხოლოდ გარკვეულ ნაციონალურ ჯგუფებს, არამედ მთელ იუგოსლავიას. ბალკანელებს სამარცხვინო დაღი დაესვათ; მათ განიხილავენ, როგორც კრიმინალებს, ავადმყოფებსა და შტერებს, რეაქცია ბუნებრივია - “კარგი, თუ ჩვენზე ასეთი აზრის ხართ, მაშინ გაჩვენებთ სეირს! ნებისმიერ შემთხვევაში ჩვენ არაფერი გვაქვს დასაკარგი. რაც არ უნდა მოვიმოქმედოთ, თქვენ მაინც ასე ილაპარაკებთ”.

კარგ კონფლიქტის მუშაკს ყოველივე ეს მხედველობაში უნდა ჰქონდეს და ბრალდების მიმართულებებზე მუშაობისას ყველაფერი მშვიდად მიიღოს, წამოწიოს წინ პარიტეტულობის და თანასწორუფლებიანობის პრინციპები. იუგოსლავიაზე გამოქვეყნებული ნებისმიერი მასალა გვიჩვენებს, თუ რამდენად შორს ვართ ამგვარი ჰოლისტური მიდგომიდან და რამდენად ერთგანზომილებიანია იგი, თუმცა, ამასთანავე განიხილება, როგორც კონფლიქტთან დაკავშირებით სრული ჭეშმარიტების მოძველი.

სავარჯიშო: აიღეთ ნებისმიერი სხვა კონფლიქტი, რომელსაც იცნობთ და შეამოწმეთ, თუ როგორ მოქმედებს ბრალდების მიმართულებების ეს ჩამონათვალი თქვენს მგრძობელობაზე კონფლიქტის უფრო მეტი ასპექტის განხილვის თვალსაზრისით.

42. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ძალაუფლება და მსოფლიო ბრალდების რიგის კონფლიქტები

ეს გვერდი შეიძლება მოიცავდეს უფრო მეტ ცოდნას მსოფლიო მასშტაბით, ვიდრე თქვენ ეს გასურთ. მიუხედავად ამისა, თქვენ ნახავთ, რომ ეს რვა ბრალდების მიმართულება ჩართულია მსოფლიოს ყველა კონფლიქტში. უფრო მეტიც, ეს ჩამონათვალი გამოგადგებათ იმაში, რომ გადაამოწმოთ - ხომ არ გამოგრჩათ რომელიმე ასპექტი.

და ისევ იუგოსლავია, როგორც მაგალითი. ბევრი ხედავს ამ კონფლიქტს, როგორც საკუთრივ იუგოსლავურს. მსოფლიოც გაითვალისწინეთ. არიან სხვა ქვეყნებიც. ისინი იუგოსლაველ ხალხსა და საზოგადოდ ბალკანეთის ქვეყნებს განიხილავენ, როგორც ყბედი ქალების ჯგუფს, რომელიც მოთქმა-გოდებაშია ძლიერი მამაკაცის მოლოდინში, რომელიც დაახარისხებს მათ. იუგოსლავიას აგრეთვე განიხილავენ, როგორც ახალგაზრდა, გამოუცდელ ნეოფიტს მსოფლიო სახელმწიფოებს შორის. რასობრივი თვალსაზრისით იუგოსლაველებს განიხილავენ ბნელ, ზეთისხილის, ნარევი, არეულ-დარეულ ხალხად, რომელიც ელოდება მაღალ, მშვენიერ, ცისფერთვალა ხალხს ჩრდილოეთიდან, რათა დაახარისხებულ იქნენ მათ მიერ. ვინ ახარისხებს და ვინ არის დაახარისხებული, გადაწყვეტილია მსოფლიო კლასის, პოზიციის მიერ (ასე ეძახიან მსოფლიო ძალაუფლებას). ვის უფრო სჭირდება დაახარისხება ამას წყვეტს ეროვნება/კულტურა: ორთოდოქსებს, და რაღა თქმა უნდა, მუსულმანებს.

როგორაა კონფლიქტი ტერიტორიულად სტრუქტურირებული - დანარჩენი სამყარო იუგოსლავიის, კერძოდ კი სერბებისა და მუსულმანების წინააღმდეგ. სერბები - საზოგადოებიდან განდევნილნი და იზოლირებულნი, მუსულმანები კი ისინი, ვისაც არ აქვს საკუთარი სახელმწიფოს ქონის უფლება. მოკლედ, გააქტიურებულია ყველა ბრალეულობის მიმართულება, რაც მნიშვნელოვნად ამძიმებს კონფლიქტს. შემდეგ იუგოსლავიის ნაწილები ამაზე თამაშობენ, ცდილობენ რა მოიძიონ მხარდამჭერები კათოლიკე/პროტესტანტებში, ორთოდოქსებსა და მუსულმანურ სამყაროში, სათითაოდ ყველასთან. უეცრად ევროპის ეს სამი ნაწილი (და იმის იქითაც), მწუხრდება ერთმანეთთან მიმართებაში; სწორედ იმგვარად, როგორც ეს მოხდა ჯვაროსნული ლაშქრობების დროს. ეს კი სახიფათოა, საჭიროა კიდევ უფრო მეტი მუშაობა კონფლიქტებზე.

სავარჯიშო: სცადეთ რაიმე მსგავსის გაკეთება სპარსეთის ყურის კონფლიქტთან მიმართებით.

43. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ინტრა-პერსონალური კონფლიქტები

ამ ნაწილის როლი ამ სახელმძღვანელოში ორმაგად მნიშვნელოვანია.

ჯერ ერთი, ისევე, როგორც სოციო-ანალიზის ნაწილში მოტანილი ანალოგიები, მასალა შეიძლება

გამოყენებულ იქნეს გარკვეული პედაგოგიური მიზნით. წინააღმდეგობა ან შეუთავსებლობა შეიძლება გამოჩნდეს სხვადასხვა სახის კონტექსტში. კონფლიქტის სახელმძღვანელო ძალიან არასრული იქნება, თუ არ მოვიხსენიებთ ინტრა-პერსონალურ კონფლიქტს.

და მეორე, როდესაც მუშაობთ კონფლიქტზე, უნდა შეგეძლოთ კონფლიქტების დაძლევა თქვენს თავშიც. უნდა შეძლოთ, რომ იყოთ კონფლიქტის მუშაკი თქვენი საკუთარი კონფლიქტისათვის, წარმართოთ შინაგანი დიალოგი, იყოთ კრეატიული, მოახდინოთ ტრანსცენდენცია და ტრანსფორმაცია – სულ ცოტათი მაინც. ბოლოს და ბოლოს, რამდენად გამოხატავთ თქვენს გონივრულობას (თქვენი აზრით, ხართ ასეთი?), რათა დომინირებდეთ სხვებზე? ეს, ალბათ, ძალიან მამაკაცური თვისებაა. ან, რა ზომამდე კეთილი ხართ (გამოხატავთ სიკეთეს) იმისთვის, რომ კონტროლი კეთილი ქმედებების საშუალებით აწარმოოთ? თითქოს, ეს უფრო ქალურია.

სავარჯიშო: კარგი, მაშ რა ზომით?

ფაქტიურად არსებობს გაცილებით უფრო ცუდი რაღაც, რისი გაკეთებაც შეიძლება ამქვეყნად, მაგრამ ამ ქმედებების მიზეზების გაცნობიერება შესაძლოა ძალიან სასარგებლო აღმოჩნდეს.

კონფლიქტთან მუშაობისას არის ერთი ძალიან რთული განზომილება - ესაა განსხვავება დიალოგსა და დებატებს შორის. დიალოგი - ესაა ძიება და შეკითხვების დასმა და იგი უფრო ადვილია საწყის ეტაპზე, როდესაც სპეციფიკური ცოდნის დონე შედარებით დაბალია. მაგრამ შემდეგ, მდგომარეობა იცვლება - გროვდება ცოდნა, კონფლიქტი თავის ადგილს იკავებს, ჯდება რაიმე ტიპოლოგიაში და ეს გარდაუვალია. კონფლიქტი კიდევ ერთ შემთხვევად იქცევა და ამას მოჰყვება “სამკურნალო საშუალებების” კატალოგიც. მათი შეთავაზება ხდება კითხვის ნიშნების თანხლებით, მაგრამ როგორც კი წამოვა კონტრ-არგუმენტები, მაშინვე კითხვის ნიშნების ადგილს ძახილის ნიშნები იკავებს. თქვენ ცდილობთ დაითანხმოთ შიდა მხარე იმაზე, რომ თქვენი, გარე მხარის, იდეა სავსებით საფუძვლიანია.

სავარჯიშო: როგორ ფიქრობთ ამის თავიდან არიდებას და კითხვის ნიშნების შენარჩუნებას?

44. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია: ინტერ-პერსონალური კონფლიქტები

წინა ნაწილი სტრესს ეხებოდა, ეს ნაწილი კი დაძაბულობას შეეხება. ერთი რამ არის მნიშვნელოვანი პოსტ-მოდერნისტულ საზოგადოებასთან დაკავშირებით: ადამიანები, ანუ ინდივიდები მოძრაობენ. ისინი მიდიან ურთიერთობიდან, როდესაც ეს ურთიერთობა რთულდება. აი, რატომ ხდება, რომ კონფლიქტის დროს ჩნდება უამრავი გადაადგილებული ადამიანი. ისინი მიდიან, ნაცვლად იმისა, რომ რაიმე სცადონ კონფლიქტის დასაძლევად. ადამიანთა, ერთი შეხედვით, სოლიდური ჯგუფები (სამსახურეობრივი, სამეზობლო, სამეგობრო და ა.შ.) იშლება, ან სერიოზულ ცვლილებებს განიცდის შემადგენლობის

მხრივ. უდავოდ დიდია განქორწინებათა რიცხვიც.

კონფლიქტის მუშაკი უნდა დარჩეს კონფლიქტთან მაშინაც კი, როდესაც ეს კონფლიქტი მძიმედ მიდის, და გამოიყენოს გადარჩენის სტრატეგიები (იმის მსგავსი, რაზეც მე-40 ნაწილში იყო საუბარი). მაგრამ აქაც არის კრიტიკული წერტილი, როდესაც გრძნობთ, რომ თქვენ ისეთივე კონტრ-პროდუქტიული ხდებით კონფლიქტისათვის, როგორც – კონფლიქტი თქვენთვის. ალბათ, როგორც ჩანს, თქვენ არაფრის შეთავაზება აღარ შეგიძლიათ ამ კონფლიქტის გადასაწყვეტად.

დადგება ისეთი დრო, როდესაც წინსვლა შესაძლებელი გახდება. უფრო მეტიც, ამ სახელმძღვანელოს ფურცლებზე თქვენ ვერ ნახავთ იმის არგუმენტებს, რომ კონფლიქტზე მუშაობა მხოლოდ იმის საქმეა, ვინც მას მთელი თავისი სიცოცხლის საქმედ მიიჩნევს. ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია დახმარება, მაგრამ არა მინიმალური მომზადების გარეშე. და ეს მომზადება, ნაწილობრივ იმასაც ეხება, თუ რამდენად უმკლავდებით თქვენს საკუთარ ურთიერთობებს კოლეგებთან, მეზობლებთან, ნათესავებთან და მეგობრებთან.
სავარჯიშო: რამდენად შეგიძლიათ?

აი, ადგილი, სადაც შეგიძლია ოქროს წესის გამოყენება. წარმოიდგინე, რომ მძიმე კონფლიქტით ხარ შებოჭილი. როგორ გსურს, რომ მოგექცეს კონფლიქტის მუშაკი? მეგობრულად, მხარდამჭერად, ოსტატურად (პროფესიონალურად), სულერთია. ხომ არ გინდა გითხრას, რომ მართალი ხარ? და რომ მეორე მხარე მტყუანია?

სავარჯიშო: გინდა? როგორი რეაქცია ექნება მეორე მხარეს?

45. კონფლიქტის ტრანსფორმაცია:

რამოდენიმე ტრანსცენდული ინიციატივა კონფლიქტისათვის

ეს გვერდი დაშიფრულს ჰგავს, მაგრამ ადამიანისთვის, რომელიც სახელმძღვანელოში ასე ღრმად შემოვიდა, ალბათ არ იქნება გაუგებარი, თუ რაზეა საუბარი. 25-ე და 29-ე თავებიდან თქვენ უკვე იცით, თუ რა არის და და აგრეთვე, იცნობთ რამოდენიმე კონფლიქტის მაგალითს, რომელიც წინა ნაწილებში იყო განხილული. დაახლოებით ოცდაათი მაგალითია მოტანილი და სამი რამაა ყველასათვის მნიშვნელოვანი: დიაგნოზი, პროგნოზი, თერაპია. იგულისხმება დიალოგების ურიცხვი რაოდენობა “მაღალ, საშუალო და დაბალ დონეებზე”. თარიღები დაკავშირებულია ტრანსცენდის შემოსვლასთან ამ კონფლიქტებში, რასაც, თავის მხრივ, უკავშირდება გამოსავლის ძიება, პერსპექტივები და პროცესები.

დავაზუსტოთ ზოგირთი გამონათქვამი:

(2,1): პოლარიზებული კონფლიქტი, სადაც არის ორი მხარე მიმართული ერთი და იმავე მიზნისაკენ უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის კონფერენცია ევროპაში

□□□□□□ იგივე სამხრეთ-აღმოსავლეთი ევროპისათვის

□□□□□□ საქართველოს დაძაბულობის თანდათანობითი შემცირება

საკუთარ თავზე დამოკიდებული I: თვითპროლექცია ძირეული მოთხოვნები და საკმაყოფილებლად საკუთარ თავზე დამოკიდებული II: ვაჭრობა სხვებთან იმავე დონეზე

ასეთ ნოტებზე დასრულდა კონფლიქტი აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის (1949-89), კონფლიქტი ჩრდილოეთსა და სამხრეთს შორის დამძიმდა. იმავე მიმართულებისა იყო ჩრდილო-ირლანდიასთან დაკავშირებული 1998 წლის შეთანხმება, ოსლოში მიღწეული ისრაელ-პალესტინის 1993 წლის შეთანხმება ფაქტიურად ორი სახელმწიფოს შეთანხმება არც იყო, აქ, უბრალოდ, სხვა გზა არ ჩანდა. არ არსებობდა თანაბარი თვითგამორკვევის საშუალება იუგოსლავიაშიც და, ასევე, სხვა დანარჩენი მოლაპარაკებებიც ელიან წინგადადგმულ ნაბიჯებს.

სავარჯიშო: თუ ფიქრობთ, რომ ეს ინიციატივები არაა მიზანშეწონილი, რა შეიძლება გაკეთდეს მათ გასაუმჯობესებლად?

სავარჯიშო: თუ ინიციატივები მიზანშეწონილია, რა შეიძლება გაკეთდეს მათი რეალიზაციისათვის?

46. სამშვიდობო ტრანსფორმაცია:

სამშვიდობო განათლება - ადამიანები, როგორც პარტნიორები

სახელმძღვანელოს ამ დასკვნით ბლოკში, კონფლიქტის/სამშვიდობო საქმიანობა განხილულია, როგორც აღმოცენებული კონკრეტული კონფლიქტიდან და იმ მხარეებიდან, რომლებიც დიალოგში არიან ჩართული. შემოდის სხვა ადამიანების “კონტექსტი”; ასევე კონფლიქტისა და მშვიდობის სხვა ასპექტები, სამუშაო გათვლილია საშუალო და ხანგრძლივ დროზე.

ავილოთ ადამიანები, რომელთაც გაჯანსაღების მექანიზმს მიაკვლიეს: მათთვის განათლება ამ დარგში ერთ-ერთი ძირითადი მიდგომაა. ადამიანები უნდა ერკვეოდნენ არსებით საკითხებში - გააზრებულად იკვებებოდნენ, იცვამდნენ, ირჩევდნენ საცხოვრებელს, იცავდნენ პირად ჰიგიენას. უნდა შეეცადონ, რომ არ გადაეღოთ დაავადება და არც სხვას გადასდონ, ისწავლონ სტრესის დაძლევა.

იმას არ ვგულისხმობ, რომ ყოველივე ამას უტყუარი წარმატება მოსდევს. შეცდომები იმდენია, რომ კარგი იქნებოდა, კონფლიქტის მუშაკებს უფრო მედლების დახმარების უნარისა და თავმდაბლობისათვის მიებაძათ, ვიდრე ზოგიერთი ექიმის თვითდაჯერებულობისათვის.

სახელმძღვანელოებში ვეულებრივ მეორდება უამრავი (50-მდე მაგალითი), სადაც აღწერილია კონფლიქტი, რომლის შესწავლაც პოტენციურად გამოსადეგია, რადგან მასში მოთხრობილია კონფლიქტების პოზიტიური ტრანსფორმაციის შესახებ. კერძოდ, ეს ეხება ქვეყნებს, სადაც კულტურული ძალადობის საკმაოდ მაღალი დონეა (ერთ-ერთი მაგალითი იყო გვატემალა). იდეა ბიბლიიდან არის აღებული და კიდევ სხვა

ფუნდამენტალური რელიგიური ტექსტებიდან. ეს არის ისტორიები იესოს, ბუდას და სხვა მსგავსი მოღვაწის (მაგ., განდის) ქმედებებზე. ამგვარი ისტორიები რელიგიური ორიენტაციის მიუხედავად აგრძელებენ არსებობას პიროვნებაში მთელი მისი ცხოვრების მანძილზე, წარმოიდგინეთ, ასეთი ისტორიები ფართოდ რომ გავრცელდეს, დროდადრო გადაისინჯებოდეს და განიხილებოდეს, რა სერიოზული დასაყრდენი იქნებოდა კონკრეტული კონფლიქტების დროს!

სავარჯიშო: შეგიძლიათ, ერთი ამგვარი ისტორიის შემოთავაზება? გახსოვდეთ, უმჯობესია იგი ეხებოდეს “უბრალო ადამიანებს”, მათ, ვისთანაც მკითხველი შესძლებს საკუთარი თავის გაიგივებას – “ჰო, მეც ხომ შემიძლო ასე მოვქცეულიყავი!”

47. სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: სამშვიდობო ჟურნალისტიკა; მედია, როგორც პარტნიორი

სამშვიდობო ჟურნალისტიკა არ გულისხმობს მხოლოდ სიმართლის მიღწევას, არამედ მშვიდობის მიღწევასაც. შეკითხვები ნებისმიერი სამშვიდობო გეგმისათვის:

1. რა მეთოდით შეიქმნა ეს გეგმა, რა დევს მის უკან? დიალოგი ცალკეულ მხარეებთან და ყველა მხარესთან ერთად? რაიმე საცდელი მოლაპარაკება? ანალოგია სხვა კონფლიქტებთან? ინტუიცია?
2. რამდენად მისაღებია ეს გეგმა ყველა მხარისათვის? თუ არ არის, რა შეიძლება, რომ გაკეთდეს?
3. რამდენად თვითმდგრადია გეგმა (თუკი საერთოდ მოხდა მისი რეალიზება) თუ არა, რა შეიძლება, რომ გაკეთდეს?
4. გეგმა ავტონომიურ მოკონფლიქტე მხარეების ქმედებას ეფუძნება, თუ აუტსაიდერებზეა დამოკიდებული?
5. რამდენად გათვალისწინებულია გეგმაში პროცესი, თუ ვინ, რას, როგორ, როდის და სად გააკეთებს, თუ ის მხოლოდ შედეგებს ეხება?
6. რამდენად ემყარება გეგმა იმას, რაც მხოლოდ ელიტის ან მხოლოდ ხალხის გასაკეთებელია, თუ ორივეს შეუძლია ამის გაკეთება?
7. ითვალისწინებს თუ არა გეგმა მიმდინარე კონფლიქტების გადაწყვეტის პროცესს, თუ იდეა მხოლოდ ერთჯერადი შეთანხმების მიღწევას ითვალისწინებს?
8. არის თუ არა გეგმაში გათვალისწინებული სამშვიდობო/კონფლიქტის ტრანსფორმაციის სფეროში განათლება ხალხისათვის, ელიტისათვის, ორივესთვის?
9. თუ ადგილი ჰქონდა ძალადობას, რამდენად ითვალისწინებს გეგმა შერიგების პროცესს?
10. თუ ადგილი ჰქონდა ძალადობას, რამდენად ითვალისწინებს გეგმა რეაბილიტაცია/რეკონსტრუქციას?
11. რამდენად შექცევადია გეგმა იმ შემთხვევისათვის, თუ იგი არ იმუშავებს?

12. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ის ამ კონფლიქტისათვის იმუშავებს, ხომ არ შექმნის ის ახალ კონფლიქტებსა და პრობლემებს?

საჭიროა კონფლიქტის რუქის შექმნა, უკეთ გარკვევა მის ფესვებში. მშვიდობა ადამიანის უფლებებსა და დემოკრატიას უნდა მოიცავდეს.

არსებობს ერთი პრობლემა. ესაა შეუთავსებლობა ახალ ამბებსა (დრამატიულ, ნეგატიურ, ელიტიზტურ) და მშვიდობას (როგორც, რაღაც ყველასათვის დამამშვიდებელს, პოზიტიურს) შორის; მშვიდობა, როგორც თვითთველის უფლება იცხოვროს ძალადობისა და არასაჭირო ჩარევების გარეშე. გამოსავალი ჟურნალისტებისათვის იქნება ფოკუსირება მშვიდობისათვის დრამატიულ, მაგრამ პოზიტიურ ბრძოლაზე, რომელშიც ჩართულია უამრავი ხალხი, დღევანდელი დღის გმირები. შეიგრძენით მათი ტკივილი, წამოწიეთ მათი სახეები, აჩვენეთ და დაანახეთ ხალხს ისინი. სხვა რაღა უნდა იყოს დემოკრატიის საგანი?

სვარჯიშო: დაწერეთ მოკლე მოთხრობა (რეალური, ან თქვენი ფანტაზიის ნაყოფი) სამშვიდობო ბრძოლაზე. მიიღებს მას მედია? რატომ? რატომ არა?

48. სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: რეკონსტრუქცია ძალადობის შემდეგ

რა თქმა უნდა, არავინ იტყვის, რომ III ფაზის საქმეა I ფაზაზე დაბრუნება, მაგრამ ხშირად ისე იქცევიან, თითქოს მთელი “ფილოსოფია” ამაში იდოს. შესაძლოა, არსებობდეს შეთანხმება რეაბილიტაციის თაობაზე, მაგრამ როდესაც დანარჩენ სამზე მიდგება საქმე, პრობლემები ხვავდება.

შესავალში ითქვა, რომ უამრავი რამ არის ისეთი, რაც I ფაზაში შეიძლება მოგვარდეს, რათა თავიდან ავიცილოთ მოვლენების ის ავბედითი განვითარება, რასაც ძალადობა მოჰყვება. თუ კონფლიქტის ერთ-ერთი ფესვი, ძალადობა, სტრუქტურაში ბუდობს, ღვთის გულისათვის, შეცვალეთ ეს სტრუქტურა! დემოკრატია მშვენიერია, როგორც ფორმულა, მაგრამ იგი უმრავლესობის სამსახურშია და ამ უმრავლესობისთვისაც კი (ისევე გვატემალას მაგალითი) პრობლემა იქნება ის, თუ მოცულობის რესურსის ჩადებას შეძლებენ ისინი ამ დემოკრატიულ პროცესებში. კიდევ ერთი პრობლემაა – რა მოხდება, თუ მარგინალები უბრალოდ არჩვენებში გაიმარჯვებენ და დამატებით ძირეულ ცვლილებებს მოითხოვენ. ამ დროს ადამიანის უფლებების დაცვა წინ იწევს, მაგრამ ძლიერ მნიშვნელოვანი ნაწილი - ეკონომიკური და სოციალური უფლებები, სინამდვილეში ვერ იქნება მართვადი.

რესტრუქტურირება უნდა მოიცავდეს ისეთ უმნიშვნელოვანეს საქმიანობას, როგორცაა ვოლუნტარული ორგანიზაციების მიერ სამოქალაქო საზოგადოების შენება, ეს კი უნდა ხორციელდებოდეს კონფლიქტის საზღვრების მიუხედავად, ახლანდელი და მომავალი კონფლიქტების მიუხედავად.

რეკულტურირება უნდა შეიცავდეს ომის და ძალადობის მადიდებელი კულტურების (ისეთების, სადაც საზოგადოდ გმირობა ძალადობის აქტებს უკავშირდება, კერძოდ, ვთქვათ - მაჩოიზმს) გაკიცხვას. თუკი იმართება კამპანიები ნარკოტიკების მოხმარების გაკიცხვის მიზნით, რატომ არ შეიძლება, რომ ასეთი კამპანიები გაიმართოს ძალადობის წინააღმდეგ?

სავარჯიშო: რა შეიძლება გაკეთდეს ჰორიზონტის გასაფართოებლად ფაზაში, როდესაც საზოგადოება დანგრეულია ომისაგან? სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, გადავიდეთ რეაბილიტაციისა და აღმშენებლობიდან ისეთ ფაქტორებზე, რომელიც ძალადობის რეპროდუქციას ახდენს და შეუძლია III ფაზას გააიგივოს (გაუტოლოს) I ფაზასთან (III ფაზა = I ფაზა)?

49. სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: შერიგება ძალადობის შემდეგ

თუ გადავხედავთ შერიგების სხვადასხვა მიდგომების ჩამონათვალს, შევამჩნევთ კონფლიქტის მხოლოდ ერთი მიზეზის ფარგლებში განხილვის ტენდენციას. მაგალითად, ცუდი მოქმედი პირები და შერიგება მხოლოდ ერთი მიდგომის ტერმინებში: იურიდიული/დასჯის მიდგომა. ფაქტიურად, საერთაშორისო ტრიბუნალები ეხება ამ ერთადერთ მიდგომას, რომელიც დღეს გამოიყენება საერთაშორისო საზოგადოების მიერ, რათა მოახდინონ/მოხდეს წარსულის დამუშავება.

მე არ ვაპირებ რაიმეს მტკიცებას ამ მიდგომის საწინააღმდეგოდ, არამედ ვეწინააღმდეგები მხოლოდ ამ მიდგომის განხორციელებას. ის, რომ ამ მიდგომაში სადამსჯელო ქმედება მოიაზრება, ნიშნავს იმას, რომ ეს ძალადობის შემდგომ განვითარებას შეუწყობს ხელს. რა თქმა უნდა, იმათ ვინც მსხვერპლია, აქვს უფლება, რომ მათმა შემთხვევამ მაქსიმალური საჯაროობა მოიპოვოს და ამას ალბათ, გარკვეული მოსაშუშებელი ეფექტიც ექონება. თუმცა სადაოა, მიანიჭებს თუ არა ღრმა კმაყოფილებას ამ ადამიანებს იმის ცოდნა, ან მტკიცებულების მიღება, რომ დამნაშავეები დაისაჯნენ.

შერიგების გაცილებით უფრო ეფექტური ფორმა შეიძლება იყოს მეზობლი მხარეების განიარაღება და შემდეგ მათი ერთობლივი ჩართვა იმის რეკონსტრუქციის პროცესში, რაც მათ დაანგრეის. ამან შეიძლება რომელიმე გარე მხარის ბიზნეს შესაძლებლობებს შეუშალოს ხელი, მაგრამ ვინ იტყვის იმას, რომ ის შესაძლებლობები უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე შერიგებისა?

კიდევ ერთი ფორმა არსებობს - კონფლიქტების ერთობლივი გადაწყვეტა. ამ დროს ერთობლივად განიხილება ის უბედურება, რომელიც მათ თავს დაატყდათ, და იძებნება გზები, რათა ეს აღარ

განმეორდეს მომავალში. ეს თუ ორივე დონეზე – ელიტიისა და ხალხის – განხორციელდა, ალბათ, ძალიან ძლიერი ეფექტი ექნება.

სავარჯიშო: 45 ნაწილის სიიდან შეარჩიეთ ერთი კონფლიქტი. შეეცადეთ ააწყოთ შერიგების ნარევი. სავარჯიშო: თქვენ მოსამართლე ხართ, რომლის წინაშეა მოძალადე კრიმინალი. მოიფიქრეთ, წარმოადგინეთ წინადადება, რომელიც შეიცავს არა ერთ, არამედ ათივე მიდგომას

50. სამშვიდობო ტრანსფორმაცია: შექცევადი ტრანსფორმაციის შექმნა

წინადადებული ნაბიჯი იყო დიპლომატიებისათვის, როდესაც მათ მოაწყვეს “მიმოხილვითი კონფერენცია”, სტანდარტული მახასიათებელი მათი პროტოკოლებისათვის, რომელიც, ეჭვი არაა, ნაწილობრივ ვერსალის შეთანხმებით იყო ინსპირირებული (ნეგატიურად). აქ გვინდა იმის არგუმენტირება, რომ უბრალოდ საჭიროა ფრთხილი მიდგომა, რათა სამშვიდობო პროცესი რბილად განხორციელდეს. ლითონზე ამოტვიფრა გულისხმობს შეუცდლომელ ქმედებას, რაც ადამიანს არ ახასიათებს; ეს ტრადიცია იმათგან მოდის, ვინც საკუთარ თავს ქვეყნად ღმერთის მოვლენილად მიიჩნევდა. თანაც უნდა გვანსოვდეს, რომ პროტოკოლის ხელახალი გადაშლა არ გულისხმობს მაინცდამაინც შერბილებულ მიდგომას რომელიმე მხარის მიმართ. ასე იყო კორეის რესპუბლიკასა და იაპონიას შორის წარმოებული სამშვიდობო მოლაპარაკებების დროს 1965 წელს. მაგრამ მაშინ უგულვებელყოფილ იქნა “კომფორტ ქალების” საკითხი, რადგან ეს საკითხი ამ დროს არ იყო ღია. ამ შეხვედრის დროს მიმოხილვითი ნაწილი არ იყო გათვალისწინებული. ასე რომ, ეს საკითხი აღარ დამდგარა. ემპირიულ სამყაროში არსებობს ტენდენცია რთულ საკითხებთან დაბრუნებისა, რომლებიც არავის ან ძალიან ცოტა ხალხს ჰქონდა წინასწარ განჭვრეტილი. ამ დროს უმჯობესია ვიყოთ უფრო ზომიერი. გულდასმით შემოწმების შემთხვევაში ჩვენი ყველაზე საყვარელი ფორმულებიც კი შესაძლოა გადასასინჯი გახდეს.

სავარჯიშო: შექცევადობა შეიძლება მიმზიდველად აღედგინოს. შეგიძლიათ მოიფიქროთ ამ პოზიციის საწინააღმდეგო რაიმე არგუმენტები? რაიმე, რაც უდავოა?

სავარჯიშო: გადახედეთ 45 ნაწილში მოტანილ ინიციატივებს. აქ არის ზოგადი მახასიათებლები, როგორებიცაა მაგალითად, კონდომინიუმი/ერთობლივი სუვერენიტეტი, ორი ქვეყნის გაზიარებული პასუხისმგებლობა ტერიტორიაზე, ქვეყნების კონფედერაცია, რაც ახლო პარტნიორობას გულისხმობს. შექცევადობა ამგვარ ინიციატივებს თან სდევს. როგორ შეიძლება წარმოვიდგინოთ კონდომინიუმისა და კონფედერაციის შექცევადობა თუ ეს საჭირო შეიქნა? როგორი იქნება პოზიციები უკან გადაადგილების შემთხვევაში? რომელი სხვა ინიციატივა იქნებოდა შექცევადობის თვალსაზრისით რთული? (ერთ-ერთი პასუხი: ფედერაცია).

თეზისი 8: კონფლიქტის გადაწყვეტისას კონფლიქტს განიხილავენ, როგორც ორ მხარეს შორის არსებულ წინააღმდეგობებს, რომელიც “მესამე არა დაინტერესებულ მხარეებს” საჭიროებს.

თეზისი 9: “არა დაინტერესებული მხარეები” არ არსებობენ. რეალურ კონფლიქტებში არსებობს ბევრი მხარე, თავისი მეტ-ნაკლებად მისაღები მიზნებით.

თეზისი 10: “ყველა მხარის შეხვედრა მაგიდასთან” მათ ნაკლებად კრეატიულად და ძლიერთა მხრიდან მეტად მართვადად აქცევს.

თეზისი 11: მდგრადი და მისაღები კონფლიქტის ტრანსფორმაცია ნამდვილი “კონფლიქტის მუშაკის” მიზანია და არა ფარული გეგმა.

თეზისი 12: ემპათიური დიალოგები ყველა მხარესთან (ცალ-ცალკე) - ეს ერთ-ერთი მიდგომაა მისაღები მიზნების გამოვლენისათვის.

თეზისი 13: დიალოგები ყველა მხარესთან (კრეატიულობის ჩართვით) ერთ-ერთი მიდგომაა მისაღები მიზნების თავსებადობის მიღწევისათვის.

თეზისი 14: კონფლიქტის წამოწევა იქიდან, სადაც იგი იმყოფება და ჩასმა სადმე სხვა ადგილას, რათა მოხდეს არაძალადობრივი ტრანსფორმირების ხელშეწყობა - ერთ-ერთი მიდგომაა კონფლიქტის ტრანსფორმირებისათვის.

თეზისი 15: კონფლიქტის განხილვა ახალი კუთხით შესაძლოა ემსახურებოდეს ახალი პერსპექტივის განვითარებას, რასაც შეიძლება დავეყრდნოთ, რათა ვაწარმოოთ მეტი დიალოგები კონფლიქტის ირგვლივ.

თეზისი 16: შესაძლოა “ყველა მხარის შეხვედრა მაგიდასთან” სასარგებლო იყოს დასკვნითი ნაწილისათვის და შესაძლოა არც იყოს საჭირო, რადგან ახალმა მდგრადმა სისტემამ ხელი შეუწყო ყველასათვის მისაღები წინადადებების შემუშავებას და კონფლიქტიც გაუჩინარდა.

შეჩერდი! მეტის მოსმენა არ შემიძლია. მე არ ვეთანხმები ყოველივე ამას. და, საერთოდ, რაღაც ძალიან გაგიტაცა მეცნიერულმა ყბედობამ.

□□□ კარგი. იქნებ, დავეყრდნოთ ამ თეზისებს და მივყვეთ ნებისმიერი თანმიმდევრობით, რათა სათითაოდ ყველაფერი ვაკრიტიკოთ?

□□□ კი ბატონო, ბოლოს და ბოლოს ეს ტრანსცენდის მეთოდია. მაგრამ მე, ნამდვილად, ამ დისკურსთან დაკავშირებითაც მაქვს სათქმელი.

□□□ “დისკურსიც” ხომ მეცნიერული სიტყვაა!

□□□ ეს სიტყვა მანამდე არსებობდა, სანამ თქვენ, ადამიანები მას გამოიყენებდით. ახლა, მოდი, ძალადობით დავიწყით. შენი პოზიცია ნეგატიურია. მაგრამ სამყარო არ არის ასეთი მარტივი. შენი პოზიცია იდეოლოგიურია, აბსტრაქტული. ძალადობა არ არის შეუთავსებელი იმასთან, რომ კონფლიქტში ჩართული რომელიმე მხარე მზადაა, იყოს მსხვერპლი. მას შეუძლია (ა) დაინახოს შედეგი, როგორც მაღალი ძალების მიერ ნაკარნახევი, ან (ბ) საიდუმლოდ იზეიდოს განთავისუფლება შეუძლებელი მიზნისაგან.

□□□ მე ვფიქრობდი ამაზე და დავუშვი, რომ ჩემი ორი გზა ოდნავ გამარტივებულია! მაგრამ უფრო მაღალი ძალაა ღმერთი, აქედან გამომდინარე, მზაობა დამოკიდებული იქნება ბედისწერაზე ორივე მხრივ – ღმერთის უცოდველობასა და ღმერთის მიერ სიმართლის გამოვლენაზე. ვეჭვობ, რომ ეს ორმაგი ბედისწერა დღესდღეობით გავრცელებული იყოს. წარმატებული ღმერთისათვის სახელმწიფო ყოველთვის მართალია, უცოდველობა კი ამჟამად კონსტრუირებულია ემდეგნაირად - “დემოკრატიული სახელმწიფოები არ შეიძლება იყონ მტყუნანი”, ეს წარმოადგენს მამოტივირებელ ძალას, რათა შეუერთდე ამ კლუბს. ეს კარგია, მაგრამ პრობლემებს ქმნის, როდესაც საქმე ეხება ქრისტიანული ქვეყნების, ან დემოკრატიების, ერთმანეთთან ომს. მათი უმრავლესობა წავა ომზე, მით უფრო ადვილად, რაც უფრო მეტად განსხვავებულები არიან ისინი სტრუქტურული და კულტურული თვალსაზრისით.

□□□ შესაძლებელია. მაგრამ, რას იტყვი მეორე მოსაზრების შესახებ?

□□□ ფიქრობ, დაგეთანხმები. მაგრამ ვიტყვოდი: ხომ არ აჯობებს დიალოგი აწარმოო, და ისე მიხვიდე ამ მოსაზრებად?

□□□ ახლა მოგახსენებ პრობლემის მილიტარული გადაწყვეტის სამ მაგალითს: აშშ-ს სამოქალაქო ომი, მეორე მსოფლიო ომი ევროპაში და ომი იაპონიასთან. მონობა, გერმანული ნაციზმი და იაპონური მილიტარიზმი დამარცხდა, მათ მიიღეს ეს დამარცხება და არც თუ ისე სიამოვნებით (არ მიუტოვებიათ ბოლომდე თავიანთი მიზნები).

“სხვა, მეორე”, როგორც შენ მას ეძახი, გარშემორტყმული მშვიდობისმყოფელებით, ან ტერიტორიული თავდაცვის წინააღმდეგ დებს პირობას, რომ არ იმოძრავეს თავისი საზღვრების იქით, მაგრამ გაუსწორდება იმას, ვინც მას დაარღვევს. შენი პირობაა, არ გამოიყენო ძალადობა. ხომ არ არის ეს მტრის მოპატიჟება?

□□□ გეთანხმები, ჩემი პოზიცია არ არის აბსოლუტური პაციფიზმი. მაგრამ გეთანხმები, რადგან ამ კომპლექსურ სამყაროში საჭიროა კომპლექსური პოზიციები და აბსოლუტური პაციფიზმი ისევე ძნელად უძლებს ამ გამოცდას, როგორც აბსოლუტური სოციალიზმი, ან აბსოლუტური კაპიტალიზმი. აბსოლუტიზმი საერთოდ მარტივია. პოზიცია, რომელსაც მე ვიცავ არის ძალადობის მიმართ დიდი ყურადღების გამოჩენა, განსაკუთრებით, როდესაც მას განიხილავენ, როგორც უკანასკნელ იმედს. აკეთე ყველაფერი, არსებობს უამრავი რამ, რაც შეიძლება აღმოჩნდეს ემპათიისა და კრეატიულობის სახელის ქვეშ მოქცეული. ჩემი აზრით, ამგვარი შესაძლებლობების გამოყენება ნაკლებად ხდება და გაცილებით მეტად – ძალადობის, როგორც უკანასკნელი შესაძლო საშუალების.

□□□ შენი პოზიცია ძალადობის ინსტრუმენტალური ასპექტის თაობაზე მაინცდამაინც არ მაწუხებს. შენ ამბობ, რომ ძალადობა არ მუშაობს და კონტრპროდუქტიულია, რადგან წაგებულს რევანში სურს და მოგებულს – დიდებაც და რაღაც მეტიც. ამაზე კიდევ შემიძლია დაგეთანხმო. მაგრამ პოზიცია ზედმეტად რაციონალურია. სად არის მისი ექსპრესიული ნაწილი? არა საჭირო “პოლიტიკის გაგრძელება”, რაც უკვე ინსტრუმენტალურია. ჩემი სატანური კოლეგა კლაუსევიცი კი არ არის, არამედ ადამიანების ის ნაწილი, ვიზუც ლაპარაკი არ ყოფილა – ძირითადად მამაკაცები, ბიჭები, რომელთაც უბრალოდ უხარიათ ძალადობაში მონაწილეობა: იმიტომაც, რაც მსხვერპლს მოსდის – დაზიანება/ტკენა; იმიტომაც, რასაც ძალადობა მათ სთავაზობს – რისკი, ხიფათი, გამბედაობა, გმირობა, შეწირვა, ამხანაგობა! რომ სხვა რომ არაფერი ვთქვათ, უბრალოდ ნადავლის მოპოვება, გაუპატიურება; თუ რაიმე გსურს – იღებ!

□□□ ისტორიაში საკმარისზე მეტია მონაცემები, რომელიც გამოდგება იმის დასასაბუთებლად, რომ ამჯერადაც მართალი ხარ. მაგრამ მე იმას კი არ ვამბობ, რომ ძალადობის ხიფათი არ არსებობს, და უფრო ღრმა მიზეზების გამო, სადაც ერთვება არქეტიპებიც. ჩემი თვალსაზრისით, რომ მოკვებით ძალადობა ჩანასახშივე, რამე გავაკეთო კონფლიქტთან დაკავშირებით მანამ, სანამ ის არ შესულა ძალადობის ფაზაში, რომელსაც ახლავს ენით აუწერელი ტანჯვა, მომავლის გართულება და ძირეული კონფლიქტისადმი უყურადღებობა. და არა იმიტომ, რომ არ გეთანხმები იმაში, რასაც შენ ამბობ, არამედ, იმიტომ, რომ ვთვლი, ის, რასაც შენ ამბობ ძალიან მნიშვნელოვანია. ყველა ეთანხმება ე.წ. “პრევენციულ დიპლომატიას”, მაგრამ საქმე ის აის, თუ რა მოცულობით.

□□□მოდ, გავაგრძელოთ. შენ განიხილავ ძალადობას, როგორც ბლოკირებულ მიზანზე საპასუხო რეაქციას, ძველი ფრუსტრაცია-აგრესიის ჰიპოთეზის ვარიაციას. მაგრამ განა ეს კულტურაზე არ არის დამოკიდებული? რას იტყვი კონფლიქტიდან განრიდებაზე, უარზე მასში მონაწილეობაში?

□□□რა თქმა უნდა. და რას იტყვი აპათიაზე? მე ვთვლი, როდესაც ადგილი აქვს ძალადობას, ეს ნიშნავს, რომ ძირითადი მიზნები ბლოკირებულია. ეს არის აუცილებელი, მაგრამ არასაკმარისი პირობა. შესაძლოა არსებობდეს სხვა რეაქციები, რომელიც ხანგრძლივი ზემოქმედებისას არანაკლებ დამლუპველი აღმოჩნდება. დათრგუნული, ექსპლოატირებული ადამიანები, რომლებიც უსასრულოდ იტანჯებიან სტრუქტურული ძალადობის გამო, იმის ნაცვლად, რომ ადგენენ და თარგმნონ თავიანთი ძირეული მოთხოვნები ძირეული უფლებების ენაზე. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ძალადობის მიზეზად მე განვიხილავ იმ სხვა ფაქტორებს, რომელზეც ჩვენ შევთანხმდით და განვსაზღვრეთ როგორც უფრო მარგინალური. ადამიანები, განსაკუთრებით მამაკაცები, ხდებიან მოძალადეები. მაგრამ მათ სურთ, რომ ჰქონდეთ მიზეზები თავისი ძალადობისათვის, რათა დაიკანონონ იგი. მე ვისურვებდი, რომ გამომეცნო ეს მიზეზები, რადგან ვფიქრობ, ისინი იმ მიზნებს შორის აღმოჩნდება, რომელთა კონსტატირება არ ყოფილა კონფლიქტში. სწორედ ამ მიზეზებს განსაკუთრებული სერიოზულობით უნდა მოვეკიდოთ.

□□□მითხარი მეტა-კონფლიქტის მაგალითები, რომელიც ღვენიის ძირეულ კონფლიქტს.

□□□დავუბრუნდეთ ცივი ომის შემთხვევას. ნამდვილი კონფლიქტი ეხებოდა საზღვრებს და იმას, თუ ვინ არის ბატონი აღმოსავლეთ ევროპაში; და ისეთ ღრმა ღირებულებებს, როგორცაა კაპიტალიზმი/სოციალიზმი, რეპრეზენტატული დემოკრატია პროლეტარიატის დიქტატურის საპირისპიროდ და ლიბერალიზმი/მარქსიზმის მსოფლიო ხედვა. თუმცა ძირითადი კამათი, ინტერესი და კონფლიქტი ეხებოდა საზოგადოდ ძალადობის საშუალებებს, კერძოდ, ბირთვულ იარაღს, უფრო კონკრეტულად, მის მატარებლებს. მთავრობები, ისევე როგორც სამშვიდობო მოძრაობა, 1949 წლიდან მოყოლებული სწორედ ამას უთმობდნენ ძირითად ყურადღებას. საინტერესოა, რომ როდესაც 1973-75 წლებში, ჰელსინკის კონფერენციაზე ნამდვილ საკითხებზე, ძირეულ კონფლიქტებზე დაიწყო საუბარი (აქ იყო ცნობილი - საზღვრების პრობლემების, ეკონომიკური ურთიერთობების და ადამიანის უფლებების სამი პაკეტი), ძირეული კონფლიქტი გაუჩინარდა. ადამიანები კითხულობდნენ, ღირდა კი ამ განსხვავებულობის გამო ასეთი ომი? აღმოსავლეთ ევროპის დისიდენტურმა მოძრაობამ გაცილებით მეტი გააკეთა, ვიდრე სამშვიდობო მოძრაობამ, რათა ძირეული კონფლიქტი რეალურ საკითხად ექცია - ისინი იღვწოდნენ დემოკრატისა და ადამიანის უფლებებისათვის. და უკვე აღარავის ეგონა, რომ ცივი ომი ცხელად გადაიქცეოდა. ნამდვილი კონფლიქტის ტრანსფორმაციამ ნამდვილი კონფლიქტი განდევნა. ესაა ძირეული მოსაძრება. თეზისი მოქმედებს ორივე მიმართულებით.

□□□□, რა მაწუხებს? ის, რომ შენ იმდენად უგულბელყოფ ძალადობას, მის მექანიზმებს და ისე მტკიცედ დგახარ ტრანსფორმაციის იდეაზე, რომ კონფლიქტის მხარეებისათვის იგი ყოველგვარი ძალადობის გარეშეა შესაძლებელი. თუ შენ არ მიაქცევ ყურადღებას მეტა-კონფლიქტს და ამჯობინებ, რომ შემოუარო მას, ხომ არ ექნებათ ბოროტ ძალებს საკმარისი დრო, რომ მოამზადონ და მოაწესროვონ თავისი საშუალებები? განა არ გჭირდება განიარაღება, ან ძალაუფლების ბალანსი, ან მათი მოსპობა ძალადობის გზით? უფრო მეტიც, როგორ ფიქრობ, რომ მხარეები დასხდებიან მოსალაპარაკებლად, როდესაც მათ თავზე ჰკიდია ღომოკლეს ხმალი?

□□□□ნებისმიერი ფოკუსირება ძალადობის საშუალებებზე, ძალადობაზე ფოკუსირების ტოლფასია. ვგულისხმობ, იმათ გაძლიერებას, ვინც აკონტროლებს ძალადობის საშუალებებს. ცივი ომის დასასრული მნიშვნელოვნად გადაიდო, რადგან ზედმეტად ხდებოდა ფოკუსირება შეიარაღება/განიარაღებაზე და ძალიან მცირედად სადავო საკითხებზე.

ნებისმიერ შემთხვევაში, შეიარაღების კონტროლთან დაკავშირებული კონფერენციის მაგიდასთან ტრანსფორმაცია არ ყოფილა. იმის დაჟინება, რომ □□□□□□ ღუნდა მოეხსნას უფლებამოსილება, ართმევს მათ ძალას, როგორც პირობას რეალური მოლაპარაკებისა და, აგრეთვე, შეიძლება, გამოყენებულ იქნეს სხვების მიერ ტრანსფორმაციის ბლოკირებისათვის. მე გავამახვილებდი ყურადღებას ძალადობის პოტენციალზე და ვიჩქარებდი ძირეული კონფლიქტის ტრანსფორმაციას.

თუმცა, არსებობს მეტა-კონფლიქტის ტრანსფორმაციის შესაძლებლობაც, რომლიც ვლინდება სლოგანში – “საერთო უსაფრთხოება”.

ჩემთვის ამას მნიშვნელობა აქვს მაშინ და მხოლოდ მაშინ, როდესაც მხარეები ფლობენ ძალადობის იარაღს მხოლოდ როგორც თავდაცვის საშუალებას, რომელიც არ გამოდგება ერთმანეთზე თავდასხმისათვის. მითითება: იქონიეთ ძალადობის მხოლოდ ის საშუალებები, რომელთა უნივერსალიზაციაცა შესაძლებელია. ეს კი, მეორეს მხრივ, ნიშნავს, რომ თქვენ მათ დაუშვებთ. ასე რომ, ძალადობის საშუალებების უნივერსალიზაციას ჯობია, რომ საერთოდ არ გქონდეთ ძალადობის საშუალებები. ძალადობა თავისთავად შეუქცევადია.

□□□□ფიქრობ, შენი მსჯელობა “გაუნათლებლობაზე კონფლიქტის დარგში” ქედმაღლურად ჟღერს. ალბათ, შენ საკუთარ თავს ამ კატეგორიაში არ მოაქცევდი. რა უფლებით ურიგებ ამგვარ სერტიფიკატებს დიდ/ძლევამოსილ ადამიანებს?

□□ □ს ადამიანები, რომლებიც საერთაშორისო კონფლიქტებში ერთვებიან ძირითადად არიან სახელმწიფო მოღვაწეები, გაკვეთილი საკუთარი ქვეყნის, ან ქვეყნების ჯგუფის ინტერესებში; ან დიპლომატები, რომელთაც შესაძლოა ამაში უხდინდნენ და მათ ინსტრუქტაჟიც ხდება. გაერომ შედეგს ვერ მიაღწია იმაში, რომ შეექმნა სანდო კონფლიქტის მუშაკების კორპუსი, მაგრამ მან გააერთიანა დიპლომატებისა და პოლიტიკოსების გუნდები. შინაური საქმე გაუმჯობესდა. დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა (□□□□რალაცას ახერხებს. მაგრამ ვფიქრობ, საქმეში დომინირებს ლეგალური პარადიგმა, რომელიც არ შეეფერება ახალი ტიპის კონფლიქტებს, რომ არაფერი ვთქვათ რელიგიურ პარადიგმაზე, რომელიც კონფლიქტის ფესვებს უფრო ადამიანში განალაგებს, ვიდრე სოციალურ რეაქციებში. სასამართლო+ეკლესიის ნაკლოვანება გახდა, სულ ცოტა, ადამიანების უმუშევრობის მიზეზი, მაშინ როდესაც მათ მიიღეს შრომის დანაწილება კონფლიქტის მენეჯერსა და მართულ კონფლიქტს შორის. აი, სად შემოდის პრინციპში კონფლიქტის მუშაკი.

□□ □მაგრამ ეს მორიდებული სიტყვა – მუშაკი, ხომ არ არის ეს ის რასაც თქვენ ცდილობთ - აირიდოთ კონფლიქტის მენეჯერის სტატუსის ძიება?

□□ □გეთანხმები, ძირეული პრობლემაა. მაგრამ გაიხსენე, რომ კონფლიქტის მუშაკს არ გააჩნია ძალაუფლება, დასჯა-წახალისების მექანიზმები. იგი ვერც დასჯის და ვერც წახალისებს. მას შეუძლია მხოლოდ შესთავაზოს, მაგრამ ვერაფრით ვერ მოახერხებს, რომ მისი შეთავაზება მიიღონ. უფრო მეტიც, მისი შეთავაზებები მხარეების დიალოგებზე გადის. თუ ეს დიალოგები კარგად ტარდება, მათ აქვთ გაცნობიერების ფუნქცია; თუ ეს ასე არ ხდება, კონფლიქტის მუშაკს დავა ჰქონია და არა დიალოგი. და ბოლოს, იდეალური კონფლიქტის მუშაკის მიზანია კონფლიქტის მისაღები და მდგრადი ტრანსფორმაცია და არა საკუთარი ინტერესებისა და ღირებულებების წამოწევა. გნებავთ, სხვანაირად ვთქვათ: მან უნდა გაითავისოს ღირებულებები და მიმღებლობა/მდგრადობა, როგორც თავისი საკუთარი. კონფლიქტი არის სოციალური ან პოროვნული სისტემების პოტენციურად სახიფათო მდგომარეობა. შესაძლოა, ამოიფრქვეს ძალადობა. კონფლიქტის მუშაკის საქმეა მონაწილეთა ენერჯის მობილიზება, რათა მოინახოს ალტერნატიული გზა, რომელიც არსებობს. ქირურგმა უნდა უმკურნალოს პაციენტის სხეულს და არა თხაროს იმისათვის, რომ იპოვოს თირკმელები, თვალის ბადურა ან, თუნდაც, გული.

□□ □კარგი, კარგი. მაგრამ ხომ ხვდები, რომ ეს შეიძლება ფუჭ საუბარს ჰგავდეს მაშინ, როცა კონფლიქტის მუშაკი თანდათან ხდება დომინანტური ძალა კონფლიქტში?

□□ □ხვდები. მან უნდა იპოვოს თავის თავში ძალა, რათა დაძლიოს ეს და ამავე დროს მოერიდოს იმას, რომ გახდეს მხარეების საერთო მტერი მეტად, ვიდრე საერთო მეგობარი. ერთ-ერთი ხერხია კითხვის

ნიშნების უფრო ხშირად გამოყენება, ვიდრე ძახილის ნიშნებისა. მოსამართლემ შეიძლება კანონიდან გამომდინარე შედეგზე მოგახსენოთ. არბიტრი გეტყვით თავის გადაწყვეტილებას, როგორც სავალდებულო გამოსავალს, ოღონდ ჯერ საერთო შეთანხმების შემდეგ იქნება. მედიატორი დადებს არასავალდებულო შედეგს, გნებავთ მიიღეთ, გნებავთ – არა. კონფლიქტის მუშაკი ამაზე ნაკლებსაც იზამს და მეტსაც. იგი დიალოგის დამაჩქარებელია. ჯერ მხარეებთან ცალ-ცალკე, შემდეგ, თუ ეს სასურველია, ერთად. მან შეიძლება გააკეთოს ფორმულირება, რომელიც მხარეებმა ვერ გააკეთეს, შეიძლება შესთავაზოს ისეთი რამ, რაც მათ შეუძლიათ გააკეთონ ცალ-ცალკე, ან ერთად. მაგრამ, რაც მათავარია, იგი აშენებს, ცდილობს, რომ ისინი გახდნენ უფრო ემპათიურნი, არაძალადობრივნი, კრეატიულნი და შეძლონ სხვისი დახმარების გარეშე საქმის გაგრძელება.

და თქვენ ამას ძალაუფლების სავარჯიშოს არ ეძახით?

: დიახ, ეს სავარჯიშოა, მაგრამ არა აუცილებლად ძალაუფლების. ცუდ პროფესორს უნდა, რომ მისი მოსწავლეები/სტუდენტები მის კოპირებას ახდენდნენ. კარგი – ცდილობს მათში კრეატიულობის სტიმულირებას, რათა ისინი ასეთებად კი არ იქცნენ, არამედ კრიტიკულად და კონსტრუქტიულად მოეპყრონ მას. ესაა - ძალაუფლების განაწილება - სხვისი გაძლიერება. ეს ძალაუფლება, რაზეც ჩვენ ვლაპარაკობთ, მირებულია ნორმატიულ/კულტურული და არა ანაზღაურებად/ეკონომიკური სავაჭრო მოლაპარაკებით; და არც დამსჯელ/მილიტარული სანქციებით, ბოიკოტებითა და “სამშვიდობო იძულებით” მიღწეული.

მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩება. კონფლიქტის მუშაკში ილექება/გროვდება ღირებული გამოცდილება - გაცილებით მეტი, ვიდრე აქვს იმას ვისთვისაც მიდის მუშაობა. ბუნებრივია, შესაძლებელია ამ გამოცდილების კონვერტაცია ძალაუფლებაში.

რა თქმა უნდა. ასეა ყველა პროფესია. და უარესიც: იგი შეიძლება სქოლასტური გახდეს – დაიყვანოს ყველა მხარე და კონფლიქტი ქეისებზე, რომელთაც მოუვლის შემუშავებული ფორმულებით და არ იქნება მგრძობიარე თვითოეული შემთხვევის სპეციფიკისადმი. საბადნიეროდ, მას გააკრიტიკებენ კოლეგები და მხარეები და ის ადრე თუ გვიან მაღლიერი დარჩება ამ ნაადრვი, ან თუნდაც დაგვიანებული გაფრთხილების გამო.

მაგრამ ეს მხარეების განცალკევების იდეა - ხომ არ არის ეს ძალისმიერი სტრატეგია, რომელიც ცნობილია, როგორც ფრაგმენტაცია? იმის ნაცვლად, რომ ერთად შეხვდეს, კონფლიქტის მუშაკი მათ სათითაოდ ხვდება?

□□როდესაც ისინი სხდებიან ერთად მაგიდასთან, თუ კონფლიქტი ღრმად, ეს მხოლოდ ფიზიკური ერთად ყოფნა იქნება. მათ ჰყოფს კონფლიქტის სადავო საკითხები და შესაძლოა მეტა-კონფლიქტი ამას კიდევ უფრო ამწვავებდეს. რას ხედავს კონფლიქტის მუშაკი თავის წინ? ადამიანებს, რომლებშიც ნაკლები რამა, ვიდრე შეიძლებოდა ყოფილიყო. მისი მიზანია, მათი აღდგენა, რათა მათ შეძლონ თავისი ძლიერი მხარეების დანახვა, ხელახლა დაფიქრდნენ კონფლიქტზე. პროცესის დროს შესაძლოა მათ დაიწყონ კონფლიქტის მუშაკის კრიტიკა, ცალ-ცალკე და შემდეგ ერთად, როდესაც ან თუკი საერთოდ ისინი იპოვიან ერთმანეთს. მაგრამ ეს ასე არ დამთავრდება. ჩემი გამოცდილება გაცილებით უფრო პოზიტიურია.: მაღლიერება, როდესაც შესაძლო გამოსავლის წარმოჩენა ხდება. იფრქვევა ახალი შესაძლებლობები, რათა მათ განაგრძონ ძიება და ქმედება.

□□თუ კონფლიქტის მუშაკი იყენებს ემპათია-არაძალადობა-კრეატიულობას თუნდაც იმისათვის, რომ წამოაყენო კონფლიქტი და გადასვა ახალ ნიადაგზე, ხომ არ უცვლით თქვენ ამით მათ კონფლიქტს მიმართულებას? რა უფლებით აკავშირებთ მას ახალ პერსპექტივასთან, საფუძველთან?

□□კონფლიქტის მუშაკს არა აქვს უფლება თავს მოახვიოს მხარეებს რაიმე ახალი განსაზღვრა, მაგრამ მას აქვს უფლება შესთავაზოს. ასეთი უფლება ნებისმიერს აქვს.

□□და მაინც, ისეთი განცდა მეუფლება, რომ შენ გადამრჩენ ანგელოზად ევლინები კონფლიქტის დროს მხარეებს და ეუბნები, თუ რა ქნან.

□□თუ ეს ასეა, ძალიან შევძვდარვარ. მე ვცდილობ, რომ მათ არაფერი ისეთი არ შევთავაზო, რაც არ უთქვამთ დიალოგის დროს, ზოგჯერ ცნობილ, ზოგჯერ კი ნაკლებად ცნობილ მოქმედ პირებთან ერთად. ეს ჩემში ასე მიმდინარეობს და საბედნიეროდ მათშიც. აქედან ჩნდება ინიციატივები, პერსპექტივები.

□□კი მაგრამ შენ რატომ ქმნი რაიმე ინიციატივას? რატომ არ ანებებ მათ, მხარეებს, ეს მათი კონფლიქტია!

□□: მართალი ხარ. ეს იქნებოდა იდეალური მიდგომა. ორი მხარე ეძებს ერთმანეთს, სხდებიან საყოველთაოდ აღიარებულ მაგიდასთან (რომელიც მე ვცდილობ გახდეს ჩვეულებრივი), აწარმოებენ ერთმანეთთან დიალოგებს და გეგმები და ინიციატივები არა მხოლოდ ყვავის, არამედ ხორციელდება კიდევ. ეს იქნებოდა ჩემი უპირველესი რეკომენდაცია და გონიერი ადამიანები ასეც იქცევიან მსუბუქი კონფლიქტების შემთხვევაში. თუმცა რეალურ სამყაროში ყველა ასეთი გონიერი არ არის და არც ყველა კონფლიქტია მსუბუქი. ადამიანები უარს ამბობენ შეხვედრაზე. თუ არ ისვრიან, ზურგშექცევით ღვანან. თუ ხვდებიან,

უყვირიან ერთმანეთს. თუ არ უყვირიან, ზურგშექცევით აგრძელებენ დგომას. თუ რაიმე შეთავაზებას აკეთებენ, დიდი შანსია, რომ იგი არარეალისტური იყოს, რათა სხვა ცუდად გამოჩნდეს. და ბოლოს, თუკი მოხერხდა რაიმეზე შეთანხმება, სულ ცოტა, ამგვარი შეთანხმება არავისთვის იქნება დამაკმაყოფილებელი.

შენ ისე დამინატე ისინი, თითქოს ჩემი პორტრეტი გაგეკეთებინოს სხვადასხვა ხედში მაგიდის გარშემო!

შენ საკმაოდ გონიერი შედარება გააკეთე. ჩვენ, ყოველ შემთხვევაში, გავმართეთ დიალოგი. და ახლა, ნება მომეცი, შეგეკითხო, რის გაკეთებას აპირებ?

შეკითხვებს აქ მე ვსვამ, პასუხის გაცემა შენი საქმეა! აი, ჩემი შემდეგი შეკითხვა: რატომ არ შეიძლება დაველოდოთ მათ, სანამ თვითონ არ ჩამოაყალიბებენ თავის გეგმებს/ინიციატივებს?

მე დაველოდები, მაგრამ არა სამუდამოდ. გახსოვდეს, ისინი არ არიან თავისუფალნი თავიანთი ინიციატივების ფორმულირებაში. მათ ზურგს უკან ამომრჩევლები/მხარდამჭერები არიან. ზოგჯერ ისინი ცდილობენ თავში ჩამიდონ აზრები იმ იმედით, რომ მე მომავალში გამოვთქვამ მათ. აუტსაიდერის საქმეა, შეეცადოს წამოიწყოს/ჩართოს დისკურსი, რათა ამით ხელი შეუწყოს მხარეების მიერ კონფლიქტის სხვაგვარი გზით განხილვას, ვთქვათ: როგორ შეიძლება კი საერთოდ ითანამშრომლონ ექს-იუგოსლავიის რესპუბლიკებმა, ან რა ურთიერთობა შეიძლება ჰქონდეს პალესტინის სახელმწიფოს ისრაელთან და ა.შ.

კარგი, კარგი. და ყველაფერი ეს ძალადობის გარეშე?

დიახ, თუ ეს საერთოდ შესაძლებელია. თუ, ყველაფრის მიუხედავად, მოინახა გონიერი ინიციატივები, მაშინ ძალადობის გამოვლენა გაცილებით უფრო გართულდება.

კი, მაგრამ ამ ბიჭებს რომ ართმევ ამხელა სიამოვნებას? ვინ თქვა, რომ ამის უფლება გაქვს?

პასუხი მარტივია: უმრავლესობას სურს შექმნა და არა ნგრევა.

ჩვენი ცენტრი უკვე მეექვსე წელიწადია, რაც ატარებს ტრენინგებს კონფლიქტების თავიდან აცილებისა და მოგვარების დარგში.

1996 წელს დაიწყო „კონფლიქტების მოგვარების სწავლების პროგრამა საქართველოში“, დაფინანსებული ნორვეგიის ლტოლვილთა საბჭოს მიერ. 2000 წელს დაიწყო „საგანმანათლებლო პროგრამა მშვიდობის მშენებლობისა და კონფლიქტების მოგვარების დარგში“, დაფინანსებული ჰოლანდიური ფონდის „□□□□□□“-ის მიერ. ტრენინგებმა ძალადი შეფასება დაიმსახურეს საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ექსპერტების მხრიდან.

ტრენინგებს ატარებენ საერთაშორისო კვალიფიკაციის სპეციალისტები, ტრენერები:

ვიორჯი სუციშვილი, ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, (პროგრამის ხელმძღვანელი);
თინა ასათიანი, სოციალური ფსიქოლოგი;
მანია რაზმაძე, სოციალური ფსიქოლოგი;
ლია სანიკიძე, სოციალური ფსიქოლოგი;
კაკა ნიქარაძე, ფსიქოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი;
დადი ბერეკაძე, ფსიქოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი;
რუსუდან მშვიდობაძე, ფსიქოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი;
თამარ ცინისთავი, მედიატორი, აღმოსავლეთმცოდნე.

1996 - 2001 წლებში ტრენინგები ჩატარდა საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებსა და რეგიონებში: თბილისი, ფოთი, მცხეთა, ქუთაისი, გორი, ცხინვალი, სუგდიდი, ბათუმი, რუსთავი, წყნეთი და სსჯ.

ამ წლების განმავლობაში ტრენინგები მრავალმა ადამიანმა გაიარა (2000-ზე მეტმა). მათი უმრავლესობა ის ხალხია, ვისაც უშუალო შეხება აქვს ბოლო წლებში მიმდინარე კონფლიქტებთან საქართველოში (დევნილები, ჟურნალისტები, მასწავლებლები, ძალადგანი სტრუქტურების, არასამთავრობო და სამთავრობო სტრუქტურათა წარმომადგენლები).

სტანდარტული ტრენინგი ვრძელდება ერთი სამუშაო კვირა, წარმატებულ მსმენელებს გადაეცემათ სპეციალური სერტიფიკატები, ხოლო შემდგომში მათგან შეიძლება ტრენინგის ტრენინგის სპეციალური ჯგუფები, რომელთა წარმატებულ კურსდამთავრებულებს უფლება ეძლევათ დამოუკიდებლად ჩატარონ ტრენინგები.

სოხუმარულ გამოცემებში ხშირად ნახავთ რჩევებს -
როგორ მოვიკლოთ წონაში, როგორ დავძლიოთ სტრესი,
როგორ ავაწყოთ ურთიერთობა კარდამავალი ასაკის
შვილთან და ა.შ. ასეთი რჩევების უმეტესობა არ არის
საფუძველს მოკლებული და ფრიად სწასარგებლოცაა,
მაგრამ პრობლემა იმაშია, რომ პრაქტიკაში მათ ძალზე
ცოტა ვინმე თუ იყენებს. შეიძლება, თქვენ გადაავლოთ
თვალი ასეთ რჩევებს, გაიფიქროთ, ეს კარგი რამ უნდა
იქოსო, ერთი-ორჯერ სცადოთ კიდევ, მიჭუქეთ
რეკომენდაციას, მაგრამ, როგორც წესი, ძალე ივიწებთ
ამ უველაფერს.

ეს საშიშროება ჩვენს ბროშურაში მოცემულ რჩევებსა
და რეკომენდაციებსაც ელით.

ამავე დროს, არსებობს ეფექტიანი მეთოდიკა, თუ როგორ
გავითავისოთ ესა თუ ის რჩევა, თეორიული მოდელი ისე,
რომ წარმატებით გამოვიყენოთ იგი შესაბამის
სიტუაციაში.

ინტენსიური ჯგუფური ტრენინგის მსუფთაობისას,
გამოცდილი სპეციალისტების მიერ ხდება
(სავარჯიშოების, როლური თამაშებისა და სხვა ხერხების
გამოყენებით) ახალი, სპეციალური ცოდნის გადაცემა და
იმავდროულად იმ უნარ-ჩვევების გამოამუშავება,
რომელიც ტრენინგის მონაწილეებს გამოადგებათ
ყოველდღიურ ცხოვრებაში.